

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្វែងរក ការពិត

- ◆ ការធ្វើឱ្យរស់ឡើងវិញនូវប្រវត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិដើម្បីការផ្សះផ្សា
- ◆ ការយល់ដឹងចំពោះសារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
បាតិកា

លេខ១៩៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦

◆ការធ្វើរស់ឡើងវិញនូវប្រវត្តិសាស្ត្រអន្តរកាល.....១

ផ្នែកឯកសារ

◆ ឌី ឡេង ហៅ ដុន អតីតអនុប្រធានកងអនុសេនាធំ.....៣

◆ ហែម អៀន អតីតប្រធានមន្ទីរសេនាភូមិ.....៥

◆ យុវជន យុវនារី កម្ពុជា ត្រូវលក់ដី កសាង.....៧

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

◆ ឆោ ឡូញ អតីតកងចល័តស្រុកកោះធំ.....១១

◆ ខ្ញុំមានសំណង់បានធ្វើការងារជាអ្នកឡើងក្ដោត.....១៣

◆ អតីតឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី លន់ នលៈ : សង្គ្រាមធ្វើ.....១៨

◆ ឡុង ខួន អតីតយោធា និងជាអ្នកទទួលភ្ញៀវ.....២០

◆ ទិត ផល អតីតឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី លន់ នលៈ.....២២

◆ ជីវិតកសិករ បាទ សារុន.....២៦

◆ អតីតនិស្សិតសាកលវិទ្យាល័យវិចិត្រសិល្បៈ.....២៨

◆ ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ខ្សែក្រវាញ ហាំបាលី.....៣០

◆ អាថ៌កំបាំងរបស់ ប៉ុល ពត.....៣៧

ផ្នែកច្បាប់

◆ ដីការបំបែកសំណុំរឿងទាក់ទង អ៊ុយ ថែម ចេញពីសំណុំរឿង.....៤៣

វេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

◆ ការយល់ដឹងចំពោះសារសំខាន់នៃការសិក្សា.....៤៨

◆ ដំណើរការស្រាវជ្រាវស្រាវជ្រាវស្រាវជ្រាវស្រាវជ្រាវ.....៥១

ទំព័រស្រាវជ្រាវក្រសួង

◆ រសាត់តាមខ្យល់.....៥៣

សិស្សឆ្នាំទី១២ នៅវិទ្យាល័យដូនត្រី ឆ្លើយសំណួរទាក់ទងនឹងការសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩)

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន

លេខ០២៩១ ពម.សស

ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហាឆ្នាំ១៩៩៩

រូបថតឯកសារ: មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ខ្លួនស្មើ

ការធ្វើឱ្យរស់ឡើងវិញនូវប្រវត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិ ដើម្បីការផ្សះផ្សា

មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅឆ្នាំ ២០១៤ ក្រោមគម្រោងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នឹងធ្វើការជំរុញឱ្យមានការផ្សះផ្សាទៅអតីតតំបន់តស៊ូចុងក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហមអន្តរជាតិ និងអតីតតំបន់ខ្មែរក្រហមផ្សេងទៀត បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមស៊ីវិលដែលបានអូសបន្លាយពីឆ្នាំ (១៩៧៩-១៩៩៨) និងដំណើរការសន្តិភាពនៅកម្ពុជា សម្រាប់ជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីសង្គមកំពុងមានជម្លោះនៅក្នុងតំបន់។ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ នឹងក្លាយទៅជាមូលដ្ឋានគ្រឹះទ្រទ្រង់សន្តិភាពនៅកម្ពុជា និងឆ្លុះបញ្ចាំងពីទីក្រុងកម្ពុជាដែលបានប្រព្រឹត្តទៅលើប្រជាជនកម្ពុជាជិត ២លាននាក់ ចាប់ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩) ។ ទី១) ដោយប្រើសហគមន៍អន្តរជាតិជាចំណុចចាប់ផ្តើម គោលបំណងចម្បងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ គឺដើម្បីបង្កើតឡើងវិញនូវប្រវត្តិសាស្ត្រ, ការពិភាក្សា, ការអត់ឱន និងការផ្សះផ្សា ។ ទី២) គឺការ

ពង្រឹងខ្លួនក្នុងការដឹកនាំវិទ្យាស្ថានមួយដើម្បីសម្រេចបាននូវសន្តិភាពទាំងផ្នែកជាតិ និងតំបន់ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវ និងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលសមស្របទៅនឹងបរិបទនយោបាយសង្គម និងវប្បធម៌របស់សង្គមនីមួយៗ ។

តំបន់ចុងក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហមអន្តរជាតិ តំណាងឱ្យទីតាំងពិតប្រាកដ ដើម្បីរៀបរាប់ពីសន្តិភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ទីតាំងនេះ បានធ្វើការងារដូចជា អ្នកបង្កើតប្រវត្តិសាស្ត្រថាតើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-៧៩) សម្តែងចេញដោយរបៀបណា, សង្គ្រាមស៊ីវិល ពីឆ្នាំ (១៩៧៩-៩៨) បង្កឡើងដោយសារអ្វី និងដំណើរការសន្តិភាពបានលេចជារូបរាងដោយរបៀបណា នៅក្នុងសង្គម បន្ទាប់ពីការធ្វើសមាហរណកម្មនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ ។ វាបានតម្រូវឱ្យមានការរៀនសូត្រនូវមេរៀន ដើម្បីទប់ស្កាត់ជម្លោះនាពេលអនាគត នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់

អតីតទីបញ្ជាការរបស់ ភាម៉ុក ។ នៅលើជួរជួរក្រចកដែលស្ថិតនៅទីនេះ ដោយរក្សាទ្រង់ត្រាយដៃទាំងស្រុង ដើម្បីទៅជាប្រាសាទសម្រាប់ការបង្ហាញមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ។ លោក លី សុខុម ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ កំពុងរៀបរាប់ប្រាប់សិស្ស និងនិស្សិត ពីគោលបំណងការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិនេះឡើង និងប្រើប្រាស់វាដើម្បីការផ្សះផ្សា។

តំបន់ ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យកិច្ចការនេះទទួលបានជោគជ័យ គឺទាមទារឲ្យមានការខិតខំប្រឹងប្រែងជាងមុន និងឆន្ទៈយូរអង្វែងពីប្រជាជនមូលដ្ឋាន, ថ្នាក់ជាតិ និងដៃគូអន្តរជាតិ ដើម្បីចូលរួមដោះស្រាយនូវបញ្ហាដែលយើងអាចដឹងមុន និងចូលរួមពុះពារដើម្បីសន្តិភាព ។ បញ្ហាដែលកើតឡើងថ្មីៗទាំងអស់នេះ គួរត្រូវបានដឹងតាមរយៈការរឹបអូសដីធ្លី ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងអយុត្តិធម៌សង្គមផ្សេងៗដែលអតីតសមាជិកខ្មែរក្រហមខ្លួនឯងបានជួបប្រទះពីបញ្ហាសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ច ។ នៅក្នុងករណីនេះ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមានកំណត់ត្រាដើមនៅមូលដ្ឋានក្នុងការខិតខំការពារការកើតឡើងនូវជម្លោះទៅថ្ងៃអនាគត ការលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យជាចម្បង និងការបង្កើតឲ្យមានកម្មវិធីដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណូល ដើម្បីធានាឲ្យមានការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងសហគមន៍ និងក្នុងប្រទេសទាំងមូល ។ ការអភិវឌ្ឍ និងអភិរក្សសហគមន៍អន្តរជាតិ ត្រូវបានលើកកម្ពស់ជាសំខាន់សម្រាប់ប្រែក្លាយ និងការទប់ស្កាត់ជម្លោះ ។ ប្រវត្តិអន្តរជាតិ អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្កើតឲ្យមានការពិភាក្សា សម្រាប់មនុស្សជំនាន់ផ្សេងៗគ្នា និងអន្តរវប្បធម៌ ដើម្បីការតភ្ជាប់បញ្ហា និងការផ្សះផ្សា នៅក្នុងអតីតតំបន់ចុងក្រោយរបស់

ខ្មែរក្រហម ។

សហគមន៍អន្តរជាតិដែលបានបន្សល់ទុកនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនិងព័ត៌មានដឹកនាំសម្រាប់អ្នកមកទស្សនា ចាប់តាំងពីការធ្វើសមាហរណកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ។ កម្រោងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីអភិរក្ស និងអភិវឌ្ឍន៍ទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលបានកំណត់ទាំង១៤កន្លែង នៅមានកិច្ចការសេសសល់ជាច្រើនបន្ទាប់ពីកម្រោងនេះចាប់ផ្តើមជាមួយការកកស្ទះមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានមោទកភាពដើម្បីធ្វើកិច្ចការកម្រោងនេះ ។ (ទី១) ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសហគមន៍នឹងត្រូវបានចងចាំត្រឹមត្រូវ, រៀនសូត្រ និងបានឆ្លងកាត់ពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ សម្រាប់ជាប្រយោជន៍នៃការធ្វើសមាហរណកម្ម ការព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្ត និងការផ្សះផ្សាជាតិ ។ (ទី២) ការបើកមជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានបណ្តុះបណ្តាលនិងព័ត៌មាន ដែលនឹងក្លាយជាឱកាសសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ប្រជាជននៅក្នុងសហគមន៍ដើម្បីទទួលបានលក្ខខណ្ឌរស់នៅល្អប្រសើរ ។ (ទី៣) តំបន់នេះ មានទីតាំងភូមិសាស្ត្រជាប់ព្រំដែន ខ្មែរ-ថៃ ដែលជួយកាត់បន្ថយលទ្ធភាពដែលបង្កឲ្យមានសង្គ្រាម ឬជម្លោះ រវាងខ្មែរនិងថៃ ដោយបាននាំមកវិញនូវភ្ញៀវទេសចរណ៍មកពីប្រទេសផ្សេងៗយ៉ាងច្រើនមកទស្សនាតំបន់នេះ ។ **លី សុខយាង**

សិស្ស និងនិស្សិត ដែលដឹកនាំដោយកម្រោងមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ធ្វើទស្សនកម្មសក្ការ្តបូជនីយដ្ឋាន បុល រតន៍ នៅលើភ្នំដងរែក និងមជ្ឈមណ្ឌលប្រវត្តិសាស្ត្រផ្សេងទៀតក្នុងតំបន់អន្តរជាតិ ខែតុលាមានជ័យ ។ សិស្ស និងនិស្សិតទាំងនេះត្រូវបានជ្រើសរើសមកពីសាលា និងសាកលវិទ្យាល័យនានា ទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងនិយោជិតសិស្សខ្មែរក្រហម ។

ឪ ឡេង ហៅ ភាព អតីតអនុប្រធាន កងអនុសេនាធំទី៥ តំបន់៨២

ដកស្រង់ចេញពីចម្លើយសារភាព ឯកសារ J00១៧៥

ឪ ឡេង ហៅ ភាព អាយុ២០ឆ្នាំ ភេទប្រុស មានស្រុកកំណើត នៅភូមិអូរថ្ម ឃុំអូរនាងនុង ស្រុកចម្ការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ។ មុន អង្គការចាប់ខ្លួន ភាព មាននាទីជាអនុប្រធានកងអនុសេនាធំទី៥ វរសេនាតូច៧០៤ វរសេនាធំ៦០១ កងពល១៧៤ ។

ខាងក្រោមនេះគឺជាសកម្មភាពដែល ភាព និងបុគ្គលបានធ្វើ ប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ ប៉ុន្តែមិនដឹងថាជាការពិត ឬយ៉ាងណានោះទេ ៖

នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំបានចូលបម្រើបដិវត្តន៍នៅក្នុង អង្គភាពឈូប ស្ថិតនៅឃុំស្ពឺ ស្រុកចម្ការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ។ ដល់ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំបានទៅនៅអង្គភាពកងទ័ពតំបន់៤២ គ្រឿម ទៅសមរភូមិ២៩០ ខាងជើងក្រុងកំពង់ចាម ។ ក្រោយមក នៅខែ មិថុនា ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនទៅវាយខ្មាំងនៅសមរភូមិដូរ លេខ៦ ពេលនោះ ខ្ញុំក៏ត្រូវរួបរួមហើយបានមកសម្រាកព្យាបាល

នៅមន្ទីរពេទ្យ ។ មួយខែក្រោយមកខ្ញុំបានចេញពីមន្ទីរពេទ្យ ហើយ ក៏បានជួបជាមួយនឹងឈ្មោះ ថោង នៅអង្គភាពជាមួយគ្នា ។ យើង បានបង្វល់គ្នាទៅលេងដូរ ព្រោះដូរនៅភូមិក្បែរគ្នា ។ ពេលទៅដល់ ដូរគាត់ យើងទាំងពីរនាក់ក៏បានជួបសមាជិករួមមាន ឈ្មោះ លីន, ប៉ាន់ និង ពិន ។ លីន មានតួនាទីជាប្រធានក្រុមទ័ពតំបន់៤២ (អង្គការចាប់ខ្លួនឆ្នាំ១៩៧៣) ។ ចំណែក ប៉ាន់ ជាយុទ្ធជនតំបន់ ៤២ (អង្គការចាប់ខ្លួនឆ្នាំ១៩៧៣) និង ពិន ជា យុទ្ធជនវរសេនា តូច៧០៤ ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួននៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ពេលនោះ លីន បានបង្វល់ក្រុមរបស់ខ្ញុំទៅធ្វើសកម្មភាពចាប់នាវិកមូលដ្ឋានធ្វើបាប ប៉ុន្តែពេលកំពុងធ្វើសកម្មភាព លីន ក៏ត្រូវបានអ្នកមូលដ្ឋានចាប់ខ្លួន បាន ។ ក្រុមរបស់ខ្ញុំក៏បាននាំគ្នាគាត់មកចងក្រងនៅផ្ទះម្តាយធម៌ របស់ ថោង នៅភូមិហាន់ជ័យ ឈ្មោះ ទូច ។ យើងសុំគាត់ស្នាក់នៅ

រូបថតជនគ្រោះដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅអគ្គិភវន្តស្ថិតិខុស-២១

មួយរយៈ រួចហើយក៏វិលទៅរកអង្គភាព របស់ខ្លួនវិញ ។

ចុងខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៣ ថ្ងៃទី១៧ មិគ្គិមិស, ប៉ារីស, លីន ទេវបណ្ណៈ ឈុន លី ហើយបានសុំចូលធ្វើការជាមួយ ។ នៅខែកញ្ញា ខ្ញុំ និងបក្សពួកបីនាក់ទៀត បានដើរធ្វើសកម្មភាពចោល គ្រាប់បែកនៅមន្ទីរពេទ្យតំបន់៤២ នៅក្នុងឃុំដៃយោ ស្រុកចម្ការ លើ តំបន់៤២ ក្នុងពេលចោលគ្រាប់បែកនោះ បានធ្វើឲ្យពេទ្យ២ នាក់ស្លាប់ និងខូចខាតផ្ទះពេទ្យអស់ជាច្រើន ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបាន ហៅយន្តហោះមកទម្លាក់គ្រាប់បែកកម្ទេចឡានដឹកអាវុធ និងអគ្គរ នៅស្រុកស្ទឹងត្រែងបាន២ដង ។ ដោយរស់នៅទីនេះមានការលំបាក ខ្ញុំ និងបក្សពួកបានវិលត្រឡប់មកអង្គភាពដើមវិញ ។ ចុងខែតុលា ណាង បានហៅណាន, ថេង, ពិន, ប៉ារីន និងខ្ញុំមកប្រជុំ ។ ពេលនោះ ណាង បាននិយាយថា ដែនការវាយនៅវាលវង់នេះ បានធ្វើឲ្យយុទ្ធ ជន្មាក់ស្លាប់ និងខូចខាតអាវុធបីដើម ។ បន្ទាប់មក ណាង បានចាត់ តាំងខ្ញុំឲ្យមកនៅក្រុមស៊ើបការណ៍ ដែលមានឈ្មោះ ឆែម ជាអ្នក ទទួលខុសត្រូវ ។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៤ ណាង បានហៅឈ្មោះ ណាន, នី, ឆែម, វុធ ដោយពេលនោះ អ៊ាន និងខ្ញុំក៏មកចូលរួមប្រជុំដែរ ។ ណាង បាន និយាយថា ខ្មាំងបានវាយខ្សែត្រៀមរបស់យើងហើយដូច្នេះដើម្បី កម្ទេចកម្លាំងពួកនេះបាន យើងត្រូវឲ្យទាហានយើងព័ទ្ធពីក្រោយ ។ ខ្ញុំក៏បានស្នើឲ្យឈ្មោះ ឆែម ធ្វើជាកងស៊ើបការណ៍ផង និងជាអ្នក រៀបចំផង ធ្វើយ៉ាងណា រៀបត្រូវទុកចំហម្ខានអ្នរ ដើម្បីឲ្យទាហាន ចូលបានស្រួល ។ ក្រោយពីប្រជុំរួចហើយ ខ្ញុំបានទទួលការចាត់ តាំងពីឈ្មោះ ឆែម ឲ្យទៅរៀបចំខ្សែត្រៀមជាមួយ វុធ និងអ៊ាន ។ ខ្ញុំបានអនុវត្តនូវសកម្មភាពតាមការណែនាំរបស់ ណាង ហើយ ទាហានបានព័ទ្ធជាន់ពីរលើក ដោយបានធ្វើឲ្យមិត្តយើងស្លាប់ ជាង២០ នាក់ និងរងរបួសជាង៣០ នាក់ ។

ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៤ មានដែនការវាយសមរភូមិកោះ ព្រលួន ខ្ញុំ និងឈ្មោះ ភាព បានទទួលការណែនាំពី ឆែម ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យបែកការណ៍ដើម្បីកុំឲ្យចូលរៀបចំបាន ហើយក្រោយមកទៀត ឆែម បានចាត់តាំងខ្ញុំ ពិន និងប្រធានក្រុមម្នាក់ចូលមុខព្រួញ កណ្តាល ពេលចូលកៀកបន្ទាយ ខ្ញុំក៏បានបាញ់ប្រធានក្រុមស្លាប់ ចំពោះសមរភូមិនេះ វាយមិនបែកទេ ។ ដើមឆ្នាំ១៩៧៥ នី បាន

ភ្ជាប់ខ្សែរយៈនឹង សាន ដែលមាននាទីសមាជិកវរសេនាតូច (អង្គការ ចាប់ខ្លួនបាន នៅឆ្នាំ១៩៧៥) ។ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ សាន បាន ចាត់តាំង ភាព, សៃ, ពិន និងខ្ញុំឲ្យធ្វើសកម្មភាពចងខ្សែស្រួចស្រាវ ដូរកម្មាភិបាលទៅប្រជុំកន្លែងអង្គការ ។ ពេលយើងកំពុងតែចង ក៏មានអ្នកទៅទាញ ហើយបានហៅទ័ពមកព័ទ្ធចាប់បានឈ្មោះ ភាព និង សៃ ។ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥ សាន បានចាត់តាំង សី, ណែ, ពិន និងខ្ញុំឲ្យធ្វើសកម្មភាពចោលគ្រាប់បែកដាក់ឃ្លាំងអាវុធនៅជំរំនារី ក្នុងបន្ទាយស៊ីប ខាងជើងក្រុងកំពង់ចាម ធ្វើឲ្យខូចខាតអាវុធជា ច្រើន និងរំលំឃ្លាំងអាវុធម្នាក់ ។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ អង្គការបានចាប់ខ្លួន សាន ទៅដោយ សារបញ្ជាសីលធម៌ ។ បន្ទាប់មក នី បានទាក់ទងហើយភ្ជាប់រយៈ បានជាមួយនឹង ស៊ីម នាទីប្រធានសេនាធំ៦០១ អង្គការចាប់ខ្លួន បានឆ្នាំ១៩៧៦ ។ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៥ ស៊ីម បានរៀបចំកងពិសេស ប្រចាំវរសេនាតូច សមាសភាពដែល ស៊ីម បំពាក់បានមានឈ្មោះ សំ នាទីអនុប្រធានសន្តិសុខភូមិភាគ សៃ នាទីសមាជិកសន្តិសុខ ភូមិភាគ ថេង នាទីសន្តិសុខភូមិភាគ ជា នាទីយុទ្ធជនសន្តិសុខភូមិភាគ មីក នាទីយុទ្ធជនសន្តិសុខភូមិភាគ ហេន នាទីអនុកងតូច ទី៣ កងធំទី៥ វរសេនាតូច៧០៤ វ៉ាត យុទ្ធជនសន្តិសុខភូមិភាគ ពេញ នាទីប្រធាន ក្រុមកងធំទី៣ វរសេនាតូច៧០៤ រ៉ុម យុទ្ធជនកងធំទី១ វរសេនា តូច៧០៤ នាទីយុទ្ធជនកង ធំទី១ វរសេនាតូច៧០៤ និងម៉ុង យុទ្ធជន កងធំទី១ វរសេនាតូច៧០៤ ។ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហេង បាន ចាត់តាំងខ្ញុំ សំ, វ៉ាត និង ដេង ឲ្យដើរធ្វើសកម្មភាពបាញ់ឡាន ខាង ពាណិជ្ជកម្មដែលដឹកជញ្ជូនសម្ភារ ។ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខា បានចាត់តាំងខ្ញុំទៅជួយដកស្ទូងប្រជាជននៅស្រុកបាធាយ ហើយ កន្លែងដែលខ្ញុំសម្រាកនៅភូមិផ្កាវ ។ ពេលដែលខ្ញុំកំពុងស្ទូង ខា បាននិយាយថា ភាព ឯងទៅទិតខំបំផុសឲ្យបានច្រើនហើយបញ្ជូន មកឲ្យខាងខ្ញុំ ដើម្បីខាងខ្ញុំស្រួលចាត់តាំងឲ្យធ្វើសកម្មភាពក្នុងទីក្រុង ឲ្យជាប់ជាបណ្តើរៗ ។ ក្នុងរយៈដកស្ទូងពីខែកក្កដា ដល់ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានបំពាក់បានកម្លាំងចំនួនប្រាំនាក់ ហើយបញ្ជូន បន្តបន្ទាប់ឲ្យមកខាងនៅឯទីក្រុង ប៉ុន្តែកម្លាំងនេះ មិនទាន់មានការ ចាត់តាំងឲ្យធ្វើសកម្មភាពនៅឡើយទេ ហើយខ្ញុំក៏ត្រូវបានអង្គការ ចាប់ខ្លួនបាន នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ **ហូ ដុនាម**

ហែម អឿន នាទីជារបបរាជសាសន៍ វិសេសនាគូចលេខ៨០៥ កងពលលេខ៨០១

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាព ២០០៣/៨

ឈ្មោះដើម ហែម ហេង ពេលចូលបដិវត្តន៍ដាក់ឈ្មោះ ហែម អឿន មានអាយុ៣៦ឆ្នាំ ជាជនជាតិខ្មែរ មុនអង្គការចាប់ខ្លួន នាទីជារបបរាជសាសន៍វិសេសនាគូចលេខ៨០៥ កងពលលេខ៨០១ ។ អឿន កើតក្នុងត្រកូលកសិករដែលមានឪពុកឈ្មោះ ចាប ហែម (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ ថេង អ៊ុន (ស្លាប់) និងមានបងប្អូនចំនួន៧ នាក់ (ប្រុស៥នាក់ និងស្រី២នាក់) ។ អឿន មានស្រុកកំណើត និង រស់នៅភូមិស្វាយ ឃុំឈើទាល ស្រុកស្វាយរៀង ខេត្តស្វាយរៀង ។

មុនចូលបដិវត្តន៍ អឿន មានអាយុ១៣ឆ្នាំ រៀននៅសាលា វត្តបានមួយឆ្នាំ រួចក៏បួសជាសាមណេរបាន៤វស្សា ទើបសឹកមក វិញ ។ បន្ទាប់ពីសឹក អឿន បានត្រឡប់មកធ្វើការជាកម្មករនៅរោង ឈើជាមួយបងប្អូន ។ ធ្វើការជាកម្មករឈើបានមួយឆ្នាំ អឿន បាន ឈប់ ហើយមកធ្វើជាកម្មករនៅផ្ទះចិនលក់ចាប់ហួយ រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៦០ ។ នៅឆ្នាំដែល អឿន បានរៀបការ និងបន្តធ្វើការនៅ ផ្ទះលក់ចាប់ហួយរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧០ ។

ក្រោយរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ថ្ងៃ១៨ មីនា ឆ្នាំ១៩៧០ អឿន បានផ្លាស់មករស់នៅភូមិកំពង់ភ្នំ ឃុំកំពង់ភ្នំ ស្រុកលើកដែក តំបន់២៥ ដោយប្រកបរបរធ្វើស្រែចម្ការ ។ រហូត ដល់ថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៣ អឿន បានចូលរៀបចំបដិវត្តន៍ នៅភូមិ កំពង់ភ្នំ ឃុំកំពង់ភ្នំ ស្រុកលើកដែក តំបន់២៥ ដោយមានឈ្មោះ ឡាយ សារីម ជាគណៈស្រុក១៤ តំបន់២៥ (ជារបបរាជសាសន៍ពេទ្យ វិសេសនាគូចលេខ៨០៥ និងបច្ចុប្បន្នត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួន) ជាអ្នកនាំចូល ។ ចាប់តាំងពី អឿន ចូលបដិវត្តន៍ អឿន ធ្លាប់មាននាទីជាយុទ្ធជន ឈ្មួញកំពង់ភ្នំ ជាសមាជិកមន្ទីរវិសេសនាគូចលេខ១៣១ ជារបបរាជសាសន៍ មន្ទីរវិសេសនាគូចលេខ៨០៥ និងជាអនុក្រុម ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ អង្គភាពវិសេសនាគូចលេខ១៣១ ត្រូវបាន អង្គការបញ្ចូលទៅក្នុងអង្គភាពវិសេសនាគូចលេខ៨០៥ ក្រោមការ

គ្រប់គ្រងរបស់ ឡាយ សារីម ។ អឿន បានរស់នៅជាមួយឈ្មោះ ឡាយ សារីម ព្រមទាំងទទួលការអប់រំពីឈ្មោះនេះចំនួនបីលើក ដោយបានធ្វើឲ្យ អឿន ជឿជាក់លើខ្លួន និងចូលរួមធ្វើសកម្មភាព ប្រឆាំងបដិវត្តន៍ ។ នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ឡាយ សារីម បានហៅ អឿន ទៅជួបនៅផ្ទះកាត់ដេកមន្ទីរពេទ្យ និងបានហៅមកជួបជាបន្ត បន្ទាប់ ដោយបានប្រាប់ អឿន ថា “មិត្ត អឿន ឯងរស់នៅជាមួយ ខ្ញុំយូរហើយ និងមានភាពស្មោះត្រង់ជាមួយខ្ញុំទៀត ដូច្នេះមិត្តហ៊ាន ធ្វើការជាមួយខ្ញុំទេ? ការងារយើងគឺធ្វើការប្រឆាំងបដិវត្តន៍សង្គម និយម ហើយកសាងសង្គមនិយមថ្មីមួយទៀត ដែលមានលក្ខណៈ សម្បូរសប្បាយ មិនដូចសព្វថ្ងៃនេះទេ” ។ សារីម សួរថា “ហ៊ាន ធ្វើទេ?” ហើយ អឿន ក៏តបថា “ស្រេចតែបងចាត់តាំងចុះ ព្រោះ បងជាអ្នកដឹកនាំខ្ញុំស្រាប់ហើយ គឺខ្ញុំជឿជាក់លើបង ឲ្យខ្ញុំធ្វើអ្វីក៏ធ្វើ ដែរ” ។

ក្រោយនិយាយចប់ សារីម បានធ្វើការអប់រំ អឿន ឲ្យ ប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ ដោយលើកហេតុផលថា “យើងរស់នៅក្រោម ការដឹកនាំរបបបដិវត្តន៍សង្គមនិយមសព្វថ្ងៃនេះ មានការលំបាកតឹង តែងណាស់ ធ្វើការទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់ រស់នៅ ចង្អៀត មិនសប្បាយចិត្តឡើយ ។ បើប្រៀបធៀបពីបដិវត្តន៍សង្គម និយមនឹងរបបសង្គមចាស់ គឺខុសគ្នាឆ្ងាយណាស់” ។ ក្រោយពី សារីម អប់រំហើយ អឿន ក៏យកទៅវិភាគ គឺយល់ស្របដូច សារីម និយាយមែន ។ ដូច្នេះ សារីម ប្រាប់ អឿន ឲ្យធ្វើសកម្មភាពដូចជា ៖

- ◆ ធ្វើឲ្យមន្ទីរពេទ្យទាំងមូលស្ងួតស្មាញ
- ◆ បំផុសរឿងហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់
- ◆ រឹតបន្តឹងការប្រើប្រាស់ថ្នាំពេទ្យឲ្យខ្លាំង ។

ក្រោយពីទទួលការអប់រំ និងធ្វើសកម្មភាពមួយចំនួនហើយ នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ សារីម បានហៅ អឿន ទៅជួបក្បែរជម្រក

ឧបករណ៍ធ្វើទារុណកម្មអ្នកទោសដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅអគ្គនាយកដ្ឋាននីតិវិធី-២១

ស្រូវ និងឃើញមានឈ្មោះ នុត និង ប៊ុន ខ្យង នាទីជាសេដ្ឋកិច្ច វរសេនាតូចលេខ៨០៥ ពេទ្យ “៨០១” (បច្ចុប្បន្នអង្គការដក មិនដឹងទៅណា) និង ស៊ឹម ហ៊ី នាទីជាសេដ្ឋកិច្ចវរសេនាតូចលេខ ៨០៥ ពេទ្យ “៨០១” (បច្ចុប្បន្នអង្គការដកមិនដឹងទៅណា) , សោម សំអាន នាទីជាសមាជិកអនុសេនាធំ៥១ វរសេនាតូចលេខ៨០៥ ពេទ្យ “៨០១” បច្ចុប្បន្នអង្គការដក ពួកទៅក្រចេះ) , ឃឹម មន នាទី ជាស្នងការ ក្នុងវរសេនាតូចលេខ៨០៥ ពេទ្យ “៨០១” (បច្ចុប្បន្ន អង្គការដក ពួកទៅក្រចេះ) មកចូលរួមប្រជុំតាមក្រោយ ។ សារីម ហៅមកនេះ គឺដើម្បីបញ្ចូលអ្នកទាំងអស់ ជាសមាជិកថ្មីរបស់ សេ.អ៊ី.អា និងបានបញ្ជាក់ពីការកិច្ចរបស់ សេ.អ៊ី.អា គឺប្រឆាំងនឹង បដិវត្តន៍មិនឲ្យរបបនេះទៅមុខ និងបំផ្លាញគ្រប់បែបយ៉ាងនូវមាគ៌ា ដែលបក្សដាក់ចុះ ។

សកម្មភាពក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ នេះ អៀន ក្តាប់បានប្រវត្តិរូប អ្នកដែលមានសកម្មភាពមិនល្អ ពិសេសគឺក្តាប់អ្នកដែលមកពីអង្គភាព តំបន់២៥ វរសេនាតូច១៣១ចាស់ គឺក្តាប់បានចំណុចខ្សោយ៤ នាក់ គឺអ្នកទាំងនោះបង្ហាញភាពត្រូវតែរក្សាទុករហូតដល់ចុងក្រោយនៃ រស់នៅមានភាពតឹងរ៉ឹង ហើយធ្វើការធានាមិនឲ្យយល់យល់ជាដើម ។ ក្រោយពីក្តាប់បានសកម្មភាពអ្នកទាំង៤នាក់ជាប់ហើយ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៦ អៀន បានអូសទាញមិត្តម្នាក់ទៀត ឈ្មោះ ហួត

នៅមន្ទីរពេទ្យរ៉ឺនសែខាងលិច និងមាននាទីជាអនុសេនាធំលេខ ៥២ វរសេនាតូចលេខ៨០៥ (បច្ចុប្បន្ននៅក្នុងខ្សែ) ។ អៀន បាន និយាយជាមួយនឹង ហួត ថា ការរស់នៅសព្វថ្ងៃស្មុគស្មាញខ្លះហើយ ហួត ក៏សួរ អៀន ថា “ស្មុគស្មាញអី?” ហើយ អៀន ក៏ឆ្លើយថា “គ្មានអ្វីក្រៅពីយើងធ្វើការច្រើន និងហូបមិនឆ្អែតនោះទេ ។ យើង សព្វថ្ងៃនេះពិបាកណាស់ ធ្វើអ្វីស្ទើរតែមានក្របខណ្ឌ ទាំងអស់សេរីមិន បានទេ ហើយធ្វើការក៏ច្រើន សម្រុកទាំងថ្ងៃទាំងយប់គ្មានទំនេរដែរ ការ ហូបបាយក៏មិនឆ្អែតឆ្អង គិតទៅការរស់នៅរបស់យើងពិបាកណាស់ ។ បន្ទាប់មក ហួត ក៏មានយោបល់ទៅ អៀន ថា “ខ្ញុំក៏យល់ដូចបងឯង ដែរមិនខុសពីគ្នាទេ” ។ អៀន ក៏និយាយទៅកាន់ ហួត ថា “បើអីចឹង យើងគិតអនុវត្តស្របច្បាប់ ដើម្បីធ្វើឲ្យមន្ទីរពេទ្យនេះ ជួបការស្មុគ ស្មាញពីរឿងហូបនេះឲ្យជាប់ ដើម្បីឲ្យបក្សលំបាក” ។ ពេលនោះ ហួត ក៏យល់ស្របទៅនឹងអ្វីដែល អៀន បានលើកឡើងនេះ ។

រយៈពេលក្រោយពីក្រុមរបស់ សារីម និងអៀន ធ្វើសកម្មភាព បំផ្លាញបដិវត្តន៍ជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់ដើមខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការក៏ចាប់ខ្លួន ខ្មោយ សារីម យកមកភ្នំពេញ ។ បន្ទាប់ពីការចាប់ ខ្លួន សារីម មក អៀន បានឈប់ធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងបក្ស ហើយខំសម្របខ្លួន រហូតដល់ថ្ងៃដែលអង្គការចាប់ខ្លួនតែម្តង ។

នៅ ព្រះបាទស្រី

យុវជន-យុវនារី កម្ពុជា ត្រូវលក់ដី កសាងខ្លួន ក្នុងចលនាពង្រឹងពង្រីកសហគមន៍ផលិតកម្ម

ដកស្រង់ចេញពីទស្សនាវដ្តី យុវជន និងយុវនារីបដិវត្តន៍ លេខ១០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥

ក្រោយថ្ងៃ១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានរំដោះទាំងស្រុង ។ ចក្រពត្តិអាមេរិក ព្រមទាំងចក្រពត្តិដទៃទៀត ត្រូវវាយបណ្តេញចេញអស់ពីទឹកដីកម្ពុជា ។ វណ្ណៈសត្តិភូមិ និងវណ្ណៈនាយទុន ដែលជាវណ្ណៈជិះជាន់ មានមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច និងរបបនយោបាយរឹងមាំ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងជាង២០០០ ឆ្នាំមកហើយ ក៏ត្រូវវាយរំលំអស់ជាមូលដ្ឋាន វាយរំលំទាំងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច វាយរំលំទាំងរបបនយោបាយ ។ ដូច្នេះប្រជាជនកម្ពុជា យុវជន-យុវនារីកម្ពុជា ក្រោមការដឹកនាំដ៏ត្រឹមត្រូវ និងភ្លឺស្វាងនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានសម្រេចបដិវត្តន៍ប្រជាជាតិប្រជាធិប

តេយ្យទាំងស្រុងហើយ ។

តែប្រជាជន-យុវជន-យុវនារីកម្ពុជាយើង ត្រូវបន្តធ្វើបដិវត្តន៍សង្គមនិយមនៅកម្ពុជាជាបន្តទៀត ។ ដូច្នេះ យុវជន-យុវនារីកម្ពុជាយើង មានភារកិច្ចបដិវត្តន៍ថ្មីពីរយ៉ាង គឺភារកិច្ចការពារប្រទេស និងភារកិច្ចកសាងប្រទេស ។

ដោយប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសកសិកម្មខ្លីនយោបាយ ហើយមានទុនច្រើនខាងកសិកម្ម កិច្ចការការពារប្រទេស និងកិច្ចការកសាងប្រទេសរបស់យើង ត្រូវផ្អែកលើកសិកម្មជាមូលដ្ឋាន ។

តើអ្នកណាជាអ្នកជំរុញ និងកសាងកសិកម្ម? តើកសិកម្ម

កងចល័តប្រុសៗ នៅតាមសហគមន៍កំពុងពង្រីកដីស្រែ

ធ្វើនៅឯណា?

កសិកម្ម សំខាន់គឺធ្វើស្រែ ។ ដូច្នេះ ការឆ្លងកសិកម្មគឺធ្វើនៅ ជនបទស្រែ-ចម្ការ ហើយកសិករជាអ្នកធ្វើស្រែ-ចម្ការ ជាស្រូវ ។

ចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧មក បងប្អូនកសិករ យើងភាគច្រើនលើសលប់ ពិសេសកសិករក្រ និងកសិករកណ្តាល ថ្នាក់ក្រោម បានចូលជាសមាជិកសហករណ៍ផលិតកម្មកម្រិតទាប- កម្រិតខ្ពស់អស់ហើយ ហើយក្រោយរំដោះទូទាំងប្រទេសនេះ ចលនាសហករណ៍ត្រូវបានពង្រីក និងពង្រីកយ៉ាងខ្លាំងក្លាមិនឈប់ ឈរ ឈានពីការចាត់តាំងក្រុម ១៥-២០-៣០ គ្រួសារ មកដល់ ការចាត់តាំងសហករណ៍ភូមិ ពោលគឺយកភូមិជាអង្គភាពមូលដ្ឋាន ក្នុងការចាត់តាំងសហករណ៍ផលិតកម្ម ។ ដូច្នេះគឺសហករណ៍ផលិត កម្មនេះហើយ ដែលជាកម្លាំងផលិតកម្មខ្លាំងក្លាមហិរញ្ញវត្ថុនាំវិវឌ្ឍន៍ និងកសាងកសិកម្មនៃកម្ពុជាថ្មីយើង ។ ដូច្នេះក្នុងចលនាការពារ និងកសាងប្រទេសក្នុងយុគសម័យបដិវត្តន៍ថ្មីនេះ ចលនាសហករណ៍ ផលិតកម្ម ជាចលនាក្តៅជាន់គេបំផុត ។

យ៉ាងម៉េចបានជាថា ចលនាសហករណ៍ជាចលនាក្តៅជាន់ គេបំផុត ក្នុងរយៈកាលបដិវត្តន៍ថ្មីនេះ?

ក្រោយរំដោះទូទាំងប្រទេស ប្រជាជនកម្ពុជា៩៩,៩ភាគរយ ត្រូវបានរស់នៅឯជនបទទាំងអស់ ដើម្បីចូលរួមចលនាបង្កើនផល ទប់ទល់ខ្លួន និងរួមចំណែកការពារ និងកសាងប្រទេស ។ ក្នុងរយៈកាល ដំបូងនេះ ដែលយើងទើបចេញផុតពីសង្គ្រាមមហាវិនាសកម្ម មាន ការខ្វះខាតសព្វគ្រប់ ខ្វះខាតតាំងពីជម្រក ទីលំនៅ ផ្ទះសម្បែង ខ្វះ ស្បៀងអាហារ ខ្វះមធ្យោបាយ និងទប់ទល់ផលិតកម្មផ្សេងៗ ។ គឺសហករណ៍ផលិតកម្ម ដែលមានពាសពេញជនបទកម្ពុជាយើង នេះហើយ ដែលជាអ្នករ៉ាប់រង ដោះស្រាយការលំបាកស្មុគស្មាញ និងការខ្វះខាតសព្វគ្រប់ជាបណ្តោះអាសន្ននេះ ។ សហករណ៍ផលិត កម្មយើង ទទួលរ៉ាប់រងបន្ទុកដ៏ធ្ងន់ទាំងនេះ ហើយមានលទ្ធភាព និង សមត្ថភាពដោះស្រាយបញ្ហាទាំងអស់នេះបានដោយជោគជ័យ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ សហករណ៍ផលិតកម្មយើង ទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រង អប់រំ និងកសាងប្រជាជន ដែលទើបដោះផុតពីការគ្រប់គ្រងពួក អាក្យត់ចំនួនជាងពីរលាននាក់ បានដោយសុខដុម និងរៀបរយ ទៀតផង ។

ក្នុងសភាពការណ៍ស្មុគស្មាញ ដែលប្រជាជនថ្មីជាងពីរលាន នាក់ ទើបចុះទៅរស់នៅក្នុងជនបទ ភ្នាក់ងារខ្មាំង និងសមាសភាពមិន ល្អផ្សេងទៀត ក៏នៅលាយលំប្របូកប្របល់នៅក្នុងជួរប្រជាជនថ្មីនេះ ដែរ ។ សហករណ៍ផលិតកម្មយើង មានតួនាទីជួយពង្រឹងរដ្ឋអំណាច តាមភូមិ-ឃុំផង ជួយរក្សាការពារសន្តិសុខដល់ប្រជាជនថ្មី ក៏ដូចជា រក្សារបៀបរៀបរយ នៅតាមមូលដ្ឋានភូមិ-ឃុំដែរ ហើយព្រម ជាមួយនឹងការកំណត់ដីធ្លីទាំងប៉ុន្មានខាងលើនេះ សហករណ៍ផលិតកម្ម យើងបានប្រយុទ្ធបង្កើនផលទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ប្រយុទ្ធដោះស្រាយ បញ្ហាទឹកគ្មានឈប់ឈរ ឬបានសម្រាកទំនេរបន្តិចសោះឡើយ ដើម្បី បានផលទប់ទល់ខ្លួន និងទប់ទល់ប្រជាជនថ្មីចំនួនជាងពីរលាននាក់ ដែលទើបចុះទៅជនបទ មានតែបាត់ដៃទេ ។

ដូច្នេះ សរុបទៅ ក្នុងរយៈកាលបដិវត្តន៍ថ្មីបច្ចុប្បន្ននេះ ចលនា សហករណ៍ផលិតកម្ម ជាចលនាក្តៅជាន់គេបំផុត ប្រយុទ្ធស្រួចបំផុត ប្រយុទ្ធក្តៅជាប់ជានិច្ចជារៀងរាល់ថ្ងៃ ហើយក្តៅទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។ សហករណ៍ផលិតកម្ម ប្រយុទ្ធដោះស្រាយបញ្ហាស្មុគស្មាញ ដែលកើត មានឡើងទាំងអស់ នៅក្នុងប្រជាជន ដោះស្រាយទាំងបញ្ហានយោ បាយ ដោះស្រាយទាំងបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច ដោះស្រាយទាំងបញ្ហាយោធា និងសន្តិសុខ ដោះស្រាយទាំងបញ្ហាសង្គមកិច្ច និងសុខាភិបាល ដោះ ស្រាយទាំងបញ្ហាជីវភាពប្រជាជន ។ ដូច្នេះ ឆ្លងតាមការប្រយុទ្ធ ដោះស្រាយបញ្ហាស្មុគស្មាញទាំងអម្បាលម៉ាន ដែលកើតមាន ឡើងនៅតាមមូលដ្ឋាន ភូមិ-ឃុំរបស់ខ្លួននេះ សហករណ៍យើង ក៏មានពិសោធន៍កាន់តែច្រើន កាន់តែសម្បូរបែបក្នុងការដឹកនាំគ្រប់ គ្រងសហករណ៍ក៏ដូចក្នុងការចាត់ចែងកម្លាំងពលកម្មបង្កើនផល និងការចែកចាយផលទូទាំងសមាជិកសហករណ៍ និងប្រជាជនថ្មី ផងដែរ ។

ដោយបញ្ហាស្មុគស្មាញគ្រប់បែបយ៉ាង វាកើតឡើងនៅ ក្នុងសហករណ៍ វាចោទចំពោះសហករណ៍ជាបន្តបន្ទាប់ ការតស៊ូ វណ្ណៈនៅក្នុងសហករណ៍ក៏ក្តៅដំបាប់ជានិច្ច ។ ដូច្នេះនៅក្នុងសហករណ៍ មានការប្រយុទ្ធវណ្ណៈ និងមានការដោះស្រាយទំនាស់វណ្ណៈ ជាប់ ជានិច្ចដែរ ។ ដូច្នេះនៅក្នុងសហករណ៍ គ្មានបាតុភាពសន្តិភាពនិយម គ្មានបាតុភាពភ្លើងភ្លើងហ្នឹងហ្នឹង សម្បូរបែប គ្មានបាតុភាពខ្លះខ្លាយ គ្មានបាតុភាពសេរី អនាធិបតេយ្យទេ ព្រោះចលនាវាក្តៅជាប់

វាត្រូវប្រយុទ្ធជាប់ ត្រូវដោះស្រាយជាប់ៗ ដូច្នេះ ចលនាវាអប់រំ តម្រិតម្រង់ជាប់ៗ

ក្រៅពីនេះ នៅក្នុងសហករណ៍ មានការចាត់តាំងត្រឹមត្រូវ និងច្បាស់លាស់ មានអង្គការវិន័យវិន័យ និងហ្មត់ចត់ មានការប្រជុំ ជីវភាព ធ្វើទីតៀន-ស្វ័យទីតៀនទៀងទាត់ មានការប្រជុំរៀនសូត្រ នយោបាយ និងវប្បធម៌ជាប់លាប់គ្រប់ពេលវេលា មានការប្រជុំដក ពិសោធន៍ ឬក៏សរុបពិសោធន៍ ដើម្បីសង្កេតសមត្ថភាពការងារគ្រប់ផ្នែក ជាបន្តបន្ទាប់ ។ ដូច្នេះចលនាសហករណ៍ វាផុសផុល ខ្លាំងក្លាជាប់ជានិច្ច វារីកចម្រើនទៅមុខយ៉ាងឆាប់រហ័ស ទាំងខាងគោលជំហរនយោបាយ និងសតិអារម្មណ៍បដិវត្តន៍ ទាំងខាងចាត់តាំង ទាំងខាងសមត្ថភាព ការងារ និងវប្បធម៌ ទាំងខាងផ្នែកជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ។ ជា ពិសេស ចលនាសហករណ៍ វាពង្រឹងពង្រីកទស្សនៈ គោលជំហរ សតិអារម្មណ៍ស្នេហា សតិអារម្មណ៍សមូហភាព បានត្រឹមត្រូវហ្មត់ ចត់ល្អណាស់ ព្រោះលក្ខណៈរស់នៅក្តី ធ្វើការងារក្តី រៀនសូត្រក្តី សុទ្ធតែជាសមូហភាព ។

អាស្រ័យហេតុនេះហើយ បានជាយុវជន-យុវនារីកម្ពុជា យើង បើចង់កសាងខ្លួនឲ្យបានចម្រើន ឲ្យបានរឹងប៉ឹងគ្រប់ផ្នែក ទាំង គោលជំហរនយោបាយ-សតិអារម្មណ៍បដិវត្តន៍ ទាំងគោលជំហរ ចាត់តាំងបដិវត្តន៍ ទាំងខាងសមត្ថភាពធ្វើការងារប្រើប្រទេសជាតិ និងបម្រើវណ្ណៈក្រីក្រ ត្រូវលត់ដកសាងខ្លួន ក្នុងចលនាសហករណ៍ ផលិតកម្ម ព្រោះចលនាសហករណ៍នាបច្ចុប្បន្ននេះ ក៏ដូចគេ អនាគតទៀត ជាចលនាក្តៅជាន់គេបំផុត ជាចលនាប្រយុទ្ធស្រួច ជាន់គេបំផុត និងជាចលនាប្រយុទ្ធគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់ មានតាំងពី ការប្រយុទ្ធវណ្ណៈ ការប្រយុទ្ធបង្កើនផល កសាង និងការពារ ប្រទេស ប្រយុទ្ធជាមួយធម្មជាតិរឹងរ៉ឹង ឬទឹកជំនន់ ប្រយុទ្ធកសាង និងកែប្រែសង្គម ប្រយុទ្ធកសាងគោលជំហរខ្លួន ។ល។ ដូច្នេះ ការ ប្រយុទ្ធតស៊ូគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់ ការដោះស្រាយទំនាស់គ្រប់បែប យ៉ាងទាំងអស់ គឺប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងសហករណ៍ផលិតកម្មនេះឯង ។ ដូច្នេះ មេរៀន និងពិសោធន៍ ខុស-ត្រូវគ្រប់បែបយ៉ាងទាំងអស់ គឺបិតនៅក្នុងសហករណ៍ផលិតកម្មនេះឯង ។ ដូច្នេះ សហករណ៍ ផលិតកម្មនេះ ជាសមរភូមិក្តៅបំផុតសម្រាប់ឲ្យយុវជន-យុវនារី កម្ពុជាយើង លត់ដកសាង ពង្រឹងខ្លួនផង សាកល្បងគោលជំហរខ្លួន

ផង ជាសកលវិទ្យាល័យធំបំផុត សម្រាប់ឲ្យយុវជន-យុវនារីកម្ពុជា យើងរៀនសូត្រនូវចំណេះវិជ្ជាបដិវត្តន៍គ្រប់បែបយ៉ាង និងចំណេះ វិជ្ជាគោរព កសាងប្រទេស គ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់ ។ បើយុវជន- យុវនារីកម្ពុជាយើង បានប្រយុទ្ធលត់ដកហ្វឹកហ្វឺនកសាងខ្លួន នៅលើ សមរភូមិក្តៅនៃសហករណ៍ផលិតកម្មនេះហើយ បានចូលរៀនសូត្រ ក្រេបយកចំណេះវិជ្ជាគ្រប់ទិដ្ឋភាព ជួរចត់ ល្អឹង ផ្អែម ក្តៅ រងា ត្រជាក់ លំបាក ស្រួល នៅក្នុងសកលវិទ្យាល័យសហករណ៍ផលិតកម្ម នេះហើយ នោះយុវជន-យុវនារីកម្ពុជាយើង ពិតជានឹងមានគោល ជំហរបដិវត្តន៍រឹងប៉ឹង ពិតជានឹងមានពិសោធន៍ និងមានសមត្ថភាព ការងារបដិវត្តន៍គ្រប់ផ្នែក ពិតជានឹងមានអនាគតដ៏ក្រហមឆ្លុះឆ្លៅ និងភ្លឺស្វាង រះនៅពីមុខខ្លួន ។ ដូច្នេះ យុវជន-យុវនារីបដិវត្តន៍យើងនឹង មានការធានាអះអាងក្នុងជីវិតបដិវត្តន៍ខ្លួន ដើម្បីបន្តរើសធ្វើបដិវត្តន៍ សង្គមនិយម រហូតដល់បដិវត្តន៍កុម្មុយនីស្តនិយម សម្រេចបានមហា ជោគជ័យ នៅទីអវសានពុំខានឡើយ ។

កន្លងមក មានបាតុភាពខុសគ្នាមួយចំនួននៅក្នុងជួរយុវជន យុវនារីយើង ទាំងខាងទស្សនៈ ទាំងខាងគោលជំហរ ។ យុវជន យុវនារីយើងខ្លះ មានទស្សនៈខុសគ្នាថា ទាល់តែចូលក្នុងជួរបដិវត្តន៍ ទាល់តែធ្វើការងារក្នុងមន្ទីរ ឬក្រសួងបដិវត្តន៍នានា ទើបអាចលត់ដក កសាងខ្លួនបានចម្រើន ទើបអាចរៀនសូត្រនូវចំណេះវិជ្ជាបដិវត្តន៍ ផ្សេងៗ រៀនសូត្រទ្រឹស្តីនយោបាយបានជាខ្សែសង្វាក់ ។ល។

យុវជន-យុវនារីយើងខ្លះទៀត មានទស្សនៈគោលជំហរខុស គ្នាថា នៅក្នុងសហករណ៍គ្មានមុខគ្មានមាត់ គ្មាននាទីគំណែងអ្វីទាំង អស់ បើធ្វើការនៅមន្ទីរ ឬក្រសួងបដិវត្តន៍ ទើបមានមុខមាត់មាននាទី គំណែងច្បាស់លាស់ ។ល។

ម្ល៉ោះហើយ យុវជន-យុវនារីទាំងនោះ ខ្លាចរអាចលនា សហករណ៍ មើលស្រាយតួនាទីសហករណ៍ ឬអាក់អន់ស្រពន់ចិត្ត ឬ រហូតដល់ខោមនស្សនឹងអង្គការដែលបញ្ជូនខ្លួនទៅលត់ដក រៀនសូត្រ កសាងខ្លួន នៅក្នុងចលនាសហករណ៍ ហើយបើគេបានទៅចូល ប្រឡូកនៅក្នុងចលនាសហករណ៍ហើយ ក៏គេមិនចាប់អារម្មណ៍ យក ចិត្តទុកដាក់ទិតទំលត់ដកសាងខ្លួនក្នុងចលនាសហករណ៍ ទិតទំរៀនសូត្រ ពីសហករណ៍ រៀនសូត្រពីសមាជិកសហករណ៍ ដែលជាកសិករក្រ កសិករកណ្តាលថ្នាក់ក្រោមនេះឡើយ ។ គេរស់នៅក្នុងសហករណ៍

កងចល័តនៅតាមសហគមន៍កំពុងរៀបចំសំណង់ដើម្បីស្ទូន

ហើយគេធ្វើការងារជាសហគមន៍ជាមួយកសិករក្រក កសិករកណ្តាល ថ្នាក់ក្រោម ដែលជាសមាជិកដ៏ទុក្ខមរបស់សហគមន៍ផលិតកម្ម ហើយក៏គេធ្វើចុងដៃចុងជើង មិនសកម្មប្រយុទ្ធ មិនពេញចិត្តពេញ ថ្វីមឡើយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ សតិអារម្មណ៍ ចិត្តកំនិតរបស់គេ គិត មមែនតែមកធ្វើការងារនៅក្នុងមន្ទីរ ឬក្រសួងបដិវត្តន៍នានាទៅ វិញ ។ ភ្នែកគេក៏សម្លឹងឃ្លួនចលនាសហគមន៍ មើលមិនឃើញកុំ បដិវត្តន៍រស់រវើករបស់កសិករក្រក និងកសិករកណ្តាលថ្នាក់ក្រោម នៅក្នុងចលនាសហគមន៍នេះ ដែលកំពុងតែបោកបក់ គ្រាំគ្រង ដុស ដុលខ្លាំងក្លា ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ នៅជុំវិញខ្លួនគេ ។ គេដេករង់ចាំតែពេល ណា ថ្ងៃណាដែលអង្គការហៅគេមកធ្វើការនៅក្នុងមន្ទីរ នៅក្នុងក្រសួង បដិវត្តន៍វិញ ។ ភ្នែកគេរំពៃសម្លឹងរកមើលតែនាទីតំណែង នៅក្នុង ក្រសួង ឬមន្ទីរបដិវត្តន៍នានា ។ ម្ល៉ោះហើយ ទោះបីជាគេស្ថិតនៅក្នុង ចលនាក្តៅកុកយ៉ាងនេះហើយក្តី ក៏គេរៀនសូត្រពីចលនាមិនបាន រៀនសូត្រអំពីកសិករក្រក កសិករកណ្តាលថ្នាក់ក្រោម ដែលជាសមាជិក ដ៏ទុក្ខមនៃសហគមន៍បានដែរ ។ ដូច្នេះ ខ្លួនគេពុំអាចចម្រើនលូតលាស់ ទៅតាមចលនាសហគមន៍ ឬទូទាត់ចលនាសហគមន៍ ដែលកំពុងបោក បក់គ្រាំគ្រង លោតផ្លោះទៅមុខជារៀងរាល់ថ្ងៃនោះបានឡើយ ។

ក្នុងចលនាសហគមន៍បដិវត្តន៍នៃរយៈកាលថ្មី បច្ចុប្បន្ននេះក៏ដូច តទៅអនាគតទៀត ចលនាសហគមន៍នេះហើយដែលជាចលនា តស៊ូក្តៅបំផុត ជាចលនាសហគមន៍ក្តៅបំផុត ជាចលនាសហគមន៍គ្រប់រូបភាព ជាកន្លែងល្អបំផុត ចម្រើនបំផុត សម្រាប់ឲ្យយុវជន-យុវនារីកម្ពុជា

យើងលត់ដំ ហ្នឹកហ្នឹកកសាងខ្លួន សាកល្បងគោលដំហែរបដិវត្តន៍ខ្លួន ពង្រឹង និងពង្រីកគោលដំហែរនយោបាយ-សតិអារម្មណ៍ និងចាត់ តាំងបដិវត្តន៍ខ្លួនគ្រប់ពេលវេលា ។

ចំណែកជាចលនាក្នុងមន្ទីរ វាមិនក្តៅដូចចលនាសហគមន៍ទេ បច្ចុប្បន្ននេះ ។ វាគ្រាន់តែជាចលនាមនុស្សមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ យុវជន-យុវនារីបដិវត្តន៍យើង ចាំបាច់ត្រូវចុះលត់ដំ ហ្នឹកហ្នឹក កសាង ខ្លួនក្នុងចលនាពង្រឹងពង្រីកសហគមន៍ផលិតកម្មនេះ ឲ្យបានក្តៅដាច់ ជានិច្ច និងកាន់តែជ្រាលជ្រៅឡើងជាលំដាប់ ដោយចុះប្រឡូកធ្វើ ពលកម្ម បង្កបង្កើនផល ភ្ជួររាស់ ដកស្ទូន ច្រូតកាត់ លើកទំនប់ ដឹក ព្រែក ដឹកប្រឡាយ លើកភ្លើងជាប់ជិតស្និទ្ធជាមួយបងប្អូនកសិករក្រក និងកសិករកណ្តាលថ្នាក់ក្រោម ដែលជាសមាជិកសហគមន៍ ដោយ គ្មានខ្លាចក្តៅ រងា ត្រជាក់ ឬលំបាកឡើយហត់អ្វីឡើយ ។ ត្រូវចុះ ប្រឡូកក្នុងចលនាតស៊ូ កសាងផ្ទៃក្នុងសហគមន៍ ចុះប្រឡូកក្នុងការ ប្រយុទ្ធដោះស្រាយជីវភាពប្រជាជន សហគមន៍ ចុះប្រឡូកដោះ ស្រាយនូវគ្រប់ទំនាស់ស្មុគស្មាញទាំងអស់ ដែលចោទឡើងនៅក្នុង សហគមន៍ ចុះប្រឡូកឲ្យជ្រៅ ក្នុងជីវភាពសហគមន៍ក្នុងសហគមន៍ ចុះប្រឡូកបង្កបង្កើនផល ឲ្យបានជាអតិបរមា ក្នុងទស្សនៈកែប្រែសង្គម និងការពារ កសាងប្រទេសជាតិ ។ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបយុវជន- យុវនារីយើង មានពិសោធកាន់តែច្រើនឡើងៗ លើគ្រប់បញ្ហាទាំង អស់ជាបន្តបន្ទាប់ ។ ដូច្នេះ យុវជន-យុវនារីយើង និងអាចកសាង ខ្លួនបានល្អ បានលឿន ពង្រឹង និងពង្រីកគោលដំហែរបដិវត្តន៍គ្រប់ផ្នែក របស់ខ្លួនបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

ពាក្យបូរណតែងពេលថា “ភ្លើងក្តៅទើបលត់ដែកបានរឹង ល្អ” ។ យ៉ាងណាមិញ ចលនាបដិវត្តន៍ ទើបកសាងខ្លួនយើងបានល្អ ទើបពង្រឹង ពង្រីកគោលដំហែរបដិវត្តន៍យើងបានរឹងប៉ឹង ។ ដូច្នេះ យុវជន-យុវនារីកម្ពុជាយើង ទាន់ស្ថិតនៅក្នុងវ័យយុវភាព ដែល មានកម្លាំងពលពេញបរិបូរ មានបញ្ញាល្បាស់រវៃ រហ័សរហួនឡើយ ត្រូវប្រឡូកក្នុងចលនាក្តៅ នៃសហគមន៍ផលិតកម្ម បច្ចុប្បន្ននេះ ឲ្យ បានពេញទំហឹងកុំខ្លាចការលំបាក កុំខ្លាចហត់ឡើយ កុំខ្លាចក្តៅរងា ដើម្បីលត់ដំ កសាងខ្លួន ឲ្យបានរឹងប៉ឹងដូចថ្មថ្មី ដើម្បីបន្តរើសរើសបដិវត្តន៍ សង្គមនិយម បដិវត្តន៍កុម្មុយនិស្តនិយម រហូតដល់ដណ្តើមបានមហា ជ័យជម្នះទាំងស្រុង និងជាស្ថាពរ ។ **រេង រេង**

រោ ឡូញ អតីតកងចល័តស្រុកកោះធំ

ជាកូនដែលកើតក្នុងគ្រួសារកសិករមួយ ដែលមានបងប្អូនប្រុសស្រី៧នាក់ រោ ឡូញ មានភូមិកំណើតនៅភូមិបោះអង្គាញ់ឃុំព្រែកឯង ស្រុកកៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាល ។ ដោយសារតែគ្រួសារមានជីវភាពលំបាករកព្រឹកខ្វះល្ងាច ឡូញ និងបងប្អូន មិនមានឱកាសបានរៀនសូត្រខ្ពង់ខ្ពស់នោះទេ ។ ឡូញ បានរៀនសូត្រត្រឹមថ្នាក់ទី១១ប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏ឈប់រៀនមកជួយធ្វើស្រែឪពុកម្តាយវិញ ។

បួនឆ្នាំបន្ទាប់ពី ឡូញ ឈប់រៀន រដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចសីហនុ បានកើតឡើង ដែលដឹកនាំដោយសេនាប្រមុខ លន់ នល់ ។ ពេលនោះសង្គ្រាមក៏ចាប់ផ្តើមកើតឡើងសន្តោរសន្តោរវាងកងទ័ពលន់ នល់ និងចលនាតស៊ូរបស់ខ្មែរក្រហម ។ អំឡុងឆ្នាំ១៩៧០ នោះខ្មែរក្រហមបានចូលមកផ្សព្វផ្សាយអូសទាញកម្លាំងប្រជាជននៅក្នុងភូមិរបស់ ឡូញ ហើយសកម្មភាពទម្លាក់គ្រាប់បែកពីសំណាក់ទាហាន លន់ នល់ ក៏កើតមានឡើងដែរ ។ ជាញឹកញយ គ្រាប់បែក

ត្រូវបានទម្លាក់មកលើភូមិករណ៍របស់គាត់ បណ្តាលឲ្យឆាប់គោក្របី ខូចខាតផ្ទះសម្បែងជាច្រើន ។ ដើម្បីគេចពីការទម្លាក់គ្រាប់បែកនេះ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិបាននាំគ្នារៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះទៅនៅស្រុកផ្សេង ឬរកទីតាំងណាដែលមានសុវត្ថិភាព រហូតស្ងប់ការទម្លាក់គ្រាប់បែកទើបត្រឡប់មកវិញ ។

ក្រោយជួយជម្នះ១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ ឡូញ ត្រូវអង្គការតាមស្តង់ដារចាប់ខ្លួន ព្រោះគាត់មានបងប្រុសម្នាក់ជាទាហានពាក់ស័ក្តិ៥របស់ លន់ នល់ ។ ដោយបានដឹងពីបញ្ហានេះមុន ឡូញ និងគ្រួសារបាននាំគ្នារៀសខ្លួនចេញពីភូមិទៅនៅស្រុកកោះធំ ។ ចំណែកគ្រួសារបងប្រុសរបស់គាត់ គេចទៅដល់ខេត្តកំពង់ធំ ។ ពេលទៅដល់ស្រុកកោះធំដំបូង អង្គការមិនទាន់បែងចែកប្រជាជន១៧ មេសា ឬប្រជាជនចាស់នោះទេ ព្រោះមានតែគ្រួសារ ឡូញ ប៉ុណ្ណោះ ដែលបានទៅរស់នៅទីនោះ ហេតុនេះ អង្គការបានចាត់គ្រួសារ ឡូញ ចូលទៅក្នុងក្រុមសាមគ្គី ដោយមិនបានចាត់ទុកគ្រួសារគាត់ជាអ្នក១៧ មេសា ទេ ។ នៅទីនោះកន្លះឆ្នាំដំបូង អង្គការចែកអង្គរឲ្យហូបតាមផ្ទះរៀងខ្លួន តែត្រូវធ្វើការជាក្រុមសាមគ្គីដែល ។ ក្រោយមក ក៏អង្គការតម្រូវឲ្យហូបរួមនៅសហករណ៍វិញ ព្រោះពេលនោះ អង្គការបានបែងចែកការងារជាកងចល័តហើយ ។ ឡូញ ត្រូវអង្គការចាត់ចូលកងចល័តស្រុកកោះធំ ។ គាត់បានរំលឹកថា ការងារមានការលំបាកណាស់ព្រោះត្រូវងើបឆាប់ពីម៉ោង៤ព្រឹក មកប្រជុំជួរ ។ ដល់ម៉ោង៤កន្លះ ទើបគាត់ចុះធ្វើការរហូតដល់ម៉ោង១១ថ្ងៃត្រង់ទើបបានសម្រាក ។ ពេលហូបបាយថ្ងៃរួច នៅម៉ោង១១រសៀល គាត់ត្រូវចុះធ្វើការបន្តទៀតរហូតដល់ម៉ោង៥ល្ងាចទើបសម្រាក ។ ជាមួយនឹងការងារធ្ងន់បែបនេះ របបអាហារដែលទទួលបាននោះ គឺមានតែបបរលាយពោត លាយម្សៅជ្រូកអំបិលប៉ុណ្ណោះ ។ តែពេលខ្លះក៏មានជាសម្បប្រហើរហូបជាមួយនំបញ្ចុកដែរ តែមិនញឹកញាប់នោះទេ ។

រោ ឡូញ នៅផ្ទះរបស់គាត់ នៅស្រុកកៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាល

កងចល័តរបស់ ឡូញ ត្រូវធ្វើការងារចល័តហូតដល់ក្នុង សំណរជាប់ព្រំប្រទល់ជាមួយប្រទេសវៀតណាម ។ ពេលនោះ ឡូញ ត្រូវអង្គការចាត់ចូលទៅក្នុងកងពិសេស ដែលមានសមាជិក ២៥ នាក់ ក្នុងនោះមានយុវជន១០ នាក់ យុវនារី១០ នាក់ និង កសិករចាស់៥ នាក់ ។ ក្នុងមួយថ្ងៃ កងពិសេសនេះ ត្រូវប្រតិបត្តិការ ឲ្យហើយក្នុងមួយហិកតា បើមិនហើយទេ ត្រូវបន្តប្រតិបត្តិការ យប់ទើបអាចសម្រាកបាន ហើយការងារដកស្ទួយក៏ដូច្នេះដែរ ។ ការងារទាំងនេះ ត្រូវបានមើលខុសត្រូវយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ពី ប្រធានក្រុម និងប្រធានសហករណ៍ ដែលចុះមកត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់ តែម្តង ។ សមាជិកនៅក្នុងកងពិសេសរបស់ ឡូញ បាត់ខ្លួនជាញឹក ញាប់ ដោយអង្គការប្រាប់ថា ផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅកន្លែងផ្សេង ដោយជំនួសអ្នកថ្មីចូលមកវិញ តែគាត់ក៏មិនដែលពង្រឹងពីអ្នក ដែលផ្លាស់ទៅទាំងនោះដែរ ។ ក្នុងរយៈពេលមួយខែម្តង អង្គការ បានបើកការប្រជុំ ដើម្បីធ្វើការប្តេជ្ញា ដោយមានការការពារចូលរួមពី ប្រធានសហករណ៍ រួចហើយឲ្យសមាជិកកងឡើងធ្វើការប្តេជ្ញាធ្វើ យ៉ាងណាសម្រេចឲ្យបាននូវផែនការដែលអង្គការដាក់ចុះ ។

ថ្ងៃមួយ ដោយក្តីនឹករឭកដល់ឪពុកម្តាយខ្លាំងពេក ឡូញ បានលួចរត់ចេញពីកងដើម្បីទៅជួបឪពុកម្តាយ និងគ្រួសារ ។ ពេល ធ្វើដំណើរមកដល់ផ្ទះចូលទៅស្រុកលើកដៃក ឡូញ ត្រូវអង្គការ តំបន់ចាប់ខ្លួន ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅមន្ទីរសន្តិសុខព្រែក ឃ្លោក ។ កងសន្តិសុខមិនបានដាក់ខ្នោះអ្វីនោះទេ ព្រោះទោសរបស់ ឡូញ ជាទោសស្រាល គឺគ្រាន់តែធ្វើការអប់រំប៉ុណ្ណោះ ។ នៅមន្ទីរ អប់រំព្រែកឃ្លោកនោះ គាត់បានឃើញអ្នកទោសៗទៀតមានដូចជា គ្រូបង្រៀន និងឧបាសន ។ ឡូញ មិនបានឃើញដោយផ្ទាល់ពីការ ធ្វើពុទ្ធកម្មអ្នកទោសទេ តែគាត់បានឮសំឡេងអ្នកទោសស្រែក ជាមួយនឹងការឈឺចាប់ជាញឹកញាប់ ។ នៅមន្ទីរអប់រំបានរយៈ ពេលមួយអាទិត្យ ខ្លួនរបស់ ឡូញ កើតដំបៅដោយសារសត្វ សង្កើចខាំ ។ បន្ទាប់មក កងសន្តិសុខបាននាំ ឡូញ ទៅសួរចម្លើយ ដោយដំបូងសួរថា “ហេតុអ្វីបានឯងរត់មកហ្នឹង?” ឡូញ ឆ្លើយថា “ខ្ញុំរត់មកផ្ទះ” ។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ កងសន្តិសុខបាននាំ ឡូញ ទៅ សួរចម្លើយម្តងទៀត ដោយសួរសំណួរដដែល តែ ឡូញ នៅតែ ឆ្លើយដដែល ។ កងសន្តិសុខ ក៏ធ្វើការទាក់ទងទៅប្រធានកងរបស់

ឡូញ ដើម្បីមកយកគាត់ត្រឡប់ទៅវិញ ។ ពេលនោះ ឡូញ ក៏បាន ជួបជាមួយ តាសុន ជាប្រធានឃុំពាក់ក្នុង ដែលមានកូនម្នាក់ឈ្មោះ វ៉ែង ត្រូវជាមិត្តរបស់ ឡូញ ។ តាសុន បានណែនាំគាត់ថា “ឯងកុំរត់ ទៀត នៅមន្ទីរព្រែកឃ្លោកនេះ គ្រាន់តែជាមន្ទីរអប់រំទេ បើឯងរត់ ទៀតច្បាស់ជាអង្គការចាប់ទៅមន្ទីរធំនៅកោះធំមិនខាន” ។ ចាប់ពី ពេលនោះមក ឡូញ លែងហ៊ានលួចរត់ទៀត ។

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ឡូញ បានត្រឡប់មកស្រុក កំណើតវិញ ។ នៅឆ្នាំ១៩៨៧ ឡូញ បានរៀបការជាមួយប្រពន្ធ ឈ្មោះ ឆន សារឿន ។ សព្វថ្ងៃនេះ ឡូញ មានកូន៧នាក់ ស្រី៣នាក់ និងប្រុស៤នាក់ ។ បច្ចុប្បន្ន ឡូញ និងគ្រួសារមករស់នៅភូមិចំពុះ កែ្អក សង្កាត់ព្រែកថ្មី ខណ្ឌច្បារអំពៅ រាជធានីភ្នំពេញ ដោយ ប្រកបរបរធ្វើចម្ការ ។ **វិចិត្រណា**

រឿងរ៉ាវពិភពដើម្បីប្រតិបត្តិការស្រាវជ្រាវ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជា គ្រប់រូបដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុងសរសេរ អត្ថបទ ឬ សៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិតផ្ទាល់ខ្លួន ហើយនឹងជ្រើសរើស មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម ÷

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១១ ៨៧៥

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (១២) ៩៩៦ ៧៥០

ទូរសារលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthbunthorn.s@dccam.org

Home page: www.dccam.org

ខ្ញុំមានសំណាចបានធ្វើការងារ ជារួមគ្នាដើម្បីការងារសង្គមខ្មែរក្រហម

នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬហៅថា “របប ខ្មែរក្រហម” ប្រជាជនភាគច្រើនធ្វើការងារដោយប្រើកម្លាំងបាយ ដូចជាលើកទំនប់ដឹកប្រឡាយគ្មានពេលសម្រាក ។ នៅតំបន់ខ្លះ ការ ហូបចុកមិនបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ដូច្នេះប្រសិនបើអ្នកណាមានវាសនា ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យទៅរកគ្រឿងឆ្កែ យើងគិតថា ជាអ្នកដែលមានសំណាចបំផុត ។

សុខ ខុម មានអាយុ៧៩ឆ្នាំ មានប្រពន្ធឈ្មោះ ហុង ស មាន កូនចំនួន៨នាក់ (ស្រី៥ ប្រុស៣) សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិព្រែកធំ សង្កាត់ ក្បាលកោះ ខណ្ឌច្បារអំពៅ ភ្នំពេញ ។ ខុម មានឪពុកឈ្មោះ សុខ ឃិន ម្តាយឈ្មោះ ប៉េ សុខ មានបងប្អូន៤នាក់ (ស្រី៣នាក់) មានស្រុក កំណើតនៅភូមិបាក់រនាស់ ឃុំស្វាយរៀង ស្រុកស្វាយរៀង ខេត្ត ស្វាយរៀង ។ កាលពីនៅកុមារ ខុម រៀននៅសាលាបឋមសិក្សា សូរិយោវង្សត្រឹមថ្នាក់ទី៨ “ចាស់” ឈប់រៀនដោយសារឪពុក ម្តាយស្លាប់ដោយសារជំងឺ ហើយគាត់បានរស់នៅជុំវិញបងប្អូន ៤នាក់ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខុម បានរៀនការប្រពន្ធតាមប្រពៃណី ចាស់ទុំទុកដាក់ និងបានប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែចម្ការដើម្បីចិញ្ចឹម ជីវិត ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ដែល ក៏កើតមានរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេច សីហនុ តំបន់មួយចំនួនដែលឆ្ងាយពីទីរួមខេត្តក្លាយជាតំបន់រំដោះ ដែលមានតំបន់គ្រប់គ្រងដោយ លន់ នល់ និងតំបន់ខ្មែរក្រហម ។ ខុម នៅមិនឆ្ងាយពីទីរួមខេត្តទេ គឺគាត់រស់នៅក្នុងតំបន់ឧបាសន លន់ នល់ គ្រប់គ្រង ។ នៅចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧២-៧៣ មានយន្តហោះ មកទម្លាក់គ្រាប់បែកនៅជុំវិញខេត្ត និងតំបន់ដាច់ស្រយាលមួយ ចំនួន ។ នៅពេលនោះ ខុម មានប្រពន្ធ និងកូន ដូច្នេះគាត់មិនបាន ចូលធ្វើទាបប្រើខាងណានោះទេ គឺគាត់រស់នៅជាប្រជាជនធម្មតា ។

នៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានឡើងកាន់

អំណាចទូទាំងប្រទេស ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសប្រជាជនចេញពី ទីរួមខេត្តទាំងអស់ មានតែកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមប៉ុណ្ណោះរស់នៅ ។ ខុម និងក្រុមគ្រួសារត្រូវអង្គការជម្លៀសឲ្យទៅរស់នៅភូមិចំបក់ពាម ឃុំសង្កែ ស្រុកស្វាយរៀង ខេត្តស្វាយរៀង មានចម្ងាយប្រមាណ ជិត១០ គីឡូម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះពីទីរួមខេត្ត ។ នៅទីនោះ អង្គការបាន ចាត់ទុកប្រជាជនដែលជម្លៀសចេញពីទីរួមខេត្តទាំងអស់ជាប្រជាជនថ្មី ចំណែកប្រជាជនចាស់លុះត្រាអ្នកទាំងនោះរស់នៅក្នុងទឹកដីរំដោះ គ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រហមតាំងពីពេលមានសង្គ្រាមឆ្នាំ១៩៧០ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ។

ខុម បានទៅរស់នៅក្នុងភូមិបានមួយរយៈខ្លីប៉ុណ្ណោះ អង្គការ បានប្រកាសឲ្យប្រជាជនទាំងអស់ប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ មកដាក់ ជាសម្បត្តិរួម ធ្វើការងាររួម ហូបបាយរួមនៅតាមសហករណ៍ ។ អង្គការបានបែកចែកកម្លាំងទៅតាមវ័យ ក្មេងៗ អាយុពី៨ទៅ ១០ ឆ្នាំឲ្យដើររើសអាចម៍គោ អាចម៍ក្របី យកទៅធ្វើដីដាក់ស្រែ ។ បើមនុស្សពេញវ័យអាយុជាន់១០ ឆ្នាំឡើងទៅ អង្គការចាត់តាំង ឲ្យធ្វើការងារក្នុងកងចល័តលើកទំនប់ ដឹកប្រឡាយ និងធ្វើស្រែ ។ បើ វ័យកណ្តាលមានប្រពន្ធ និងកូន អង្គការចាត់តាំងឲ្យចូលក្រុមកសិករ ស្ទឹងភ្នំរាស់តាមតែអង្គការចាត់តាំង ។ ខុម មានសំណាចណាស់ អង្គការចាត់តាំងឲ្យឡើងឆ្នោត ទោះបីគាត់មិនសូវស្ទាត់ជំនាញក៏ គាត់ខំប្រឹងឡើងដែរ ព្រោះការងារឡើងឆ្នោតស្រួលជាងគេ ហើយ អង្គការយកចិត្តទុកដាក់ និងអាចហូបបាយឆ្អែតជាងកសិករ តាម កងចល័ត និងសហករណ៍ ។ ក្រុមឡើងឆ្នោតមានសមាជិក១០ នាក់ អង្គការចាត់តាំងឲ្យឡើងឆ្នោតនៅក្នុងភូមិយកទឹកមករំលាស់ឲ្យចេញ ជាស្តុកឆ្នោតសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជននៅតាមសហករណ៍ ហើយនៅ សេសសល់ អង្គការយកទៅផ្គត់ផ្គង់នៅកន្លែងផ្សេងទៀត ។ ក្រុមឡើង ឆ្នោត ពេលឃ្លាន អាចហូបទឹកឆ្នោត និងហូបស្ករបាន ។ នៅក្នុង

សម័យខ្មែរក្រហមក្រៅពីអ្នកឡើងក្នុងតុលាការនឹងរកអ្វីមកបង្កើត
ក្រពះណាស់ ។ ប្រជាជនខ្លះឃ្លានហ៊ានលួច តែពេលកងឈ្នួបឃើញ
ច្បាស់ជាយកទៅវាយចោលហើយមិនប្រជាជនចាស់ប្រជា
ជនថ្មីនោះទេ តែប្រជាជនចាស់មានសិទ្ធិជាង ។ ពេលធ្វើដំណើរ
ទៅឡើងក្នុង ខុម បានឃើញកងឈ្នួបចងបណ្តើរប្រជាជនថ្មី
ឈ្មោះ ថាន់ តែមិនដឹងជាយកទៅខាងណាទេ មានអ្នកក្នុងខ្លះ
និយាយថា អង្គការយកទៅដាក់មន្ទីរសុខាភិបាលនៅក្នុងកីឡដ្ឋាន ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ កងទ័ពវៀតណាមវាយចូលជិតដល់ទីរួម
ខេត្តស្វាយរៀងចំនួនបីលើក លើកទី១ មានប្រជាជនខ្មែរមួយចំនួន
រត់ទៅរស់នៅប្រទេសវៀតណាម ព្រោះគិតថា នឹងបានរួចផុតពី
សេចក្តីស្លាប់ តែត្រូវរងការកំហុសវៀតណាមបញ្ជូនត្រឡប់មកវិញ
ដោយសារខ្មែរក្រហមយកអំបិលទៅដូរជាមួយ ។ ប្រជាជនទាំង
ចាស់ ទាំងក្មេងដែលខ្មែរក្រហមយកមកវិញ កម្រនឹងមានវាសនា
បានរស់ណាស់ ហើយបើតាមគាត់ដឹងអង្គការយកទៅវាយចោល
ទាំងអស់ ។

បន្ទាប់មកទៀត កងទ័ពវៀតណាមបានវាយចូលជាលើក
ទីពីរទៀត ពេលនោះក៏មានប្រជាជនប្រថុយរត់ទៅប្រទេសវៀត
ណាមទៀត ដោយសារអស់សង្ឃឹមក្នុងការរស់នៅជាមួយខ្មែរ
ក្រហម និងសង្ឃឹមថាបានរស់ ព្រោះមួយថ្ងៃឃើញតែចាប់
មនុស្សមិនដឹងថាមានកំហុសអី ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ កងទ័ពវៀតណាមវាយចូលម្តងទៀត ក៏
មានប្រជាជនខ្មែរចូលទៅប្រទេសវៀតណាមដែរ តែរងការកំហុស
វៀតណាមលែងចាប់ប្រជាជនខ្មែរបញ្ជូនមកប្រទេសកម្ពុជាវិញ
ហើយ ។ នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៨ មានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមក
ពីក្រុមភាគនិរតីមកគ្រប់គ្រងប្រជាជន និងកម្មាភិបាលក្រុមភាគបូព៌ា
និងបានចោទថា ក្រុមភាគបូព៌ាបានក្បត់អង្គការបានចូលដៃជាមួយ
វៀតណាម ។ នៅពេលនោះ កម្មាភិបាលក្រុមភាគបូព៌ាត្រូវអង្គការ
ចាប់ខ្លួនស្ទើរតែទាំងអស់ ។

នៅឆ្នាំដែល អង្គការបានធ្វើការជម្លៀសប្រជាជនចេញ
ពីខេត្តស្វាយរៀង ស្របពេលដែលសង្គ្រាមជាមួយវៀតណាមដុះ
ឡើងកាន់តែខ្លាំង ។ គ្រួសារ ខុម និងប្រជាជនជាច្រើនត្រូវជម្លៀស
ចេញពីស្រុកកំណើតមកដល់អ្នកលៀង បន្ទាប់មកអង្គការឲ្យឡើង

ដឹកជំនាញ ដែលមានមនុស្សពេញៗ រាប់រយនាក់ធ្វើដំណើរហួត
ដល់ម៉ោង៤ល្ងាច ទើបមកដល់តំបន់ស្ថានច្បារអំពៅ ។ អង្គការបញ្ជា
ឲ្យប្រជាជនឡើងគោក នៅមុខផ្សារច្បារអំពៅ ដើម្បីឲ្យសម្រាកហួប
បាយ និងឲ្យក្រមាពណ៌ខៀវសម្រាប់មនុស្សពេញវ័យ ចំណែកមនុស្ស
ចាស់ និងក្មេងៗ អង្គការមិនបានចែកឲ្យទេ ។

ព្រឹកឡើងអង្គការបានបញ្ជូនប្រជាជនទាំងអស់មកខេត្ត
បាត់ដំបងតាមរថភ្លើងមកឈប់នៅស្រុកមោងឫស្សី ។ ខុម បាន
ទៅរស់នៅក្នុងបឹងវែងឃុំខ្នុយ (សហករណ៍ខ្នុយ) ស្រុកមោងឫស្សី
ខេត្តបាត់ដំបង ។ នៅទីនោះ មានកម្មាភិបាលក្រុមភាគនិរតីបានទៅ
ដល់រួចជាស្រេច និងបានចាត់តាំងឲ្យប្រជាជនទើបមកដល់ថ្មីចុះ
ធ្វើស្រែចម្ការ លើកទំនប់ ដឹកប្រឡាយ និងចុះទៅតាមកងចល័ត
នានា ។ ខុម ធ្វើការងារបែកពីប្រពន្ធកូន ដោយអង្គការបានចាត់
តាំងឲ្យ ខុម វេញខ្សែគោ ។ ចំពោះរបបអាហារដែលទទួលបាន
ប្រចាំថ្ងៃគឺមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។

ខុម បានឮដឹងថា នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមទាល់តែយើង
ចេះយកចិត្តប្រធាន ហើយធ្វើការមិនចេះខ្ជិល ទោះបីមានជំងឺបន្តិច
បន្តួចក៏ត្រូវតែខំធ្វើការដែរ ដើម្បីឲ្យអង្គការមើលឃើញការងារ
យើងល្អ ទើបអាចរស់បានយូរ ។ ប្រជាជនក្នុងភាគបូព៌ាទាំងអស់
ជាមុខសញ្ញាខ្លាំងដែលត្រូវកម្ទេចចោល ។ មុនដំបូងប្រជាជនដែល
ជម្លៀសមកពីក្រុមភាគបូព៌ាមិនបានដឹងថា ក្រមាពណ៌ខៀវដែល
អង្គការចែកឲ្យពេលចេញពីភ្នំពេញមកជានិមិត្តសញ្ញាខ្លាំងទេ ។
ក្រោយមក ទើបបានដឹងថា អ្នកដែលមានក្រមាខៀវ ត្រូវអង្គការ
ហៅទៅម្តងមួយៗ ។ ប្រជាជនខ្លះចាប់អារម្មណ៍ទៅលើក្រមាពណ៌
ខៀវ ក៏ឈប់ប្រើ ហើយក៏លួចយកទៅដូរអង្ករជាមួយអ្នកមូលដ្ឋាន
ចាស់ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ ខុម មិនបានរត់ទៅព្រំដែនទេ ទោះបីដឹងថា
មានប្រជាជនខ្លះបានរត់លួច ឆ្លងក្រោះថ្នាក់ដើម្បីបានទៅរស់នៅ
ប្រទេសផ្សេង ដោយសារតែភ័យខ្លាចនឹងរបបខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ។
ខុម មិនចង់ទៅរស់នៅប្រទេសផ្សេងទេ គឺគាត់សុខចិត្តនាំគ្រូ
គ្រួសារធ្វើដំណើរមកស្រុកកំណើតវិញ ។

សុខ ឆន្ទៈ

ថ្នាក់រៀននៅទូលស្នែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្នែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ សារមន្ទីរទូលស្នែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ធំទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាកន្លែងសម្លាប់បំផុតមួយក្នុងចំណោមកុក្ខន៍១៩៦១ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទូលស្នែង គឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តិអំពើក្បត់ជាតិដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ កា.ហ្សេ.បេ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដឹកនាំឲ្យរដ្ឋ និងមហន្តរាយមួយ ទូលស្នែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីទាមទារមកវិញនូវកេរដំណែលអប់រំដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន

របស់ទូលស្នែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀននិងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទង ដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះ ក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកពីតំណភ្ជាប់ក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារៈសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្នែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេសនិងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរ-២១ និងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ម៉ែន ពិចិត្រ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០២៣២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល : truthmpechet@dccam.org ។

◆ ទីកន្លែង : អគារ “ក” ជាន់លើ ◆ ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-៣រសៀល, ពុធ ៩-១០ព្រឹក, សុក្រ ២-៣រសៀល

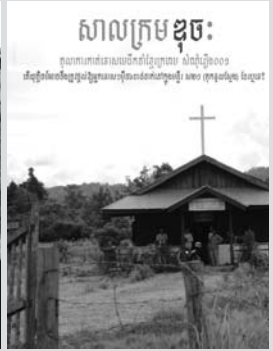
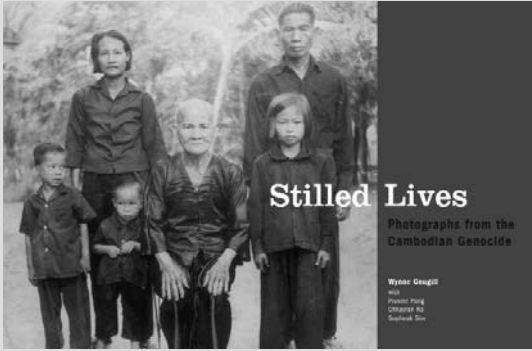
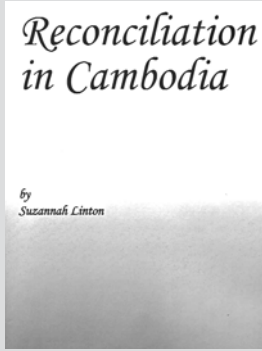
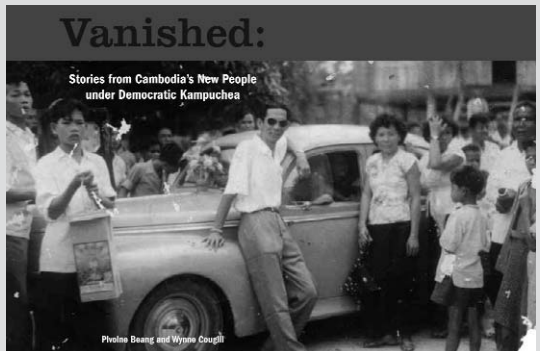
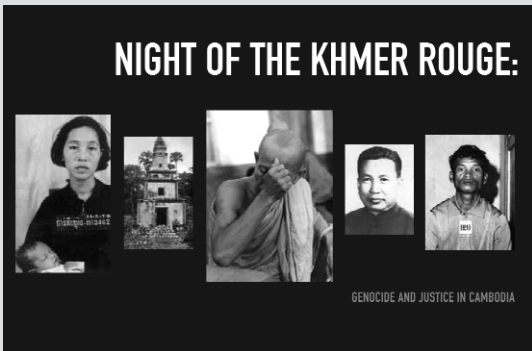
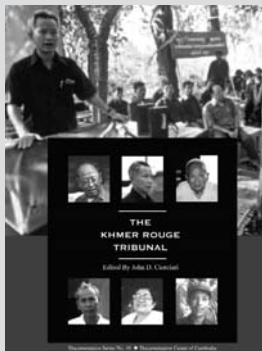
ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

“ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ” របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើដូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ។ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដ៏តម្លៃយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងនឹងសម័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអាននិងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន : ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្លឹះនៃសប្តាញពីររណ្តៅសាកសពទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ុន សុផិសា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល truththida.s@dccam.org ។

គេហទំព័រទស្សនាវដ្តីស្នេហាអភិរក្ស www.truthcambodia.com

ទស្សនាវដ្តីស្នេហាអភិរក្ស បង្កើតគេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក្នុងគោលបំណងផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំឲ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (របបខ្មែរក្រហម) ដើម្បីសម្រេចបាននូវការចងចាំ យុត្តិធម៌ និងការផ្សះផ្សាជាតិក្នុងសង្គមដែលទទួលបាននូវការបែកបាក់ និង សង្គ្រាមជាច្រើនសតវត្សរ៍ ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក៏នឹងដើរតួនាទីដ៏សំខាន់ផងដែរក្នុងការចែករំលែកព័ត៌មានអំពីដំណើរការសវនាការតំណាងមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជាមួយសាធារណជន និងជួយសាលាក្តីក្នុងការរំលែកព័ត៌មានទាក់ទងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម នៅខណៈពេលអត្ថបទមួយចំនួននៅក្នុងគេហទំព័រនេះត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាងដើម្បីដាក់បន្ទុកមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com បែងចែកជា៥ ផ្នែកសំខាន់ គឺ១) ផ្នែកឯកសារ ២) ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ ៣) ផ្នែកច្បាប់ ៤) ផ្នែកវេទិកាពិភាក្សាជាសាធារណៈ និង ៥) ផ្នែកស្រាវជ្រាវស្នេហាអភិរក្សដែលបានស្លាប់ ឬបាត់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ នៅក្នុងគេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក៏មានផ្ទុកនូវឯកសារជាវីដេអូ, សំឡេង, រូបថត និងឯកសារដើមរបស់ខ្មែរក្រហមដែរ ។

អត្ថបទសម្រាប់ផ្នែកទី១) នឹងរៀបរៀងឡើង ដោយស្វែងយល់ឯកសារកម្ពុជា ដោយផ្អែកលើឯកសារដើមទាំងស្រុង ។ សរសេរឲ្យស្រួលអាន គឺការសង្ខេបចេញពីឯកសារដើមមកជាអត្ថបទ ។ គោលបំណងនៃផ្នែកនេះ គឺចង់ជម្រាបជូនសាធារណជនថា តើមានឯកសារអ្វីខ្លះដែលតម្កល់នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ ផ្នែកទី២) គឺជាអត្ថបទវិភាគលើប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ អត្ថបទផ្នែកនេះគឺជាអត្ថបទចូលរួមមកពីអ្នកជំនាញជាន់ខ្ពស់លើប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ហើយមានទិសដៅសម្រិតសម្រាំងប្រវត្តិសាស្ត្រនេះឲ្យមានភាពកាន់តែសុក្រឹតទ្រុឌទ្រោម ។ ផ្នែកទី៣) គឺជាផ្នែកច្បាប់ដែលធ្វើការវិភាគដោយមេធាវី ឬចៅក្រម ឬអ្នកជំនាញការច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ការវិភាគនេះនឹងជួយដាក់និក្ខេបលើផ្នែកច្បាប់ថា តើទម្រង់កម្មវិធីខ្លះដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយថា តើទម្រង់កម្មវិធីមួយៗត្រូវតែដោះស្រាយតាមនីតិវិធីបែបណា ដើម្បីរកឲ្យបាននូវយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដមួយដល់ជនរងគ្រោះ ។ ផ្នែកទី៤) គឺជាវេទិកាពិភាក្សា និង ផ្តល់គំនិតនានាលើបញ្ហាខ្មែរក្រហម ។ អត្ថបទទី៥នេះ គឺជាវិភាគទានចូលរួមពីសំណាក់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលនានា សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ក្រុម សិស្ស និស្សិត ជាដើម ។ល។ ផ្នែកទី៥) គឺជាទំព័រស្រាវជ្រាវស្នេហាអភិរក្សដែលបានស្លាប់ ឬ បាត់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ឬការសាកសួររកព័ត៌មានអំពីមិត្តភក្តិ សាច់សារលោហិតដែលបានស្លាប់ដោយសាររបបខ្មែរក្រហម ។ ជាទំព័រឈឺចាប់ អាណាចអាធិម ប៉ុន្តែក៏ជាទំព័ររម្ងាប់ការមន្តិសង្ស័យដើម្បីសេចក្តីសុខក្នុងខ្លួនជាអមតៈដែរ ។

សរុបសេចក្តីទៅផ្នែកទាំង៥ ខាងលើនៃគេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងបើកចំហជូនដល់ការចូលរួមស្នេហាអភិរក្សពីសាធារណជនគ្រប់ស្រទាប់ ជាន់ថ្នាក់ ដោយមិនប្រកាន់ពណ៌សម្បុរ ភេទ អាយុ ឬនិន្នាការនយោបាយណាមួយឡើយ ។ គេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងបម្រើដល់សាធារណជន និងដើម្បីជួយជ្រោមជ្រែងស្នេហាអភិរក្សយុត្តិធម៌ដល់ប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូប ។ គ្រប់លិខិត ឬអត្ថបទ ដែលដើមកកាន់គេហទំព័រ www.truthcambodia.com សូមដាក់ឈ្មោះ មុខងារ អាសយដ្ឋាន និងលេខទូរសព្ទសម្រាប់ធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់លើខ្លឹមសារនៃលិខិត ឬអត្ថបទ មុនការចេញផ្សាយ ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com សូមរក្សាសិទ្ធិក្នុងការកែលម្អពាក្យពេចន៍នៃលិខិតទាំងឡាយ ក្នុងន័យថែរក្សានូវអត្ថន័យដើមទាំងស្រុង ។ ប៉ុន្តែ គេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងចុះផ្សាយទាំងស្រុងចំពោះអត្ថបទចូលរួមទាំងឡាយ ។

អតីតទាហានខ្មែរទឹក លន់ នល់ : សង្រ្គាមធ្វើឱ្យ ខ្ញុំចង់បានភាពស្ងប់ស្ងាត់

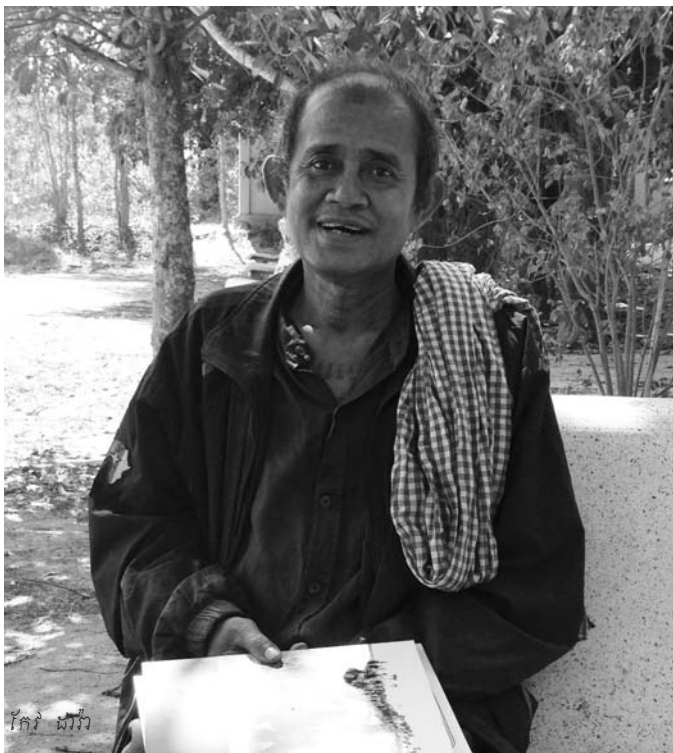
បន្ទាប់ចំណាយពេលស្ទើរតែពេញមួយជីវិតរបស់ខ្លួននៅ សមរភូមិ កែវ ង៉ាវ ដែលមានវ័យ៦១ឆ្នាំ ក្លាយជាមនុស្សដែលត្រូវ ការភាពស្ងប់ស្ងាត់ ។ ដោយសារតែសង្គ្រាម ង៉ាវ បានឃ្លាតឆ្ងាយ ពីគ្រួសារ និងប្រពន្ធ សុខ ស៊ីវន ដើម្បីទៅប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិ រហូតដល់ថ្ងៃជួយជម្នះរបស់ខ្មែរក្រហម ។

ជាកូនប្រុសពេញចំណេះចម្រើនប្រុសស្រី៨នាក់ ង៉ាវ រៀនសូត្របានដល់ថ្នាក់ទី៥ ចាស់នៅសាលាពៅអី នៅមុំទួលគោក ។ បន្ទាប់ពីមានរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចសីហនុ ង៉ាវ បានបោះបង់ការ សិក្សា ហើយក៏បានសម្រេចចិត្តចូលបម្រើទាហានជើងទឹករបស់ រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។ គាត់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើការនៅ អនុសេនាធិទ័ព ដែលមាន វង្ស សារ៉េនឌី ជាមេបញ្ជាការ ។ បន្ទាប់ ពីឈរជើងនៅជ្រោយចង្ការបានមួយអាទិត្យរួចមក គាត់ត្រូវបាន បញ្ជូនទៅរៀនក្បួនយោធានៅរាម ។ បន្ទាប់មក គាត់ក៏ត្រូវបាន

បញ្ជូនទៅវាយជាមួយកងទ័ពយៀកកុងនៅសមរភូមិរោងចក្រ ប្រេងកាតព្រៃប៉ ប្រេងកាតព្រៃប៉ និងវាលរេញ ដែលពេលនោះស្ថិតក្រោមការ បញ្ជាផ្ទាល់ពីមេបញ្ជាការឈ្មោះ នា វ៉ាមលី ។ បន្ទាប់ពីចេញទៅ ប្រយុទ្ធនៅតាមសមរភូមិបានរយៈពេលពីរឆ្នាំ នៅឆ្នាំ១៩៧២ ង៉ាវ ត្រូវបានអង្គភាពបញ្ជូនមកបម្រើការនៅភ្នំពេញវិញ ។ នៅ ពេលនោះ គាត់ធ្វើជាឈាមទាហាននៅសេនាធិការ ។

ក្រោយពីនៅភ្នំពេញ បានប្រហែលកន្លះឆ្នាំ គាត់ក៏ត្រូវបាន បញ្ជូនទៅរៀននៅសាលាឈាមទាហាន ។ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់វគ្គសិក្សា ង៉ាវ ផ្លាស់មកយាមការពារនៅជ្រោយចង្ការ ។ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៣ គាត់ត្រូវបានផ្អាកលើបញ្ជូនទៅរៀនវគ្គបណ្តុះបណ្តាល បើកកប៉ាល់អស់រយៈពេល៥ខែនៅប្រទេសវៀតណាមខាងត្បូង ។ នៅពេលនោះ នាយទាហានជើងទឹកដែលអង្គភាពបញ្ជូនទៅរៀន ណាមខាងត្បូងមានទាំងអស់៧៧នាក់ ។ គោលបំណងការបញ្ជូន នាយទាហានទាំងអស់នោះ គឺដើម្បីបើកកប៉ាល់ចម្បាំងដែលជា ជំនួយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកយកមកប្រទេសកម្ពុជា ។

បន្ទាប់ពីបើកមកដល់ភ្នំពេញ កប៉ាល់ទាំងអស់បែកមុខព្រួញ ផ្សេងៗគ្នា ហើយកប៉ាល់របស់គាត់បានបើកយាមល្បាតនៅមុខរ៉ាំង ។ ពេលខ្លះ កងរបស់គាត់ក៏ត្រូវផ្អាកលើបញ្ជាទៅយាមការពារ កប៉ាល់ ដឹកទំនិញចូលមកទីក្រុងភ្នំពេញដែរ ។ ង៉ាវ បានបញ្ជាក់ថា នៅឆ្នាំ១៩៧៣ ជាពេលដែលសង្គ្រាមរវាងទាហានសាធារណរដ្ឋ និងខ្មែរក្រហមដូចគ្នាតែខ្លាំងឡើងៗ ។ គាត់បានចល័តការពារគ្រប់ សមរភូមិដូចទឹកនៅកំពង់ឆ្នាំង, កំពង់ចាម តាមដងទន្លេអ្នកលៀង រហូតដល់ថ្ងៃរំដោះ១៧ មេសា ១៩៧៥ ។ មុនថ្ងៃរំដោះទីក្រុងភ្នំពេញ មានការប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិជាច្រើនរវាងកងទ័ពសាធារណរដ្ឋជា មួយយោធាខ្មែរក្រហម ។ នៅក្រោយនោះ មានកងទ័ព លន់ នល់ ដែល បាក់ទ័ព និងប្រជាជនស៊ីវិលជាច្រើនបានហែលឆ្នងពីក្រើយខាង កើតចូលមករាជធានីភ្នំពេញ ។ ស្របពេលដែលកប៉ាល់របស់ ង៉ាវ

កែវ ង៉ាវ

បើកយាមល្បាតនៅតាមទន្លេ មានមនុស្សជាច្រើនបានហែលមក កាន់កាប់ដីដើម្បីសុំជំនួយ ។ ដោយមានចិត្តអាណិតប្រជាជនទាំង នោះ ងារី បានសម្រេចជួយស្រង់មកដាក់លើកប៉ាល់ ។ ប៉ុន្តែអំឡុង ពេលនោះ ក៏មានយោធាខ្មែរក្រហមបន្តខ្លួនជាប្រជាជនស៊ីវិល ហើយបានឡើងមកក្នុងកាន់នៅលើកប៉ាល់ ។ មានកប៉ាល់មួយចំនួន ត្រូវបានខ្មែរក្រហម រឹបអូសយកមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ការដឹក ជញ្ជូនកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន ។ ខ្មែរក្រហមបាននិយាយថា គេនឹងមិន សម្លាប់គាត់ និងអ្នកបើកកប៉ាល់ផ្សេងទៀតទេ ព្រោះគេមកនេះ គឺដើម្បីសន្តិភាព ។ ងារី បានធ្វើតាមបញ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម ដោយ ដឹកទ័ពខ្មែរក្រហមពីត្រើយខាងកើតឆ្ពោះទៅត្រើយខាងលិច នៅមុំ កៀនស្វាយ ។ នៅពេលនោះ ងារី មិនអាចធ្វើអ្វីបាន ក្រៅពី ស្តាប់តាមការបញ្ជារបស់ខ្មែរក្រហមនោះទេ ។

មុនបែកទីក្រុងភ្នំពេញ២-៣ថ្ងៃ នៅថ្ងៃទី ១៣-១៤ មេសា ដោយសភាពការណ៍មិនស្រួល នៅម៉ោង៤ ទៀបភ្លឺ ងារី និងសមាជិក ៣នាក់ផ្សេងទៀតបានសម្រេចចិត្តរត់ចេញពីកប៉ាល់នៅកៀនស្វាយ មកផ្ទះវិញ ។ នៅតាមដងផ្លូវ ងារី បានដោះឯកសណ្ឋានយោធាចេញ ហើយស្លៀកពាក់ខោអាវស៊ីវិលដោយសារតែខ្លាចមានគ្រោះថ្នាក់ ។ នៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ១៩៧៥ ងារី បានឃើញទាហានខ្មែរក្រហម ជាច្រើនចូលមកទីក្រុងភ្នំពេញនៅម៉ោង៩ ព្រឹក ហើយនៅពេល នោះ មានប្រជាជនជាច្រើនចេញមកអបអរសាទរ រួមទាំងលើក ទង់ជ័យសម្លៀកផង ។ ងារី ក៏បានចូលរួមហែជាមួយហ្មឺនមនុស្ស ដើម្បីស្វាគមន៍ការមកដល់របស់ខ្មែរក្រហមដែរ ប៉ុន្តែដោយសារតែ ជឿជាក់ស្តែងការណ៍មិនស្រួល និងខ្លាចបែកពីគ្រួសារផងនោះ គាត់ បានត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ។

ក្រោមៗបន្ទាប់ពីរំដោះភ្នំពេញ សភាពការណ៍នៅក្នុងទីក្រុង ភ្នំពេញកាន់តែរីករវ ។ ងារី បានទៅដូរមេបញ្ជាការរបស់គាត់វង្ស សារ៉េនឌី ដែលទើបតែត្រូវបានខ្មែរក្រហមសម្លាប់ដោយរ៉ះពោះ ។ ពង្សប្អូន ងារី បានត្រឡប់មកផ្ទះវិញដោយសារតែខ្លាចមានការជាប់ ពាក់ព័ន្ធ ។ គាត់រួមទាំងប្រពន្ធដែលទើបតែបានរៀបការបានរយៈ ៤ខែ បានចាកចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនៅម៉ោង១១ រសៀលទៅកាន់ ស្រុកកោះធំ ដែលជាពេលនោះ គាត់បានជួបដោយចៃដន្យ ជាមួយអតីតសាសនាប្រធាន មាស សាម៉ន ។ ងារី បានបញ្ជាក់

ផងដែរថា គាត់បានស្គាល់ មាស សាម៉ន ជាយូរមកហើយ ហើយ ដោយសារតែមាស សាម៉ន ជាអ្នកចម្រៀងដែលមានគេស្គាល់ ច្រើននោះ មាស សាម៉ន និងគ្រួសារត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅ បាត់ ដោយប្រាប់ថាយកទៅធ្វើការនៅភ្នំពេញ តែការពិតយកទៅ សម្លាប់នៅមន្ទីរ-១៥ នៅមុំកោះថ្មី ។

ចុងឆ្នាំ១៩៧៦ ងារី និងគ្រួសារត្រូវបានខ្មែរក្រហម ជម្លៀសពីស្រុកកោះធំទៅបាត់ដំបងទាំងយប់ ។ នៅពេលទៅដល់ បាត់ដំបង គ្រួសាររបស់ ងារី ត្រូវបានអង្គការយកទៅនៅឧប នៅ តំបន់៤ ។ នៅពេលទៅដល់ដំបូង អង្គការចាត់តាំងឲ្យគាត់ធ្វើស្រែ ដូចប្រជាជនមូលដ្ឋានដែរ ។ នៅពេលនោះ ខ្មែរក្រហមនៅតែតាម ស្រាវជ្រាវប្រវត្តិរូបអ្នកដែលធ្លាប់ធ្វើការនៅរបបចាស់ ដើម្បីយក ទៅសម្លាប់ ។ ខ្មែរក្រហមបានកត់ប្រវត្តិរូបរបស់ ងារី ដោយដាក់ ថា ជាអតីតទាហាន លន់ នល់ ទើបគាត់គិតថា គាត់ប្រាកដជាស្លាប់ ជាមិនខាន ។ តែសំណាងល្អ ដោយសារតែគាត់ជាមនុស្សទស្សនា ងារី ទើបអង្គការមិនយកគាត់ទៅសម្លាប់ទេ ។ ងារី បានបន្តថា នៅ ពេលដែលកម្មាភិបាលភាគនិរតីចូលមកកាន់កាប់ មានមនុស្សស្លាប់ កាន់តែច្រើន ។ ងារី ធ្វើស្រែ លើកទំហំ ដឹកប្រឡាយ នៅបាត់ដំបង រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ បន្ទាប់ពីកងទ័ពវៀតណាមចូលមកដល់ ងារី បានរត់នៅជំរំណង់ចាន់ ជាប់ព្រំប្រទល់ដែនខ្មែរ-ថៃ ។ បន្ទាប់ មក គាត់ និងគ្រួសារបានទៅនៅបន្ទាយ (ស្រះទឹក) ដែលមានឈ្មោះ គង់ សាឡុស ជាមេបញ្ជាការ (ក្រោយមក បានស្លាប់ដោយសារ ជំងឺ ។ បន្ទាប់មក ទើបឈ្មោះ អ៊ុន សាខន និង ញឹក ប៉ុនសែ ជាអ្នក ដឹកនាំ ។ ដោយមិនមានការចុះសម្រុងគ្នាជាមួយជំរំទ័ពផ្សេងទៀត នៅក្នុងព្រៃ ទើបបន្ទាយរបស់ ងារី ត្រូវបានកម្ទេច ហើយពេល នោះ គាត់ក៏នាំប្រពន្ធដែលទើបតែសម្រាលកូន ទៅធ្វើជាមួយ អ្នកកូម ព្រោះគាត់ត្រូវរត់ភៀសខ្លួនបន្តទៀត ។ នៅឆ្នាំ១៩៨៣ ងារី និងសមាជិកយោធា៧០ នាក់ បាន ចូលសារភាពជាមួយកង ទ័ពវៀតណាម ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩៧ ងារី បានត្រឡប់មករក និងបានជួបប្រពន្ធកូនវិញ តែប្រពន្ធរបស់គាត់បានរៀបគ្រួសារ ថ្មីទៅហើយ ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ងារី ស្នាក់នៅវត្តមួយនៅរាជធានី ភ្នំពេញ ព្រោះគិតថា វត្តគឺជាកន្លែងដែលផ្តល់នៅភាពស្ងប់ស្ងាត់ សម្រាប់គាត់បាន ។ **ស៊ាង ចិន្តា**

ឡូង ទួន អតីតយោធា និង ជារូក្ខកម្មទទួលបានក្រីក្រនៅក្រសួងការបរទេស

ឡូង ទួន

ស្ទើរពេញមួយជីវិតរបស់ខ្លួនដែលចំណាយក្នុងសង្គ្រាមមុន និងក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬជាទូទៅហៅថា របបខ្មែរក្រហម ឡូង ទួន បានឆ្លងកាត់រឿងរ៉ាវនិងទទួលបានបទពិសោធយ៉ាងច្រើន។ គាត់គឺជាយោធា និងជាអ្នកទទួលបានក្រីក្រក្រសួងការបរទេសនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បទពិសោធន៍នេះ នៅតែដិតដានជាប់ក្នុងចិត្ត ទួន ជានិច្ច ទោះបីជា កន្លងហួសទៅជាងសាមសិបឆ្នាំមកហើយក្តី។

ឡូង ទួន បានបង្ខំចិត្តឈប់រៀននៅឆ្នាំ១៩៦៤ ដោយសារតែស្ថានភាពនយោបាយនៅក្នុងប្រទេសមិនប្រសើរ និងច្របូកច្របល់បានធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនបានរត់ភៀសខ្លួនទៅរស់នៅតាមព្រំដែនប្រទេសឡាវ និងវៀតណាម និងមួយចំនួនទៀតបានផ្លាស់ទីលំនៅទៅខេត្តផ្សេងៗ។ ការរស់នៅទាំងភិតភ័យដល់ឆ្នាំ១៩៧០ ទើប ទួន បានសម្រេចចិត្តចូលរួមចលនាស៊ីវិលដោះជាតិតាមការអំពាវនាវរបស់សម្តេច សីហនុ ប្រឆាំងជាមួយនឹងរបប លន់ នល់។ គាត់ចូលចលនាស៊ីវិលនេះ តាមរយៈបងប្អូនរបស់គាត់ ជាធ្វើនៅក្នុងកងចម្រុះ៥ខេត្ត ឬហៅថា “កង៣៩” ដែលមានសមាជិកប្រហែល២.០០០ នាក់ ក្រោមការដឹកនាំរបស់ សុន សេន។

ការប្រយុទ្ធនៅពេលនោះ ចាប់ផ្តើមចេញពីខេត្តរតនគិរី, ក្រចេះ, ព្រះវិហារ និងកំពង់ធំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ (ដែលហៅថា ចេតឡា២)។ ការប្រយុទ្ធនៅកំពង់ធំ មានរយៈពេលយូរជាងខេត្ត

ដទៃៗទៀត ហើយក៏ទទួលបានជ័យជម្នះទៀតផង។ បន្ទាប់មកទៀត ទួន បានមកប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិភ្នំប្រសិទ្ធ ហើយបញ្ចប់នៅភ្នំឧដុង្គ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥។

ក្រោយថ្ងៃជ័យជម្នះ១៧មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ សមាជិកក្នុងក្រុម ទួន មួយចំនួនបានសម្រេចចិត្តត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញដើម្បីជួបជុំគ្រួសារ ក្រោយពីបានចាកចេញមកប្រយុទ្ធអស់ជាច្រើនឆ្នាំមក។ ដោយឡែក ទួន មិនបានត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញទេ គឺត្រូវបានថ្នាក់លើចាត់តាំងឲ្យទៅយាមនៅរាជធានីភ្នំពេញ។ គាត់ឈរជើងយាមនៅទីនោះបានរយៈពេលបីខែ ទើបអង្គការផ្លាស់កាត់ឲ្យទៅឈរជើងនៅខាងពោធិ៍ចិនគុជវិញ ហើយមួយរយៈក្រោយមកទើបគាត់ផ្លាស់ទៅខាងកំពង់សោមទៀត។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ អង្គការបានប្រកាសជ្រើសរើសអ្នកដែលមានសមត្ថភាពទទួលបម្រើការងារនៅក្រសួងការបរទេស ឆ្លៀតក្នុងទិសនោះ ទួន ក៏បានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើការងារនៅក្រសួងការបរទេស ដោយបោះបង់ការងារជាយោធាទាំងពីរពេលនោះមក។ នៅក្រសួងការបរទេស ទួន មានតួនាទីជាអ្នកទទួលភ្ញៀវដោយមើលការខុសត្រូវលើការធ្វើដំណើរ ការហូបចុក និងការស្នាក់នៅ។ គាត់បានឲ្យដឹងថា ភ្ញៀវភាគច្រើនគឺ មកពីប្រទេសចិន និង កូរ៉េ។

ការងាររបស់ ទួន មិនមានការផ្លាស់ប្តូរទេ គឺបើកឡានជូនភ្ញៀវ ការរៀបចំអាហារ និងការស្នាក់នៅ រហូតដល់ថ្ងៃដែលវៀតណាមចូលមករំដោះ។ ទួន បានជួបប្រពន្ធរបស់គាត់នៅកន្លែងដែលគាត់បម្រើការ ដោយពេលនោះ ប្រពន្ធ របស់គាត់ជាចុងភៅសម្រាប់កម្មករ និងភ្ញៀវផ្សេងៗ នៅក្រសួងការបរទេស។

ឆ្នាំ១៩៧៩ វៀតណាមបានវាយរំដោះប្រទេសកម្ពុជាពីខ្មែរក្រហម ទួន និងប្រពន្ធបានបែកគ្នា។ គាត់បានចូលធ្វើជាយោធាម្តងទៀត ដើម្បីវាយជាមួយវៀតណាម។ ទួន បានរត់ទៅ

ព្រំដែនថៃ នៅប្រកាស ០៩ ស្ថិតក្នុងកងពលលេខ២ ដែលក្រោម
ការគ្រប់គ្រងរបស់ តាវ៉ៃន ។ ក្នុងពេលនោះ ទួន មាននាទីជាគណៈ
ទំនាក់ទំនងជាមួយថៃ ដើម្បីសម្របសម្រួលបញ្ហាតាមព្រំដែន ។
ចំណែក ប្រពន្ធរបស់គាត់រត់គាត់ព្រៃជាមួយកូនកូនអាយុ១ឆ្នាំ
រហូតដល់ស្រុកម៉ាឡៃ ក៏បានជួបបងប្អូនរបស់ ទួន និងរស់នៅ
ទីនោះបន្តទៀត ។

ក្រោយមក គ្រួសាររបស់ទួន និងប្រជាជនមួយចំនួនបាន
ផ្លាស់ទៅរស់នៅស្រុកសំឡូត ដោយគ្រប់គ្នាឈប់ឃើញថា នៅ
ទីនោះមានដីសម្រាប់ប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ
ក្រោយសង្គ្រាម ដីនៅតំបន់សំឡូតនេះ បានបន្ទុកទុក្ខវេទនាបំផុត
ទាំងអស់ជាច្រើន ស្ទើរតែមិនអាចបង្កបង្កើនផលបាន ជាមូលហេតុ

ដែលធ្វើឲ្យទួន បានម្នាក់ពីសុវត្ថិភាពរបស់កូននិងគ្រួសារ ទើបគាត់
សម្រេចចិត្តនាំគ្នាមករស់នៅខេត្តប៉ៃលិនរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។

សព្វថ្ងៃ ទួន មានអាយុ ៦៧ឆ្នាំ ជាជនជាតិក្រៅ មាន
កូន៦នាក់ (ប្រុស៣នាក់ ស្រី៣នាក់) ។ ទួន មានស្រុកកំណើតនៅ
ភូមិតាបូក ឃុំតាវ៉ៃនលើ ស្រុកតាវ៉ៃន ខេត្តរតនគិរី ។ ក្រោយពី
របបខ្មែរក្រហម បានដួលរលំ ទួន និងគ្រួសារបានមករស់នៅភូមិ
ក្រចាប់ ឃុំអូរតាវ៉ៃ ក្រុងប៉ៃលិន ខេត្តប៉ៃលិនរហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។
ដោយសារតែសង្គ្រាមបានធ្វើឲ្យ ទួន ឈប់រៀនទាំងបង្អស់ ដោយមិន
បានទទួលការអប់រំបានខ្ពង់ខ្ពស់នោះទេ ហេតុនេះហើយបានជា ទួន
តែងតែលើកទឹកចិត្ត និងជំរុញកូនរបស់គាត់រហូតរៀនសូត្រដល់
ថ្នាក់ទុតិមសិក្សា ។ **អ៊ុន សុដានី**

ខ្សែភាពយន្តឯកសាររឿង «ក្បង់ទឹកទន្លេ»

“ក្បង់ទឹកទន្លេ” គឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលទទួលបានការគាំទ្រ និងទិដ្ឋភាពពីក្រសួង
វប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ មកដល់ពេលនេះ ខ្សែភាពយន្ត “ក្បង់ទឹកទន្លេ” ទទួលបានការរង់ចាំជាប់ពីភាពលោកចំនួន១៦ ហើយ ។
“ក្បង់ទឹកទន្លេ” បង្ហាញនូវដំណើរជីវិតមួយដ៏រស់រវើកសិរសាល និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលផ្ដើមចេញពីតំបន់ជនបទ ចុងកាត់មាត់ព្យាក
ព្រៃភ្នំ និងភូមិនេសាទនៅលើផ្ទៃទឹករបស់ភ្នំអង្គឆាំងបី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានចាក់បញ្ចាំងនៅសារមន្ទីរសិល្បៈទំនើបសហរដ្ឋអាមេរិក
ចាប់ពីថ្ងៃទី១២ ដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ និងប្រទេសអូស្ត្រាលី ប៉ែលហ្សិក អាឡឺម៉ង់ កូរ៉េខាងត្បូង អ៊ីតាលី អង់គ្លេស និង
ប្រទេសសិង្ហបុរី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះក៏មានចាក់បញ្ចាំងជូនទស្សនា រៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង អ៊ីច មករា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០ ១៧ ៦៦៥ ៦៧៥ ។ អ៊ីម៉ែល : truthmakara@dccam.org

គេហទំព័រ : www.ariverchangescourse.com

ទិត ផល អតីតទាហាន លន់ នល់

ទោះបីជាការរស់នៅក្បែរពន្ធនាគារខេត្តកណ្តាល ជាកន្លែងដែលអតីតប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ឬកុកទួលស្មែង ឈ្មោះ កាំង ហ៊ុកអារ ហៅ ខុច ត្រូវបានឃុំខ្លួនកាំងពីឆ្នាំ២០១៣ក៏ដោយ ក៏ទិត ផល ដែលជាអតីតនាយទាហានមួយរូបរបស់រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ឬ លន់ នល់ មិនសូវបានជារំពាក់អំពីរបបខ្មែរក្រហមប៉ុន្មានដែរ ។ ផល មានកិច្ចការមមាញឹកខ្លាំង ហើយជាមួយគ្នានោះដែរ ក៏មានភាពរីករាយជាប្រចាំដែរដោយសារតែគាត់បានជួបមនុស្សជាច្រើននាក់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ សព្វថ្ងៃ ផល គឺជាអ្នកមើលការខុសត្រូវតារាងបាល់ទះមួយកន្លែងនៅជិតពន្ធនាគារខេត្តកណ្តាល ។ ជារៀងរាល់ព្រឹក បន្ទាប់ពីក្រោកពីដំណេក ផល ត្រូវស្រោចទឹកលើដីតារាងបាល់ទះដើម្បីបង្គាប់ដី ហើយត្រូវធ្វើឲ្យរួចរាល់ មុនពេលអ្នកលេងបាល់ទះមកលេងនៅម៉ោងប្រមាណជា៩ព្រឹក ។ ផល និយាយលេងជាមួយអ្នកមកលេងបាល់យ៉ាងរីករាយជារៀងរាល់ថ្ងៃ មិនថាថ្ងៃធ្វើការឬថ្ងៃចុងសប្តាហ៍ ។ ការធ្វើបែបនេះអាចធ្វើឲ្យគាត់ភ្លេចរឿងរ៉ាវអតីតកាលរបស់គាត់មួយរយៈពេលដែរ ។ ពេលដែលខ្ញុំទៅជួបគាត់ គាត់កំពុងស្រោចទឹកតារាងបាល់ទះតែម្នាក់ឯង ដែលមានដើមស្វាយជាច្រើននៅជុំវិញតារាងផ្តល់ម្លប់ត្រឈឹងត្រឈៃដល់អ្នកលេង ហើយអ្នកទាំងនោះអាចបេះបរិភោគបានដោយមិនគិតថ្លៃ ។ ផល ដែលពេលនេះមានវ័យ៦៦ឆ្នាំ បានសម្រាកពីកិច្ចការមួយសន្ទុះ ហើយចូលមកអង្គុយលេងក្រោមដើមស្វាយមួយដើម ភ្នែករំពៃមើលទៅទីវាលបាល់ទះ ។ ផល រំពុកប្រាប់ខ្ញុំអំពីជីវិតរបស់គាត់ ។

ជាក្មេងម្នាក់កើតក្នុងគ្រួសារកសិករថ្នាក់កណ្តាលនៅព្រែកតូច ស្រុកស្អាង ផល ត្រូវបានឪពុកម្តាយបញ្ជូនទៅនៅវត្តកែវដូចដើម្បីរៀនធម៌អាមីនិងចំណេះដឹងផ្សេងៗ ។ ប៉ុន្តែឆ្នាំក្រោយមកនៅពេលមានអាយុប្រហែល១០ឆ្នាំ ផល បានចូលរៀនសាលាវត្តរហូតដល់គាត់ឈប់រៀនត្រឹមថ្នាក់ទី៧ ។ ក្រោយមកទៀត ដោយមានចិត្តចង់យល់ចង់ដឹងច្រើនទៀតពីធម៌អាមី ផល បានបួសជា

ព្រះសង្ឃ ។ បន្ទាប់ពីបួសរៀនបានប្រហែល៣ឆ្នាំ ផល បានសឹកហើយមកជួយធ្វើស្រែ និងមើលថែរក្សាកោប្រហែល១០ក្បាលជាមួយឪពុកម្តាយវិញ ។

ផល ចាំថា គាត់បានជួប ខៀវ សំផន ពីរបីដង នៅអំឡុងចុងទសវត្សរ៍៦០ ដែលពេលនោះ ខៀវ សំផន តែងតែមកលេងដូចគាត់ ក៏ដូចជាដូចអ្នកភូមិផ្សេងទៀត នៅស្រុកស្អាង ។ ផល បានរៀបរាប់ថា “ដូចខ្ញុំតូច និងមានខ្វះអង្គុយលេងតូចមួយនៅមុខផ្ទះ ហើយខៀវ សំផន ទស្សនាហ៊ុំជិះកង់ចំនងមកអង្គុយដដែលលេងជាមួយនឹងអ្នកភូមិនៅហ្នឹង...” ។ ផល បានបន្តថា ខៀវ សំផន ត្រូវបានទទួលការគោរពស្រឡាញ់ពីអ្នកភូមិ ហើយគាត់ចូលចិត្តនិយាយរាប់អានជាមួយគ្រួសារអ្នកក្រ ជាងជាមួយគ្រួសារអ្នកមាន ។

រដ្ឋប្រហារ និងការផ្លាស់ប្តូរជីវិត

ប្រទេសជាតិផ្លាស់ប្តូរ ជីវិតរបស់ ផល ក៏ផ្លាស់ប្តូរដែរ បន្ទាប់រដ្ឋប្រហារនៅឆ្នាំ១៩៧០ ។ ពេលដែលទាហានវៀតកុងធ្វើការវាយប្រហារភូមិកំណើតយ៉ាងវន្តាន់ ហើយក្រោយមកទាហានទាំងនោះបានដុតផ្ទះគាត់ចោល ឪពុកម្តាយរបស់ ផល បានចាកចេញពីព្រែកតូច ទៅរកកន្លែងលាក់ខ្លួនជាច្រើនកន្លែង ។ ក្រោយមកឪពុករបស់គាត់សម្រេចចិត្តទៅស្នាក់នៅស្រុកកំណើតឈប់ស្ងៀមរាប់កន្លះ ស្រុកកណ្តាលស្ទឹង ។ នៅទីនោះប្រហែលជាបីខែ ទាហាន

រៀតក្នុងបន្តធ្វើទុកបុកម្នេញដល់ទីនោះទៀត ដែលបង្ខំឱ្យឪពុកម្តាយរបស់ ដល់ ត្រូវភៀសខ្លួនពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ រហូតដល់ចុងក្រោយ បានជួបផ្ទះមួយស្នាក់នៅ នៅព្រែកបុស្សី ក្បែរក្រុងតាខ្មៅ ។

នៅទីនោះហើយដែល ដល់ ចូលធ្វើទាហាន លន់ នល់ នៅ ភ្នំពេញ ដែលមានមូលដ្ឋាននៅក្បែរផ្សារកណ្តាលដោយសារតែបងប្រុសរបស់គាត់ជាទាហានស្រាប់ ។ បន្ទាប់ពីចូលធ្វើទាហាន ដល់ ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលរយៈពេលបីខែពីបច្ចេកទេសទាហាន ក្រោយមកគាត់ក៏ត្រូវបានបញ្ជូនទៅប្រចាំការនៅបន្ទាយទាហានមួយក្នុងក្រុងតាខ្មៅ ដែលបច្ចុប្បន្នជាសាលាបង្រៀនភាសាចិន ហេងតុង ។ នៅបន្ទាយនេះ ដល់ នៅធ្វើការផ្ទាល់ជាមួយទុក្ខមសេនីយ៍ ខាន ខែល មន្ត្រីយោធាជាន់ខ្ពស់មួយរូបនៃកងទ័ពសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

ដល់ បានរៀបការនៅដើមឆ្នាំ១៩៧១ ពេលដែលគាត់មានអាយុប្រហែល២០ឆ្នាំ និងប្រពន្ធមានវ័យ១៦ឆ្នាំ ។ ដោយសារតែប្រទេសជាតិជាប់ដៃគាំទ្រជាមួយទ័ពឈ្នានពាន ដល់ បានរស់នៅជាមួយប្រពន្ធបានតែមួយរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ ព្រោះគាត់ត្រូវទៅប្រយុទ្ធនៅតាមសមរភូមិ ។ ដល់ បានរៀបរាប់ថា សមរភូមិទីមួយដែលគាត់បានប្រយុទ្ធគឺនៅបន្ទាយត្រាវ ក្នុងស្រុកកណ្តាលស្ទឹង ដែលកាលនោះកងទ័ព លន់ នល់ បើកយុទ្ធនាការប្រយុទ្ធដើម្បីរំដោះទាហាន លន់ នល់ ដែលត្រូវបានឡោមព័ទ្ធដោយយោធាខ្មែរក្រហម ដែលកាលនោះ ដល់ និយាយថាជា “ខ្មែរក្រៅ” ។

នាចុងឆ្នាំ១៩៧១ ដល់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកយោធា និងសឹកសង្គ្រាមបន្តទៀតនៅ ឡុងហាយ បច្ចុប្បន្នជាទីកន្លែងរៀនសូត្រខាងស្ត្រី ។ តែកាលនោះ តាមការរៀបរាប់របស់ ដល់ ឡុងហាយ គឺជាតំបន់គ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រោម ដែលត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលនិងជាទាហានឆ្នើម ដើម្បីជួយច្បាំងទាហាន លន់ នល់ ។ នៅឡុងហាយ ដល់ ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសប្រយុទ្ធ ។ ក្រោយពីទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលរួច និងត្រឡប់មកកម្ពុជាវិញ ដល់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅប្រយុទ្ធគ្នាម ហើយបានច្បាំងនៅសមរភូមិច្រើនទៀត ។

“ខ្ញុំប្រយុទ្ធក្នុងសមរភូមិច្រើនតែសមរភូមិដែលខ្លាំងជាងគេនោះ គឺសមរភូមិនៅស្តុន ព្រោះកងរបស់ខ្ញុំត្រូវយោធាខ្មែរក្រហម

ព័ទ្ធជាប់ កុំតែបានទាហានជនជាតិចាមទេ ទាហានចាមនោះខ្លាំងក្នុងសមរភូមិណាស់” នេះបើតាមការរៀបរាប់របស់ ដល់ ។ ដល់ បានចូលរួមប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិ “ប្រតិបត្តិការចេនឡា” នៅតាំងគោក ដែលទាហាន លន់ នល់ ត្រូវបរាជ័យយ៉ាងដំណំ “ប្រតិបត្តិការចេនឡា ខ្លាំងក្លាណាស់ ទាហាន លន់ នល់ អាចចូលទៅទីនោះបាន តាមតែទទួលបានកម្រិតមួយគត់ ។ ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនតាមទទួលបានកម្រិតដើម្បីទៅរំដោះទាហានដែលជាប់នៅទីនោះ” ។

ចុងឆ្នាំ១៩៧៣ ដល់ ត្រូវបានចាត់ទៅចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលពិសេសមួយទៀតគឺ ផ្នែកកិច្ចសម្ងាត់ នៅស្តុកអាចម៍រមាស ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ បន្ទាប់មកទៀត គាត់មិនបានទៅប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិដូចមុនទេ តែត្រូវធ្វើការជាកិច្ចសម្ងាត់នៅក្នុងអង្គភាពស៊ើបការណ៍ ដែលរាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅ ទុក្ខមសេនីយ៍ ខាន ខែល ។

បរាជ័យរបស់ទាហាន លន់ នល់

ដល់ ត្រូវបានស្នើឱ្យចាកចេញពីប្រទេសទៅកាន់ប្រទេសថៃ ព្រោះយោធាខ្មែរក្រហមកាន់តែទឹកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញហើយ ។ ប៉ុន្តែ គាត់មិនចង់ចាកចេញពីប្រទេសទេដោយសារតែស្នាក់នៅក្នុងចិត្ត ព្រោះមិនចង់ទៅចោលប្រពន្ធ និងឪពុកម្តាយ ។ ដល់ និយាយថា “ខ្ញុំលោតចុះពីទទួលបានកម្រិតពីរដង ។ លើកចុងក្រោយ ខ្ញុំលោតចុះពីទទួលបានកម្រិតម្តងទៀត ដោះខោអាវទាហានចេញ រត់ទៅរកប្រពន្ធនៅផ្ទះ” ។

នៅពេលដែលបានជួបប្រពន្ធ និងឪពុកម្តាយទាំងសងខាង ដល់ បានធ្វើដំណើរទៅស្រុកស្អាង និងរស់នៅទីនោះ ។ បន្ទាប់ពីរស់នៅទីនោះបានមួយរយៈ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានប្រកាសរកអ្នកស្ម័គ្រចិត្តទៅនៅកន្លែងថ្មី មានដូចជា ខេត្តបាត់ដំបង ពោធិ៍សាត់ និងព្រះវិហារ ។ ដល់ ក៏បានជ្រើសយកខេត្តបាត់ដំបងជាគោលដៅ ។ នៅថ្ងៃចេញដំណើរ មនុស្សរាប់រយនាក់បានឡើងជិះកប៉ាល់ធ្វើដំណើរតាមបណ្តោយទន្លេបាសាក់ និងដងទន្លេសាប ឆ្ពោះទៅកាន់បឹងទន្លេសាប ។ ពេលកប៉ាល់បានមកដល់ទីកន្លែងខេត្តកំពង់ធំ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានសួរទៅអ្នកដំណើរទាំងអស់ថា មានអ្នកណាចង់ទៅព្រះវិហារឬអត់ ។ ពេលនោះ ដល់ “បានឆ្លើយប្រាប់ទៅកម្មាភិបាលនោះថា ខ្ញុំចង់ទៅព្រះវិហារ” ព្រោះគាត់គិតថា តំបន់នោះគឺស្ថិតនៅជិតព្រំដែនថៃ ឆ្ងាយស្រួលរត់ទៅថៃ” ។

ដែល មានបំណងចង់ទៅរកទៅប្រទេសថៃ ហេតុនេះ គាត់ ប្រពន្ធ និងឪពុកម្តាយ ក្មេករបស់គាត់សម្រេចចិត្តទៅព្រះវិហារ ចំណែកឯឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនរបស់គាត់បង្កើត បន្តដំណើរទៅ ខេត្តបាត់ដំបង ។ ដែល ក៏បែកពីឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនតាំងពីពេល នោះមក ។

ព្រលឹមស្រាងៗ មនុស្សប្រហែល៣០ នាក់ បានឡើងជិះឡាន ទ្រង់មួយធ្វើដំណើរទៅខេត្តព្រះវិហារ ដោយធ្វើដំណើរមួយយប់ទាល់ ភ្លឺ ។ ពេលទៅដល់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានឲ្យគាត់សរសេរប្រវត្តិរូប លម្អិតអំពីការងារ និងជីវប្រវត្តិ មុនរបបខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែដែល បាន លាក់អត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ទៅកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ថា គាត់គ្រាន់ជាកម្មករនៅរោងចក្រក្រដាសតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះនៅ ជិតបន្ទាយរបស់គាត់នៅតាខ្មៅ មានរោងចក្រក្រដាសមួយ ។

ក្រោយមក គាត់ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើការងារផ្សេងៗ ដូចជា កាប់ឆ្ការព្រៃ តាសក់លំយើ និងធ្វើស្រែជាដើម ហើយប្រពន្ធ របស់គាត់ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យដាំបាយនៅរោងបាយ ។ មួយ ឆ្នាំក្រោយមក ប្រពន្ធរបស់គាត់សម្រាលកូនស្រីម្នាក់ តែជាអកុសល

កូនរបស់គាត់បានស្លាប់ទៅវិញដោយសារខ្វះអាហារូបត្ថម្ភ ។

ជីវិតបច្ចុប្បន្ន

សព្វថ្ងៃ ដែល រស់នៅជាមួយប្រពន្ធ និងកូនៗដែលកើត ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម ។ កូនៗទាំងអស់របស់គាត់មានការងារ ធ្វើគ្រប់គ្នា ។ រាល់ថ្ងៃ ដែល រស់នៅដោយភាពរីករាយដោយសារតែ គាត់បានជួប និងនិយាយលែងច្រើនជាមួយមិត្តភក្តិដែលមកលេង បាល់ទះនៅទីលានដែលគាត់គ្រប់គ្រង ។ គាត់រស់នៅក្បែរកន្លែង ដែល ខូច ត្រូវបានឃុំខ្លួន ។ ដែល រំពុកថា “ខ្ញុំធ្លាប់ឃើញគាត់តាមទូរ រសីកុក ហើយខ្ញុំឮថា គាត់ មានបុគ្គលិកពេទ្យនៅថៃទៅគាត់ជាប្រចាំ ហើយម្តងម្កាលត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់គាត់យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន” ។

រឿងមួយដែល ដែល មិនអាចភ្លេចពីខ្មែរក្រហមបានក្នុង ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃគឺ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើឲ្យបានបាត់បង់សមាជិក គ្រួសាររបស់គាត់ រួមមាន កូនស្រី ឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនប្រុសស្រី នៅខេត្តបាត់ដំបង ដែលធ្វើឲ្យគាត់នៅតែខឹងនឹងខ្មែរក្រហម និងមិន អាចបំភ្លេចបានទោះបីរឿងនោះកើតឡើងយូរហើយក៏ដោយ ។

ញាណ សុផាតិ

ជីវិតកសិកររបស់ ចាន់ សារុន មុននិងក្រោយ របបខ្មែរក្រហម

ស្ថិតក្នុងវ័យ៨០ឆ្នាំ លោកយាយ ចាន់ សារុន មានស្រុកកំណើតនៅភូមិឃ្លាង ឃុំរោងដំរី ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង ។ គាត់បានផ្លាស់ទីលំនៅមករស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញម្តងទៀត នៅឆ្នាំ១៩៧៨ បន្ទាប់ពីគាត់ធ្លាប់មករស់នៅដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៧៤ បានមួយរយៈ ដោយមានរបរជាអ្នកលក់ដូរនៅមុខផ្សារដើមគរ ។ សារុន បានរៀបការជាមួយប្តីឈ្មោះ យ៉ម ឈារ និងមានកូនប្រុសស្រី១២នាក់ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននៅសល់តែ៥នាក់ទេ ដោយខ្លះស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងខ្លះទៀតស្លាប់ ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម ។ ប្តីរបស់សារុន បានស្លាប់តាំងពី៩ឆ្នាំមុនមកម្ល៉េះ ។

រំព្យកពីអតីតកាល កាលពីក្មេង សារុន មិនបានរៀនសូត្រអ្វីទេ ដោយសារជីវភាពក្រីក្រស្រីក្រលំបាក ដូច្នេះហើយគាត់មិនអាចជួយធ្វើអ្វីបានក្រៅពីជួយការងារស្រែចម្ការឪពុកម្តាយឡើយ ។

ចាន់ សារុន នៅផ្ទះរបស់គាត់

ក្រោយរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចសីហនុ សារុន ត្រឹមតែដឹងថាមានព្រឹត្តិការណ៍រដ្ឋប្រហារនោះកើតឡើង ក៏ប៉ុន្តែមិនបានដឹងឲ្យស៊ីជម្រៅនោះទេ ដោយសារតែខ្លួនគ្រាន់តែជាប្រជាជនធម្មតាម្នាក់ ។ អំឡុងពេលដែលប្រទេសធ្លាក់ទៅក្នុងភ្លើងសង្គ្រាមពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់១៩៧៥ សារុន មិនបានរត់ភៀសខ្លួនទៅទីណាទេ ហើយបានបន្តរស់នៅក្នុងភូមិកំណើតរបស់គាត់ រហូតដល់ថ្ងៃរំដោះ ១៧មេសា ១៩៧៥ ។ សារុន បានបញ្ជាក់ថា តាមពិតទៅ ខ្មែរក្រហម បានចូលមករំដោះភូមិរបស់គាត់ ៣-៤ខែ មុនចូលរំដោះទីក្រុងភ្នំពេញមកម្ល៉េះ ។

បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមឡើងគ្រប់គ្រងប្រទេស សារុន មិនត្រូវបានជម្លៀសទេ គឺត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើការនៅក្នុងចល័តនៅក្នុងភូមិដែល ។ នៅពេលនោះ គាត់កំពុងមានផ្ទៃពោះទៀតផង ។ នៅក្នុងកងចល័តការងាររបស់គាត់ គឺធ្វើស្រែ នៅក្បែរភូមិដែលចាប់ផ្តើមតាំងពីព្រលឹមរហូតដល់ម៉ោង១១ ទើបសម្រាកបាយថ្ងៃត្រង់ ។ បន្ទាប់មក គាត់ត្រូវបន្តធ្វើការរហូតដល់ម៉ោង៥ ល្ងាចទើបឈប់ ។ ទោះបីជាខ្លួនកំពុងមានផ្ទៃពោះក៏ដោយ ក៏គាត់ត្រូវតែទៅធ្វើការដូចអ្នកដទៃដែរ ហើយរបបអាហារ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ សម្រាប់ សារុន ។

សារុន នៅចាំថា មួយរយៈក្រោយមក មានប្រជាជន១៧/មេសា ជាច្រើន ដែលអង្គការជម្លៀសពីទីក្រុងមកដល់ភូមិរបស់គាត់ ។ នៅពេលមកដល់ ប្រជាជនថ្មីទាំងនោះ ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើការងារ ព្រមទាំងទទួលរបបអាហារ ដូចប្រជាជនចាស់ដែរ ក៏ប៉ុន្តែអ្វីដែលពិបាកធ្វើនោះគឺ ការផ្សព្វផ្សាយការធ្វើស្រែចម្ការ ។ ដោយគាត់ឃើញពីការលំបាកក្នុងការធ្វើការ និងមានចិត្តអាណិតផងនោះ សារុន តែងតែជួយប្រាប់ពីរបៀបធ្វើស្រែចម្ការដល់អ្នកថ្មីទាំងនោះ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មានប្រជាជនថ្មីមួយចំនួនបានបាត់ខ្លួន ដោយមិនដឹងថាអង្គការយកទៅណាដែរ ។

ចំណែកឯ សារុន ទោះបីជាមិនត្រូវបានខ្មែរក្រហមធ្វើទុក្ខ បុកម្នេញខ្លាំងក៏ដោយ ក៏នៅតែភ័យខ្លាចគ្រប់ពេលវេលា ហើយ មិនហ៊ាននិយាយអ្វីផ្ដេសផ្ដាសឡើយ ពីព្រោះគាត់ខ្លាចអង្គការយក ទៅរៀនសូត្រ ហើយពាក្យថា “រៀនសូត្រនេះ គឺមិនដែលឃើញ ត្រឡប់មកវិញឡើយ” ។ ជាក់ស្ដែង មិនថា ប្រជាជនថ្មី ឬចាស់ទេ ឲ្យតែប្រព្រឹត្តកំហុស ឬក៏លួចដង្ហែង ពោត ជាដើម បើកងឈ្នួបចាប់ បាន គឺត្រូវយកទៅរៀនសូត្រមិនខាន ហើយអ្នកដែលឈ្នួបយកទៅ ទាំងអស់មិនដែលឃើញត្រឡប់មកវិញទេ គឺបាត់ដំណឹងជារៀង រហូត។ សារុន ចាំមិនភ្លេចទេ នៅក្រោមយូ គាត់ត្រូវអង្គការចាប់ យកទៅកសាងម្ដង ដោយសារតែគាត់បានលួចស្មោរដង្ហែងហូប ។ ពេលនោះ ភាសួន ដែលជាប្រធានសហករណ៍ បានយកគាត់ទៅ កសាង ។ បន្ទាប់ពីកសាងខ្លួនរួច អង្គការក៏ដោះលែងគាត់ឲ្យមកធ្វើ ការដូចធម្មតាវិញ ។ ភាពរីករាយបន្ទាប់ពីអង្គការដោះលែងឲ្យមាន សេរីភាព បានរលាយសាបសូន្យទៅវិញ ប្ដូរជាមួយភាពតក់ស្លុត ស្ទើរកាំងស្ទារគឺនោះគឺ គ្រួសាររបស់ប្អូនស្រីគាត់ត្រូវអង្គការយក ទៅកម្ទេចទាំងអស់ ដោយសារអង្គការនៃកងរកឃើញថាគ្រួសារ របស់ប្អូនស្រីគាត់ បានលួចលាក់របស់មានតម្លៃ ដោយមិនយកទៅ ប្រគល់ឲ្យសមូហភាព ។ សារុន មិនអាចធ្វើអ្វីបានឡើយ មានតែទិត

ខំធ្វើការតាមទិសដែលអង្គការដាក់មកដើម្បីរក្សាជីវិត ។ មិនយូរ ប៉ុន្មាន កងទ័ពវៀតណាមបានវាយមកដល់ភូមិរបស់ សារុន រស់នៅ ។ គាត់បានភៀសខ្លួនចេញពីភូមិ ដោយពេលនោះភូមិរបស់គាត់ជា សមរភូមិប្រយុទ្ធរវាងកងទ័ពវៀតណាម និងខ្មែរក្រហម ។

បន្ទាប់ពីប្រទេសមានសន្តិភាព សារុន និងគ្រួសារបាន សម្រេចចិត្តវិលត្រឡប់ទៅរស់នៅស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនវិញ ។ នៅពេលទៅដល់ភូមិកំណើត សារុន និងគ្រួសារ បានបន្តធ្វើស្រែ ចម្ការដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៤ សារុន បានសម្រេច ចិត្តមករស់នៅភ្នំពេញ ដោយសង្ឃឹមថានឹងមានជីវភាពល្អប្រសើរ ជាងមុន ។ គាត់មករស់នៅផ្ទះនៅជិតផ្សារដើមគរបានមួយរយៈ ហើយមានមនុស្សម្នាក់ជាយោធា (មិនដឹងមកពីណា) បានមកសុំផ្ទះពី សារុន វិញ ដោយប្រាប់ថាផ្ទះដែល សារុន រស់នៅនេះ ជាផ្ទះរបស់ ខ្លួនកាលពីមុន ។ ដោយម្នាក់នោះជាយោធាផង សារុន ក៏ប្រគល់ ផ្ទះនោះឲ្យម្ចាស់គេវិញ ហើយគាត់សម្រេចចិត្តចាកចេញទៅរស់ នៅមុំភ្នំខ្មៅ ។ មួយរយៈក្រោយមក គាត់បានត្រឡប់ទៅរស់នៅ ផ្សារលើកាច់នៅស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង ។ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៨ សារុន បានត្រឡប់មករស់នៅភ្នំពេញម្ដងទៀតជាមួយកូនៗ រហូតដល់ សព្វថ្ងៃ ។ **ស៊ាន ចិន្ដា**

កងចំលើតនៅសហករណ៍វត្តសំណាបដើម្បីយកទៅស្ទូង នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩)ស

អតីតនិសិក្សសកលវិទ្យាល័យវិចិត្រសិល្បៈ រួចជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម

សា លី មានអាយុ៦៥ឆ្នាំ មានប្រពន្ធឈ្មោះ ពុំបានមានកូន ចំនួន៤នាក់ (ស្រី១ ប្រុស៣) ។ សព្វថ្ងៃ សា លី រស់នៅភូមិ យកបាត សង្កាត់ក្បាលកោះ ខណ្ឌច្បារអំពៅ ក្រុងភ្នំពេញ ។ សា លី មានឪពុកឈ្មោះ សា សេង ម្តាយឈ្មោះ អ៊ុច ទីម មានបងប្អូន ៦នាក់ (ស្រី១ ប្រុស៥) ។ កាលពីតូច សា លី រៀននៅសាលា បឋមសិក្សាក្បាលកោះត្រឹមថ្នាក់ទី៧ “បាស់” ហើយដោយសារ តែគ្រូសារមានជីវភាពធូរធារ ទើបឪពុកម្តាយ សា លី បញ្ជូន សា លី ឲ្យមកបន្តការសិក្សានៅភ្នំពេញ ។ ពេលមកដល់ភ្នំពេញ សា លី ស្នាក់នៅក្នុងវត្តជាមួយព្រះសង្ឃ និងបានចូលរៀននៅសាលា វិទ្យាល័យ១៨ មីនា “យុគនូវ” រហូតដល់ថ្នាក់ទី៣ “បាស់” ។

ថ្ងៃមួយ សា លី បានដើរលេងនៅមុខព្រះបរមរាជវាំង ហើយបានជួបអ្នកប្រុសឈ្មោះ វ៉េត ដែលគាត់ជាជនជាប់ចម្លាក់ឲ្យ

សា លី នៅផ្ទះរបស់គាត់ នៅសង្កាត់ក្បាលកោះ ខណ្ឌច្បារអំពៅ ក្រុងភ្នំពេញ

រដ្ឋសភា ។ សា លី មានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងចំពោះការឆ្លាក់ ក្បាច់រចនានេះ ។ នៅពេលទំនេរ សា លី តែងតែមកមើលអី វ៉េត ឆ្លាក់ក្បាច់ ហើយ អី វ៉េត បានប្រាប់ទៅ សា លី ថា “បើក្លាយចង់ ធ្វើជាជនជាប់ចម្លាក់ដូចអី ក្លាយត្រូវទៅរៀននៅសាលាវិចិត្រសិល្បៈ ផ្នែកសូន្យរូប” ។ ក្រោយពេលប្រឡងជាប់ជាក់ខុប និងមាន ចិត្តស្រឡាញ់មុខជំនាញចម្លាក់នេះ សា លី ក៏បានចូលរៀនបន្តនៅ សាលាវិចិត្រសិល្បៈផ្នែកសូន្យរូបនេះតាមបំណង ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ក្រោយរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ នៅទីក្រុងភ្នំពេញមានភាពជ្រួលច្របល់ ទាំងក្នុងមជ្ឈដ្ឋាន សិក្សា និងរាជការ ។ និស្សិតមួយចំនួនធំបានចេញមុខធ្វើបាតុកម្ម ដោយមានលោក សន ថាត ជាក្រុបគ្រឿងអក្សរសាស្ត្រ និងលោក កុយ បិន ជានិស្សិតសាលាច្បាប់ជាអ្នកដឹកនាំចលនានិស្សិត ។ នៅ ឆ្នាំ១៩៧៣-៧៤ មានគ្រាប់មួយចំនួនត្រូវបានផ្លាស់ចូលដល់ទី ក្រុងភ្នំពេញ តែទោះបីយ៉ាងណាក៏និសិក្ស និងអ្នកធ្វើការងាររាជការ នៅតែធ្វើការជាធម្មតា និងមានអ្នកខ្លះឆ្លៀតដើរលេង សប្បាយ ស៊ីដឹក និងរាំប្រៀងដោយមិនខ្វល់ពីគ្រាប់ផ្លាស់ឡើយ ។ ក្រោយមក សភាពការណ៍កាន់តែតឹងតែងឡើង រដ្ឋាភិបាល លន់ នល់ បានចេញ សារាចរណ៍ថ្មីហាមមិនឲ្យប្រជាពលរដ្ឋដើរលេងនៅពេលយប់ ព្រោះ កម្លាំងខ្មែរក្រហមបានវាយជិតដល់ភ្នំពេញ និងមានកម្លាំងបង្កប់របស់ ខ្មែរក្រហមមួយចំនួនបន្តិចចូលមកភ្នំពេញ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ពេលខ្មែរក្រហមវាយចូលដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ សា លី បានដឹងច្បាស់ថា ខ្មែរក្រហមបានប្រើពាក្យសម្តីទន់ភ្លន់ថា “សូមឲ្យពួកម៉ែបងប្អូនទាំងអស់ មេត្តាចាកចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ មួយរយៈពេលខ្លីដោយមិនចាំបាច់យកអីវ៉ាន់ទៅច្រើនពេកទេ ព្រោះ អង្គការខ្លាចទាហានចក្រពត្តិអាមេរិកមកទម្លាក់គ្រាប់បែកនៅក្នុង ទីក្រុងភ្នំពេញសាជាថ្មីដូចនេះ សូមបងប្អូនចេញសិន” ។

នៅពេលនោះទាំងប្រជាជន ទាំងទាហានលន់ នល់ ក៏មិនបាន

ចាប់អារម្មណ៍អ្វីដែរ ព្រោះពេលយោធាខ្មែរក្រហមចូលដល់ទីក្រុង ភ្នំពេញមិនឃើញបាញ់បោះដែរ ។ កងទ័ពលន់នល់ បានដាក់អាវុធ ចុះតាមសម្រួលដោយគ្មានប្រឆាំងតបត្របន្តិចទេ ។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ មានគ្រួសារខ្លះដែលមិនចង់ចាកចេញពីផ្ទះសម្បែង និងខ្លះទៀតមិន ចង់ចាកចេញដោយសារមានឪពុកម្តាយចាស់ជរា ខ្លះសមាជិក គ្រួសារមានជំងឺ ពេលនោះ យោធាខ្មែរក្រហមលែងប្រើធម៌ត្រជាក់ ទៀតហើយ គឺចាប់ផ្តើមស្រែកកំរាមខ្លាំងៗ និងបាញ់សម្លាប់អ្នក ដែលប្រឆាំងចោលអស់ពីរបីនាក់ដើម្បីធ្វើការព្រមាន ។ សា លី បានឃើញហេតុការណ៍នោះយ៉ាងច្បាស់ ហើយបានធ្វើដំណើរចាក ចេញយ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់ទាំងភាពភ័យខ្លាច សំដៅមកតាមផ្លូវ ជាតិលេខ១ ។ សា លី បានឆ្លងកាត់ស្ពានច្បារអំពៅ សំដៅមកស្រុក កំណើតវិញ ជាមួយប្អូនមនុស្សពេញផ្លូវ ។

សា លី បានមកដល់ស្រុកកំណើត ដោយដំបូងអង្គការមិន ទាន់ប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិ និងឲ្យហូបបាយរួមទេ គឺអង្គការបានចែក អង្ករឲ្យតាមគ្រួសារដើម្បីដាំបាយហូបរៀងៗខ្លួន ។ ក្រុមគ្រួសារ សា លី បានរស់នៅជួបជុំគ្នារយៈពេលបីខែ ទើបប្រធានភូមិដើរ កត់ឈ្មោះប្រជាជនណាដែលមានជីវភាពធូរធារឲ្យចេញពីភូមិ ព្រមទាំងបានឈ្លងលោមថា នៅស្រុកយើងគ្មានអាហារគ្រប់គ្រាន់ ទេ ដូចនេះបងប្អូនត្រូវផ្លាស់ទីលំនៅទៅរស់នៅខេត្តមួយចំនួនដែល សម្បូរស្រូវដូចជាខេត្តពោធិ៍សាត់ និងបាត់ដំបង ។ ពេលនោះ គ្រួសារ សា លី និងប្រជាជនក្នុងភូមិយកបាត និងភូមិក្បាលកោះ ជាច្រើនរយគ្រួសារនាំគ្នាឡើងឡានសំដៅមកភ្នំពេញដើម្បីជិះរថ ភ្លើងបន្តទៀត ។ មកដល់ភ្នំពេញ សា លី ត្រូវឡើងជិះរថភ្លើងទាំង យប់ ដោយមានមនុស្សជាច្រើនអង្គុយប្រជ្រៀតគ្នា រហូតដល់ ចំណតសម្រាប់ឲ្យប្រជាជនខ្លះចុះ នៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ ដោយសារ សា លី ធ្លាប់រៀនចេះដឹង និងមានភាពវៃឆ្លាត គាត់បានគិតថា នឹង ទៅរកស្រុកណាដែលមានភូមិសាស្ត្រជាប់បឹងទន្លេសាប ។ ពេល នោះខ្មែរក្រហមយករទេះគោមកដឹកប្រជាជនបន្ត សា លី បានសួរ អ្នកបរទេះគោថា អី គ្រួសារខ្ញុំចង់ទៅរស់នៅខាងស្រុកកណ្តៀន ។ ភ្លាមនោះអ្នកបរទេះគោប្រាប់ថា “អីចឹងឡើងរទេះខាងនេះក្លាយ” ពេលឡើងជិះរទេះ សា លី មានអារម្មណ៍ថា កាន់តែឆ្ងាយទៅៗ មិនឃើញទៅដល់គោលដៅសោះ ព្រោះចាកចេញពីសាលាស្រុក

កណ្តៀនហើយនៅមានចម្ងាយឆ្ងាយទៀតរហូតទៅដល់ភូមិក្នុង ព្រៃស្រាងដែលមានដើមឈើធំៗជាប់បឹងទន្លេសាប ។ ភូមិនោះ មានឈ្មោះថា ភូមិក្បាលឈើពុក ឃុំបន្ទាយយួន ស្រុកកណ្តៀន ខេត្តពោធិ៍សាត់ ។

សា លី បានទៅដល់ភូមិក្បាលឈើពុកភ្លាមចំរុះស្រូវទុំ ហើយអង្គការក៏មិនឲ្យគាត់បានសម្រាកស្រួលបួលដែរ គឺដាក់ដៃន ការឲ្យចុះច្រូតតែម្តង ។ ស្របពេលនោះដែរ ប្រជាជននៅក្នុង ភូមិក៏ចាប់ផ្តើមនាំគ្នាសង់កូនផ្ទះនៅជាប់ឈើពុកដែរ ។ នៅទីនោះ សា លី ខិតខំយកចិត្តប្រធានកង និងប្រធានកងឈ្មួញជាអ្នកមូលដ្ឋាន ចាស់ដោយច្រើនប្រែធ្វើការងារដែលប្រធានកងដាក់ឲ្យដូចជា ច្រូតស្រូវម្នាក់មួយជួរគ្រប់ៗគ្នា ។ សា លី បានខិតខំច្រូតបានគ្រប់ ដែនការមុនគេ ធ្វើឲ្យប្រធានកងដែលមើលការខុសត្រូវពេញចិត្ត គាត់យ៉ាងខ្លាំង ។ បន្ទាប់មកទៀត ប្រធានកងឈ្មួញឈ្មោះ គៀន ក៏ ផ្លាស់ការងារឲ្យគាត់ធ្វើ ដូចជា សាងសង់រោងសហករណ៍ សាង សង់មន្ទីរពេទ្យ សាងសង់សាលារៀនសម្រាប់ក្មេងតូចៗ ។ សា លី យល់ចិត្តប្រធានកង និងប្រធានកងឈ្មួញកាន់តែច្បាស់ រួមជាមួយ បញ្ជាដែលអង្គការហាមឃាត់ បញ្ជាទី១) បើលួចហូប គឺក្បត់សមូហ ភាព បញ្ជាទី២) ខុសសីលធម៌ បញ្ជាទី៣) ខ្ជិលធ្វើពុកឈឺ មិនព្រម ធ្វើការងារ ។ ប្រសិនបើប្រជាជនណាប្រព្រឹត្តបញ្ហាទាំង អស់នេះ ប្រាកដជាមិនបានរស់ទេ គឺពិតជាបាត់ខ្លួនមិនខាន ។ នៅក្នុងសម័យ ខ្មែរក្រហម បើប្រជាជនណាដែលធ្លាប់ធ្វើជាមន្ត្រីរដ្ឋការរបស់របប ចាស់ តែខិតខំធ្វើការងារ និងមិនប្រឆាំងអង្គការ គឺភាគច្រើនបាន រស់រានមានជីវិត ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧-៧៨ សភាពការណ៍ប្រែប្រួល នៅពេល កម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីផ្លាស់មកគ្រប់គ្រង ។ កម្មាភិបាលមកពី និរតីទាំងនេះ មានគ្នាតិចតែបានប្រើវិធីចាប់កម្មាភិបាលថ្នាក់ឃុំ ស្រុកនៅមូលដ្ឋានអស់ជាច្រើននាក់ ។ អង្គការបានប្រើប្រធានកង ឈ្មួញឈ្មោះ គៀន ឲ្យដើរចាប់មនុស្សដោយមិនដឹងជាយកទៅ ទីណានោះទេ ដែលពេលនោះធ្វើឲ្យប្រជាជនទាំងចាស់ ទាំងថ្មីនាំគ្នា ភ័យ និងខ្លាចរអាគ្រប់គ្នា ។ ចំណែកការហូបចុកមានការខ្វះខាតខ្លះ តែដោយសារនៅភូមិនេះមានទីតាំងភូមិសាស្ត្រជាប់បឹងទន្លេសាប អាចឲ្យប្រជាជនឈ្នួចរកត្រី និងសាច់ហូបបាន ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨

សា លី បានស្នើអង្គការរៀបការជាមួយនារីកងចល័តម្នាក់ជាប្រជាជនថ្មីឈ្មោះ ពុំ បាន ពេលនោះប្រធានឈ្មួញឈ្មោះ គឿន បានបដិសេធ ព្រោះឈ្មោះពុំ បាន ជាប់ឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីរបស់អង្គការដែលត្រូវតាមដាន តែដោយសារប្រពន្ធប្រធានឈ្មួញស្គាល់សា លី ក៏ជួយនិយាយ ទើប គឿន យល់ព្រមឲ្យ សា លី រៀបការតាមការស្នើនេះ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ សា លី បានរត់បែកប្រពន្ធ និងឪពុកម្តាយបងប្អូនឡើងភ្នំ ជាមួយកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ពេលនោះប្រធានកងឈ្មួញឈ្មោះ គឿន បានប្រាប់ សា លី ថា យើងនឹងឡើងភ្នំ និងធ្វើជម្រកសម្រាប់ដាក់ស្រូវទុកសម្រាប់ធ្វើស្បៀងបន្តទៀត ។ ការធ្វើដំណើរនៅពេលនោះ មានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ មកពីគ្រប់តំបន់លាយចម្រុះគ្នា ។ ដូច្នេះ សា លី ក៏រកផ្លូវបែកចេញពីក្រុមខ្មែរក្រហម ព្រោះគាត់មានបំណងមករកប្រពន្ធ និងបងប្អូនវិញ ។ ពេលត្រឡប់មកវិញ សា លី ក៏ត្រូវកងទ័ពវៀតណាមសង្ស័យថា គាត់ជាខ្មែរក្រហម ទើបចាប់បញ្ជូនឲ្យមករៀនសូត្រមួយរយៈពេលខ្លីនៅទីរួមខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ ក្រោយពីរៀនសូត្រចប់ វៀតណាមក៏ដោះលែងមកវិញរួចប្រាប់ឲ្យត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើត ។ សា លី បានរេចបង្កើត ដើរផ្សងព្រេងរកគ្រួសារ ហើយជាភ័ព្វសំណាង

គាត់បានជួបប្រពន្ធវិញ ។ នៅអំឡុងពេលនោះ មានបងប្អូនខ្មែរមួយចំនួនរកស៊ីរត់ពន្ធទៅមកប្រទេសថៃរាល់ថ្ងៃ ដោយមិនទាន់ទៅស្រុកភ្លាមៗទេ ។ ដូច្នេះ សា លី មានកង់ចាស់មួយក៏ជិះខុបប្រពន្ធចេញពីខេត្តពោធិ៍សាត់សំដៅទៅខេត្តបាត់ដំបង ។ សម្រាកបានមួយយប់ សា លី ខុបប្រពន្ធចេញដំណើរឆ្លងកាត់ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ រហូតដល់ខេត្តសៀមរាប ។ សា លី និងប្រពន្ធ សម្រាកនៅខេត្តសៀមរាបយប់ និងដើរលេងមើលប្រាសាទជាច្រើនតែគាត់មិនហ៊ានទៅឆ្ងាយទេ ព្រោះមានយោធាខ្មែរក្រហមនៅជិតប្រាសាទនោះដែរ ។

សា លី និងប្រពន្ធបានចេញដំណើរពីខេត្តសៀមរាប មកដល់ខេត្តកំពង់ធំ ក៏បានជួបបងប្អូនបង្កើត ។ គាត់រស់នៅទីនោះរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨០ ទើបត្រឡប់ទៅដល់ស្រុកកំណើតវិញ ។

នៅឆ្នាំ១៩៨១ សា លី បានចូលបម្រើជាមន្ត្រីរាជការនៅក្រសួងវប្បធម៌វិចិត្រសិល្បៈ កាលនោះរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌គឺលោក កែវ ចិត្តា ក្រោយមកទៀតទើបប្តូរគា ឆេង ឌុន ឡើងជំនួស ។ សា លី បានធ្វើជាក្រុបង្រៀននៅសាលាវិចិត្រសិល្បៈផ្នែកសូន្យរូប រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៧ ទើបគាត់ផ្លាស់មកចូលធ្វើជាយោធានៅសំណង់១២ ផ្នែកសាងសង់អគារ ។ “សំណង់១២”

កងចល័តដឹកប្រឡាយ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩)

មានន័យថា ជាគម្រោងជំនួយរបស់ប្រទេសសូវៀតជួយដល់ប្រទេសកម្ពុជា ចំនួន១២ អគារធំៗនៅតាមតំបន់មួយចំនួនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

នៅឆ្នាំ ១៩៩៣ សា លី ពេលរដ្ឋាភិបាលបានកាត់រំសាយកងទ័ព សា លី ក៏បានមកជួយរកស៊ីប្រពន្ធកូនវិញ ។ សព្វថ្ងៃ គាត់នៅតែបន្តធ្វើការផ្នែកសំណង់ដើម្បីយកប្រាក់មកជួសជុលផ្ទះ ។ **សុខ ចន្ទ្រៈ**

ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ឧប្បត្តិហេតុ ហាំបាឈី :

អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម នៅក្នុងយុគសម័យសកលកាតូបនីយកម្ម

(តពីលេខមុន)

សាលាភូមិៗទាំងនេះ ដោយស្មើតែទាំងស្រុងទៅលើការទទួលបានកម្មវិធីអាន ។ សាលាឯករាជ្យអាចធំនៅតាមខេត្តផ្សេងៗកសាងឡើង ដោយសម្ភារៈទំនើបដែលមានព្រះវិហារសាសនា កន្លែងលេងកីឡា និងថ្នាក់រៀនជាច្រើននៅក្នុងសាលានោះ ។ សាលាបែបនេះ មានបង្រៀនទាំងមុខវិជ្ជាសាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ។ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ីស្លាមកម្ពុជា គឺជាសាលាឯករាជ្យដែលធំជាងគេបង្អស់ និងមានផ្តល់ការអប់រំទាំងអំពីសាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ។ សិស្សនៅក្នុងសាលាទាំងនេះ គឺជាប្រជាជននៅតាមតំបន់សាលាទាំងនោះ ក៏ដូចជានៅក្នុងចំណោមខេត្តទាំងនោះ ។ គ្រូបង្រៀនទទួលបានការហ្វឹកហ្វឺននៅសាលានៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ថៃ និងសាលាក្នុងប្រទេស ។ ថវិកា

ទទួលបានពីប្រភពច្រើន ប៉ុន្តែសហគមន៍តាមមូលដ្ឋានបានរួមចំណែកកាន់តែច្រើនឡើងៗ នៅក្នុងសាលារៀនសហគមន៍ភូមិៗ ។ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ីស្លាមកម្ពុជា ត្រូវបានកែប្រែរូបរាងថ្មីនៅមុនពេលបើកឡើងវិញកាលពីឆ្នាំ២០០៤ ។ នៅក្រោមអង្គការ អ៊ីម អាល់គូរ៉ា សាលារៀននេះបានផ្តល់ទាំងការអប់រំអំពីសាសនា និងបែបវិទ្យាសាស្ត្រ ។ ព្រឹទ្ធបុរសទទួលបន្ទុកការអប់រំផ្នែកសាសនា គឺជាជនជាតិអារ៉ាប់ ដែលមិនបានត្រឡប់មកកម្ពុជាវិញទេ បន្ទាប់ពីឆ្នាំ២០០៤ ។ ព្រឹទ្ធបុរសទទួលបន្ទុកផ្នែកការអប់រំវិទ្យាសាស្ត្រ ឈ្មោះ ពេជ្រ សុលីន អតីតគ្រូបង្រៀនថ្នាក់វិទ្យាល័យផ្នែកវិទ្យា និងអតីតនគរបាល នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ។ ពេជ្រ សុលីន បានបន្តការងាររបស់គាត់ជាព្រឹទ្ធបុរស បន្ទាប់ពីសាលានេះត្រូវបានបើក

វិហារអ៊ីស្លាម នៅខេត្តកំពត

ឡើងវិញក្នុងឆ្នាំ២០០៤ ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ដែរ កម្មសិទ្ធិគ្រប់គ្រងសាលាត្រូវបានផ្ទេរពីអ៊ុយអាល់តូរ៉ា ទៅឲ្យក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកកិច្ចការសាសនាអ៊ុយអាល់ ដែលដឹកនាំដោយ កាំម៉ារូឌីនយូសុ ក៏វី តាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ៤០៨ ។ នៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះសាលានេះត្រូវបានដាក់ឈ្មោះថា មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជា និងគ្រប់គ្រងដោយក្រុមប្រឹក្សាអ្នកមានមុខមាត់ខាងសាសនាអ៊ុយអាល់ ដែលរួមមាន អូស្មាន់ ហាសាន់, សុរ ក៏វី និង ហ្សាការីយ៉ាអាដាម ។ អ្នកទាំងបីនាក់នេះ អាចបញ្ចុះបញ្ចូលរាជរដ្ឋាភិបាលឲ្យបើកសាលារៀននេះឡើងវិញ ដោយប្រើប្រាស់មុខមាត់ថ្មី កាលពីឆ្នាំ២០០៤ រយៈពេលមួយឆ្នាំកត់បន្ទាប់ពីសាលានេះត្រូវបានបិទហើយសាលាថ្មីនេះមានបង្រៀនទាំងការអប់រំ សាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ចាប់ពីថ្នាក់ទី៧ ដល់ទី១២ ។

សព្វថ្ងៃនេះ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជា មានសិស្សចំនួន ៧០០ នាក់ ២៣០ នាក់ជាសិស្ស (នារី) ។ ប្រសិនបើគ្មានម្ចាស់ជំនួយពីអារ៉ាប់ និងដោយសារតែការចោទប្រកាន់អំពីភេរវកម្ម មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជាមានការលំបាកកាន់តែខ្លាំងនៅក្នុងការស្វែងរកម្ចាស់ជំនួយបរទេស ។ ដើម្បីដំណើរការបាន សាលានេះតម្រូវឲ្យសិស្សបង់ប្រាក់ប្រចាំឆ្នាំទៅតាមលទ្ធផលរៀនសូត្ររបស់សិស្ស ។ សិស្សប្រុស បង់ប្រាក់រហូតដល់១៧៥ដុល្លារ ក្នុងមួយឆ្នាំសម្រាប់ថ្ងៃសាលា អាហារ និងការស្នាក់នៅ ។ សិស្សប្រុសដែលរៀនពូកែ សិក្សាដោយមិនបង់ថ្លៃ ។ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជាមានគោលនយោបាយតឹងរ៉ឹងពាក់ព័ន្ធនឹងយ៉េនឌ័រ ។ សិស្សស្រី មិនមានលាយឡំជាមួយសិស្សប្រុស នៅក្នុងថ្នាក់រៀនទេ ។ សិស្សស្រីស្នាក់នៅ និងសិក្សានៅក្នុងភូមិក្បែរនោះ ។ ដូច្នេះ សិស្សស្រីទាំងនេះ បង់ប្រាក់សម្រាប់អាហារ និងការស្នាក់នៅទៅតាមករណីនីមួយៗ ។ ក្រុមបង្រៀនទាំងមុខវិជ្ជាសាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ដើរទៅក្នុងនោះ ដើម្បីបង្រៀនសិស្សស្រី ។ សិស្សប្រុស និងស្រីជួបគ្នាតែពេលទទួលសញ្ញាបត្រប៉ុណ្ណោះ ។

ពេជ្រ សុលីន បាននិយាយថា សាលារៀនរបស់គាត់ ទទួលបានចំណាត់ថ្នាក់លេខ២ នៅទូទាំងប្រទេសកាលពីឆ្នាំ២០១១ បើមើលពីភាគរយនៃសិស្សដែល បានប្រលងជាប់ថ្នាក់បាក់ឌុប ។ សាលាជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ១ គឺវិទ្យាល័យសេរីភាព នៅក្រុងតាខ្មៅ

ខេត្តកណ្តាល ។ នៅក្នុងឆ្នាំដែលនោះ សិស្សចំនួន៦១ នាក់ ក្នុងចំណោមសិស្សទាំងអស់៦៣នាក់ បានប្រលងជាប់ថ្នាក់បាក់ឌុប ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៤ សាលារបស់គាត់ ទទួលបានចំណាត់ថ្នាក់លេខ១ ផ្នែកខាងថ្នាក់អនុវិទ្យាល័យ ។ ពេជ្រ សុលីន បានសន្មតថា ភាពជោគជ័យនេះដោយសារតែវិន័យតឹងរ៉ឹង ការទិតខំប្រឹងប្រែងសិក្សារបស់សិស្ស និងការផ្ដោតជាពិសេសខាងផ្នែកសីលធម៌ ។ ដោយមានអតីតភាពជាឧក្រិដ្ឋ ពេជ្រ សុលីន បានធ្វើការងារយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ដើម្បីលុបបំបាត់បទល្មើសនៅក្នុងចំណោមក្មេងជំទង់ៗ នៅក្នុងសហគមន៍ ។ សិស្សមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យរៀនត្រួតថ្នាក់ទេ ។ នៅពេលសិស្សប្រលងធ្លាក់ សិស្សត្រូវប្រលងម្តងទៀត ។ ប្រសិនបើពួកគេប្រលងធ្លាក់ម្តងទៀត សិស្សនោះត្រូវឈប់រៀន ។

បច្ចុប្បន្ននេះ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជា មានក្រុមបង្រៀនចំនួន២៥ សម្រាប់មុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រ និងទូរចំនួន១៨នាក់ ។ ទួនគឺជាអតីតសិស្សរបស់មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ុយអាល់កម្ពុជា និងអ្នកបញ្ចប់ការសិស្សាពីបរទេស ពីប្រទេសម៉ាឡេស៊ី អារ៉ាប់សាអ៊ូឌីត និងប្រទេសផ្សេងទៀត ។ ពួកគេទាំងអស់និយាយភាសាបារម ។ ក្រុមបង្រៀនសាសនាជាច្រើន និយាយភាសាអារ៉ាប់ ។ ម៉ាត់ ម៉ាណាន ដែលជាព្រឹទ្ធបុរសទទួលបន្ទុកផ្នែកការអប់រំសាសនា បញ្ចប់ថ្នាក់វិទ្យាល័យនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី និងថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រខាងផ្នែកច្បាប់សារៀ (Sharia Law) នៅអារ៉ាប់សាអ៊ូឌីត ។ សាលារៀននេះ បង្រៀនមុខវិជ្ជាសាសនាចំនួន៤មុខសំខាន់ៗ ទៅឲ្យសិស្សចាប់ពីថ្នាក់ទី៧ ដល់ទី១២ ដែលពីមួយកម្រិតទៅមួយកម្រិតកាន់តែលំបាកទៅៗ ។ មុខវិជ្ជាទាំងនេះមាន៖

- ◆ ការសូត្រ និងទន្ទេញកុម្មីរគួរអាន
- ◆ មុខវិជ្ជាជំនឿ ដែលរួមមានទាំងការបកស្រាយកុម្មីរគួរអាន និងពាក្យសម្តី និងពាក្យទូន្មានរបស់មូហាម៉ាត់
- ◆ ច្បាប់សារៀ ដែលមានប្រធានបទដូចជា អាកប្បកិរិយាសមរម្យសម្រាប់ជនជាតិបារម នៅពេលនិយាយស្តី នៅពេលធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយបងប្អូនកាន់សាសនាអ៊ុយអាល់ ឪពុកម្តាយ និងបងប្អូន នៅពេលញ៉ាំ និងពេលធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។
- ◆ ភាសាអារ៉ាប់ ដែលសង្កត់ធ្ងន់អំពីការសន្ទនា វេយ្យាករណ៍

ការប្រើប្រាស់ និង ការសរសេរ ។

ភាសាបាម មិនមែនជាមុខវិជ្ជាដែលតម្រូវឲ្យត្រូវតែរៀននោះទេ ប៉ុន្តែទទួលបានប្រើប្រាស់ភាសានេះសម្រាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយសិស្សនៅក្នុងថ្នាក់រៀន ។ មជ្ឈមណ្ឌលអ៊ីស្លាមកម្ពុជា ខុសពីសាលា RIHS នៅចោមចៅ ដោយសារថាសាលានេះតម្រូវឲ្យសិស្សបង់ប្រាក់មួយចំនួនដើម្បីបន្តការសិក្សា ប៉ុន្តែវាហាក់បីដូចជាថា សិស្សទទួលបានការអប់រំសម្រាប់រយៈពេលដែលពួកគេសិក្សានៅមជ្ឈមណ្ឌលអ៊ីស្លាមកម្ពុជា ។ ប៉ុន្តែ សាលា RIHS សប្បុរសជាតិ និងផ្តល់ឱកាសសម្រាប់សិស្សក្រីក្រ ។ សាលាទាំងពីរនេះ បានផ្តល់នូវកម្រិតមួយអំពីរបៀបដែលសាលារៀនអ៊ីស្លាមចាស់ទុំត្រូវតែមានដំណើរការ និងអំពីមុខវិជ្ជាដែលត្រូវបង្រៀន ។

ការអប់រំបាមនៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំរដ្ឋ

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ប្រីឌីនប៊ីក (Bredenber) បានធ្វើការសិក្សាមួយអំពីការអប់រំជនជាតិ នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំរដ្ឋ ។ អ្នកចូលរួមនៅក្នុងការសិក្សារបស់គាត់ គឺជាកូនសិស្សចាមចាប់ពីថ្នាក់ទី១ ដល់ថ្នាក់ទី៩ នៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ។ គោលបំណងចម្បងនៃការសិក្សា

នេះ គឺដើម្បីកំណត់អំពីទំហំនៃសេវាអប់រំ ដែលត្រូវបានផ្តល់ដល់កូនសិស្សជនជាតិបាម និងដើម្បីពន្យល់អំពីមូលហេតុដែលថា សេវាបែបនេះ មិនបានបំពេញតាមតម្រូវការរបស់ពួកគេទេ ។ ការសិក្សានេះបានរកឃើញនូវចំណុចត្រូវបានចាប់អារម្មណ៍បីចំនួន និងបានផ្តល់ជាមូលដ្ឋានល្អដើម្បីយល់អំពីអាកប្បកិរិយារបស់ឪពុកម្តាយចាមចំពោះការអប់រំមិនពាក់ព័ន្ធនឹងសាសនាអំពីបញ្ហាដែលកូនសិស្សចាមជួបប្រទះនៅសាលា អាកប្បកិរិយារបស់គ្រូ និងចំណុចចង្អុលបង្ហាញអំពីការអប់រំជាទូទៅរបស់ប្រជាជនចាម ។

ដូចដែលបានកត់សម្គាល់ខាងលើ ខេត្តកំពង់ចាម មានចំនួនប្រជាជនច្រើនជាងគេនៅក្នុងប្រទេស ។ ដូច្នេះ ការសិក្សានេះ អាចកំណត់ឲ្យកូនសិស្សចាម និងប្រជាជនចាមទាំងអស់នៅកម្ពុជា ប៉ុន្តែដូចដែលបានកត់សម្គាល់ខាងលើដែរ ជនជាតិបាមនៅតាមខេត្តតូចៗ មានឱកាសច្រើនជាង ដើម្បីធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយជាតិពន្ធុផ្សេងទៀត ។ នៅតាមខេត្តទាំងនោះ ជនជាតិបាមមិនសូវនៅជាប់ពីគេទេ ។

ការសិក្សារបស់ ប្រីឌីនប៊ីក បានរកឃើញថា នៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ក្រុមជនជាតិបាមដែលជាបុគ្គលិករដ្ឋ មានចំនួនតែ១ភាគរយ

ជនជាតិបាមអានកម្មវិធីអាន នៅវិហារចាន់កៀក ស្រុកកំពង់ត្រឡាច ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

នៃក្រុងដែលជាបុគ្គលិករដ្ឋទាំងអស់ប៉ុណ្ណោះ ។ ទាក់ទងនឹងការរំពឹង
របស់ឪពុកម្តាយអំពីការផ្តល់សេវាអប់រំសម្រាប់សិស្សជនជាតិ
ចាម គាត់បានរកឃើញនូវចំណុចគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ចំនួនបីបួន ។
ឪពុកម្តាយសិស្សចាម ចង់បានការបង្រៀនអំពី និងជាភាសាចាម,
ការបង្រៀន អំពីសាសនាអ៊ីស្លាមនៅសាលា ក្រុងដែលអាចនិយាយ
ភាសាចាម និងការអង្គុយតុផ្សេងគ្នារវាងសិស្សប្រុស និងសិស្ស
ស្រី ។ ការរំពឹងបែបនេះជាច្រើន មានផ្តល់ដូចនៅសាលាអ៊ីស្លាមនៅ
ខេត្តកំពង់ចាម ប៉ុន្តែ សាលាទាំងនេះមិនស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រង
របស់អាជ្ញាធរអប់រំរដ្ឋទេ ។ អ្នកនិពន្ធបានមើលឃើញចំនួនដែលចេះ
តែកើនឡើងនូវសាលាអ៊ីស្លាមថាជាការលេចចេញនូវប្រព័ន្ធសាលា
ស្របគ្នាមួយ ដែល “កំរាមកំហែងដល់តួនាទីកសាងជាតិរបស់សាលា
រដ្ឋ” ។

បើទោះបីជាជនជាតិចាមមួយក្រុមជា កាំទ្រចំពោះសេរីភាពសាសនា
សាសនាព្រះពុទ្ធជាសាសនារបស់រដ្ឋ ។ ភាសាខ្មែរជាភាសាផ្លូវការ
របស់កម្ពុជា ។ ដូច្នេះ វាមានការផ្ដោតយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងចំណោមថ្នាក់
ដឹកនាំ ដែលភាគច្រើនជាជនជាតិខ្មែរ នៅក្នុងការបង្រៀនព្រះពុទ្ធ
សាសនា និងភាសាខ្មែរនៅក្នុងសាលារៀនរដ្ឋ បើទោះបីជាសាលា
ទាំងនោះមានទីតាំងនៅក្នុងសហគមន៍ដែលមានជនជាតិចាមភាគ
ច្រើនរស់នៅក៏ដោយ ។ បើទោះបីជាជនជាតិចាម ជាលក្ខណៈ
បច្ចេកទេស ជាក្រុមជាតិពន្ធុមួយដោយឡែក ក្រុមនេះត្រូវបាន
ទទួលស្គាល់ដោយថ្នាក់ដឹកនាំរដ្ឋត្រឹមតែជាក្រុមសាសនាប៉ុណ្ណោះ
ជាខ្មែរអ៊ីស្លាម ។ ជនជាតិចាម សប្បាយចិត្តចំពោះការទទួលស្គាល់
បែបនេះ ។ ការប្រតិបត្តិវប្បធម៌ និងភាសាចាម មិនត្រូវបានទទួល
ស្គាល់ថា មានលក្ខណៈដោយឡែកនោះទេ ។ ដូច្នេះ មិនមានបញ្ញត្តិ
ដែលនិយាយអំពីភាសាចាម និងសាសនាអ៊ីស្លាម នៅតាមសាលា
រដ្ឋ ប៉ុន្តែមន្ត្រីអប់រំបានទទួលស្គាល់អំពីតម្រូវការភាសាពីសម្រាប់
ការអប់រំដល់កូនៗរបស់ជនភាគតិច (កុលសម្ព័ន្ធក្នុង) ទេ ។ ការសិក្សា
របស់ប្រិទ្ធិបីក បានរកឃើញថា ៨០ភាគរយនៃអ្នកចូលរួមនៅ
ក្នុងការសិក្សារបស់គាត់ បានមើលឃើញការបង្រៀនសាសនា
អ៊ីស្លាមថាមានសារសំខាន់ណាស់ និង៦៩ភាគរយ មើលឃើញការ
បង្រៀនភាសាចាមថាមាន សារសំខាន់ណាស់ ។

ទិន្នន័យទាំងនេះ បានឆ្លើយតបដោយផ្ទាល់ទៅនឹងការរក

ឃើញមួយទៀត៖ ដែលថា រហូតដល់ទៅ៩៨ភាគរយនៃក្មេងៗជន
ជាតិចាមនៅថ្នាក់ទី១ និយាយភាសាចាមជាភាសាចម្បងរបស់ពួក
គេ ។ បើទោះបីជាជនជាតិចាមចង់ឲ្យគេហៅថាជាខ្មែរអ៊ីស្លាម និង
បានហៅខ្លួនឯងបែបនេះក៏ដោយ នៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ
ពួកគេប្រើភាសាចាម ។ ដូច្នេះ សមាជិកសហគមន៍ដែលមានមាន
ទំនាក់ទំនងតិចតួចជាមួយអ្នកខាងក្រៅ ដូចជាកូនក្មេង និងស្រ្តី មិន
អាចនិយាយភាសាខ្មែរស្ទាត់ជំនាញទេ ។

បើយោងតាមទិន្នន័យពីមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលក្រុម
បង្រៀននៅកំពង់ចាម ពីឆ្នាំ២០០១ ដល់២០០៤ ចំនួនសិស្សចាម
ចូលក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលនេះ មានចំនួនតិចមែនទែន ។
ជាទូទៅ ចំនួនតិចជាង១ភាគរយ ដែលហាក់មិនសមាមាត្រទៅនឹង
ចំនួនប្រជាជនចាមសរុបនៅក្នុងខេត្តទេ ។ ការណ៍នេះក៏បាននិយាយ
អំពីការដែលថា ជនជាតិចាមតិចតួចបំផុតបានបញ្ចប់ថ្នាក់វិទ្យាល័យ ។
ប្រិទ្ធិបីក បានស្នើមតិអំពីចំនួនភាគរយនៃក្រុមបង្រៀនជនជាតិ
ចាមនៅក្នុងចំណោមសាលារដ្ឋនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ។ គាត់បានរក
ឃើញថា ក្រុមបង្រៀនជនជាតិចាមមានពី០ ភាគរយ ដល់៣ភាគរយ
នៃចំនួនក្រុមសាលារដ្ឋទាំងអស់នៅក្នុងខេត្តនេះ ។ ចំនួននេះមិនសមា
មាត្រទៅនឹងចំនួនប្រជាជនចាមដែលមានប្រមាណ ពី៨ភាគរយ
ទៅ១៨ភាគរយ នៅតាមបណ្តាស្រុកដែលមានសាលារៀននៅទី
នោះ ។ មូលហេតុនៃចំនួនមិនសមស្របនេះ រួមមាន៖ ចំណាប់អារម្មណ៍
តិចតួចនៅក្នុងការអប់រំ ទីតាំងថ្នាក់អនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យ បើ
ធៀបទៅនឹងទីតាំងដែលមានជនជាតិចាមរស់នៅ និងចំនួនសិស្ស
បោះបង់ការសិក្សានៃចំនួនសិស្សចាម ដែលប្រហែលជាដោយសារ
តែកង្វះការបង្រៀនជាភាសាចាមនៅតាមសាលា មិនមានការ
បង្រៀនសាសនាអ៊ីស្លាម ការអង្គុយកៅអីចម្រុះគ្នា និងការហាមឃាត់
មិនឲ្យពាក់កន្សែងរុំ ក្បាលសម្រាប់សិស្សស្រី ។

ការសិក្សានេះបានរកឃើញថា ឪពុកម្តាយជនជាតិចាមបាន
បញ្ជូនកូនៗរបស់ពួកគេទៅកាន់សាលាអ៊ីស្លាមកាន់តែច្រើនឡើងៗ ។
ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ សាលាអ៊ីស្លាមចំនួន៨៦ កំពុងមានដំណើរការនៅ
ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ដែលមានចំនួន២៥៦ និងសិស្សចំនួន ២ម៉ឺន
៣ពាន់៦៦៥នាក់ ។ សិស្សទាំងនេះ មានអាយុនៅចន្លោះ៧ឆ្នាំ និង
១៦ឆ្នាំ ។ សាលាទាំងនេះត្រូវបានបើកនៅពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍

១៩៩០ ។ សាលាចំនួន៧០ ភាគរយនៃសាលាទាំងនេះ ត្រូវបានបើកដោយមានការអនុញ្ញាតពីមន្ទីរអប់រំខេត្ត ប៉ុន្តែកម្រិតមានទំនាក់ទំនងបន្តទៀតជាមួយក្រសួងណាស់ចាប់ពីពេលនោះមក ។

៦០ ភាគរយនៃសាលាទាំងនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមូលនិធិរបស់បរទេស ជាពិសេស ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ។ ការអប់រំជាមធ្យមសម្រាប់ទូទៅ មានចាប់ពីបឋមសិក្សារហូតដល់ថ្នាក់ទី១២ ។ មិនមានទទួលបានការអប់រំខ្ពស់ជាងថ្នាក់វិទ្យាល័យទេ ។ តែ២០ ភាគរយនៃសាលាទាំងនេះប៉ុណ្ណោះ ដែលបានរាយការណ៍ថាបានផ្តល់វិធីសាស្ត្របង្រៀនដល់ទូទៅ ។ សាលាភាគច្រើនមិនបានឲ្យប្រាក់បៀវត្សដល់ទូទៅ ដែលបង្រៀនចំនួន៥ ថ្ងៃក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។ សាលារៀន បង្រៀនជាមធ្យម៥ ម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ថ្ងៃដំណើរការសាលារៀន បានមកពីការបរិច្ចាគរបស់សហគមន៍ ។ ការសិក្សាសាសនាអ៊ីស្លាម គឺជាមុខវិជ្ជាចម្បង ហើយភាសាចាមគឺជាភាសាបង្រៀន ។ មូលហេតុផ្សេងទៀតសម្រាប់ការសិក្សានៅសាលានេះរួមមាន ៖ សិស្សប្រុស និងស្រីអង្គុយកៅអីដាច់ពីគ្នា ឬនៅជ្រុងផ្សេងគ្នានៅក្នុងថ្នាក់រៀន ម៉ោងរៀនអាចផ្លាស់ប្តូរបាន និងចម្ងាយទៅសាលារៀនអ៊ីស្លាម ។

ប្រើឱនប៊ិក បានធ្វើការរិះគន់សាលាអ៊ីស្លាម ។ សាលាទាំងនេះមិនមានការទទួលស្គាល់ដើម្បីធានាអំពីស្តង់ដារអប់រំនៃការអប់រំនៅក្នុងការបង្រៀនមុខវិជ្ជាផ្សេងៗ គុណភាព និងភាពត្រឹមត្រូវនៃការបង្រៀន និងវិធីសាស្ត្របង្រៀន ។ ទូទៅជាច្រើននៅក្នុងសាលានេះទទួលបានការអប់រំកម្រិតផ្សេងៗគ្នា ដែលខ្លះមិនអាចបញ្ចប់ថ្នាក់ទី១២ ខណៈពេលដែលគោលនយោបាយជាទូទៅរបស់កម្ពុជាសម្រាប់ក្រុមបង្រៀនគឺត្រូវដំឡើងកម្រិតអប់រំជាមូលដ្ឋានរបស់ក្រុមបឋមសិក្សាទៅ១២ឆ្នាំ ឬច្រើនជាងនេះ ។ ទូទៅជាច្រើន មិនទទួលបានវគ្គហ្វឹកហ្វឺនអំពីវិធីសាស្ត្របង្រៀនក្មេងៗ ទេ ។

ដោយទទួលស្គាល់អំពីភាពរើសបង្អែកសាសនារបស់អ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានអនុញ្ញាតឲ្យសិស្សស្រីជនជាតិចាមពាក់កន្សែងរុក្ខាល (hijab) នៅតាមសាលារៀន បន្ថែមលើឯកសណ្ឋានសាលារៀនរបស់ពួកគេ ។ នៅមុនពេលអនុញ្ញាតបែបនេះ សាលារៀនជាច្រើន បានមើលឃើញថា ឯកសណ្ឋានសាលាដែលជាធម្មតាជាអាវស និងខោខ្លី ឬសំពត់ខ្លី ថាជាឯក

សណ្ឋានចាំបាច់សម្រាប់ទាំងអស់គ្នា សេចក្តីណែនាំថ្មីបានអនុញ្ញាតឲ្យសិស្សចាមពាក់កន្សែងរុក្ខាល បន្ថែមលើឯកសណ្ឋាន (ចាំបាច់) ។ ពួកគេបានកំណត់ថាជាសិស្សដូចគេដូចគ្នា និងមិនបានរើសអើងឬអនុគ្រោះដល់ក្រុមជាតិពន្ធុ ឬសាសនាណាមួយទេ ។ ជាងនេះទៀត នៅទសវត្សរ៍១៩៨០ និង១៩៩០ ស្ត្រីចាមនៅកម្ពុជា ពាក់កន្សែងរុក្ខាលមិនបានទៀងទាត់ទេ ។ ក្រុមជាច្រើន បានមើលឃើញថា ការពាក់នេះគឺជាព្រឹត្តិហេតុថ្មី ។ ពួកគេមិនយល់អំពីសារសំខាន់របស់កន្សែងរុក្ខាលនេះទេ ហើយគិតថា ពួកគេមិនចាំបាច់ផ្តល់បុព្វសិទ្ធិពិសេសដល់សិស្សចាមទេ ។ បើទោះបីជាមានភាពចម្រើនចម្រាសនេះក្តី នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានបង្ហាញអំពីការយកចិត្តទុកដាក់របស់គាត់ចំពោះតម្រូវការរបស់ជនជាតិចាម និងបានអនុញ្ញាតឲ្យមានការស្លៀកពាក់ខុសគ្នានេះ ។

៥) សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមត្រជាក់ ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងសហគមន៍ចាមបានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ សព្វថ្ងៃនេះ ព្រះវិហារសាសនាអ៊ីស្លាម មានរហូតដល់៤៦០ និងសុរ៉ាវ រហូតដល់៤០០ នៅទូទាំងប្រទេស ដែលជាការកើនឡើងពីរដង បើគិតពីចំនួនកាលពីចុងទសវត្សរ៍១៩៨០ ។ គួរឲ្យកត់សម្គាល់ជាងគេ គឺភាពសម្បូរនូវនិកាយអ៊ីស្លាម ដូចជាការរីកសាយភាយ និងការលេចចេញជារូបរាងច្បាស់លាស់នៃក្រុមដាក់វ៉ែ និងក្រុមនិយមសាលាហ្វី ការថមថយនូវប្រជាប្រិយភាពរបស់ក្រុមអ៊ីម៉ាមសាន់ និងការលុបបំបាត់ជាបន្តនូវការរួមបញ្ចូលគ្នា ។ ការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកផ្សេងទៀត រួមមាន ការបែងចែកជាពីរនូវអត្តសញ្ញាណនយោបាយរបស់ចាមរវាងអ្នកនិយមរាជវង្ស និងអ្នកនិយមគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដែលមានទំនោរទៅរកសង្គមនិយមដែលបន្ទូលមកពីសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងការរួមបញ្ចូលគ្នានូវអត្តសញ្ញាណនយោបាយចាមដើម្បីគាំទ្របក្សតែមួយ ជាលំអានមួយដែលយើងបានឃើញនៅក្នុងសង្គមរាស្ត្រនិយមរបស់ព្រះបាទនរោត្តម សីហនុ កាលពីទសវត្សរ៍១៩៩០ និង១៩៦០ ។ ប៉ុន្តែបក្សនេះមិនមែនរាជវង្សទេប៉ុន្តែវាជាបក្សសង្គមនិយម ។ ការផ្លាស់ប្តូរមួយទៀត គឺការបង្កើនជាទូទៅនូវភាពសម្បូរសប្បាយខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចាម ដែលបណ្តាលមកពីសេរីភាពនៃការអប់រំ សេដ្ឋកិច្ចធុរកិច្ចរស់រាន ជំនួយអ៊ីស្លាម ជា

លក្ខណៈសកល និងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដែលកំពុងតែកើនឡើង ។

ការផ្លាស់ប្តូរទាំងអស់នេះ បានកើតឡើងដោយសារការព្យាយាមរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដើម្បីបើកចំហទៅកាន់ពិភពលោក ហើយប្រទេសកំពុងតែប្រឈមមុខនឹងវេទិកានយោបាយសកលថ្មីមួយ ។ សម្រាប់សហគមន៍ចាម ការបើកចំហប្រទេសរបស់កម្ពុជាមានន័យថា ស្ថាប័នអ៊ីស្លាមសកល និងសប្បុរសជនជាបុគ្គលអាចទំនាក់ទំនងទៅកាន់ពួកគេ ផ្តល់ជំនួយសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ឧបត្ថម្ភសាលារៀន កសាងព្រះវិហារសាសនាអ៊ីស្លាម ឧបត្ថម្ភការធ្វើដំណើរទៅកាន់ក្រុងម៉ាកាស និងផ្តល់អាហារូបករណ៍ទៅឲ្យសិស្សចាម ដើម្បីបន្តការសិក្សាទាំងនៅក្នុងស្រុក និងក្នុងប្រទេសកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម ជាពិសេសនៅប្រជាជាតិអារ៉ាប់ និងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។ ពួកគេបាននាំមកជាមួយពួកគេនូវទម្រង់ផ្សេងៗនៃការបកស្រាយសាសនាអ៊ីស្លាម ជាពិសេសចលនាដាក់វ៉ះ និងភាពនិយមសាលាហ្សី ។

កាលពីដើមទសវត្សរ៍១៩៩០ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលអ៊ីស្លាមជាច្រើន ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើការលើវិស័យជាច្រើនសម្រាប់សហគមន៍ចាម ។ អង្គការទាំងនេះ ធ្លាប់ និងនៅតែមានទំនាក់

ទំនងដោយផ្ទាល់ជាមួយស្ថាប័នអ៊ីស្លាមសកល ដែលដាក់ស្តែងបម្រើឲ្យរបៀបវារៈរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ ។ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា ជនជាតិចាមបីបួននាក់ មានសកម្មភាពយ៉ាងសកម្មក្នុងវិស័យនយោបាយរបស់កម្ពុជា នៅក្នុងកម្រិតខ្ពស់បំផុត ។ ជនជាតិចាមក្នុងវិស័យនយោបាយទាំងនេះ ហាក់បីដូចជាបែកបាក់គ្នា មិនត្រឹមតែខាងខ្សែបន្ទាត់នយោបាយប៉ុណ្ណោះទេ រវាងគណបក្សហ៊ុនស៊ីនប៊ុច និងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា នៅពេលចាប់ផ្តើម និងក្រោយមកគណបក្សសមរង្ស៊ី,ហ៊ុនស៊ីនប៊ុច ទល់នឹងគណបក្សប្រជាជន ប៉ុន្តែថែមទាំងខាងទស្សនវិជ្ជាសាសនាទៀតផងរវាងក្រុមនិយមដាក់វ៉ះនិងសាលាហ្សី ដែលនិយាយម្យ៉ាងទៀត រវាងក្រុមម៉ាឡេស៊ី និងក្រុមអារ៉ាប់ ។ ភាគច្រើននៃអ្នកដែលនៅខាងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ហាក់បីដូចជាសមាជិករបស់ក្រុមដាក់វ៉ះ ចំណែកអ្នកនៅខាងគណបក្សប្រឆាំង ជាអ្នកដើរតាមសាលាហ្សី ។ ជនជាតិចាមដែលសំខាន់នៅក្នុងជួរគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា រួមមាន អូស្មាន់ ហាសាន់, សុះ កីរី និង ហ្សាការីយ៉ា អាដាម ។ ដូច្នេះ ជម្លោះសាសនា ជួនកាលបាននាំទៅដល់ជម្លោះនយោបាយ ឬបញ្ហាសមកវិញ ។ ជួនកាល

ទស្សនកិច្ចសិក្សារបស់សិស្សសាលាជនជាតិចាម នៅសារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែង ឬអតីតមន្ទីរសន្តិសុខស-២១

ដម្លោះនយោបាយរវាងថ្នាក់ដឹកនាំចាម ក្រាន់តែជាស្បែកជាន់ ដម្លោះសាសនាប៉ុណ្ណោះ ។ ដម្លោះមួយបែបនោះ គឺការបិទសាលា អ៊ុមអាស់កូរ៉ា នៅក្នុងខេត្តកណ្តាល និងសាធារណរដ្ឋសាលានេះ និង ការចាប់ខ្លួនបន្ទាប់មកទៀតនូវក្រុំ នៅសាលា RIHS នៅភ្នំពេញក្នុង ឆ្នាំ២០០៣ និង២០០៤ ដែលនឹងត្រូវពិភាក្សានៅក្នុងជំពូកបន្ទាប់ ។ សាលា ឬអង្គការទាំងអស់នោះ ត្រូវបានសង្ស័យថា មានទំនាក់ទំនង ជាមួយកេរវ៉ាកម្ម និងនៅខាងអាវ៉ាប់, សាលាហ្គី, កណ្តាប់ក្សប្រឆាំង ។ សព្វថ្ងៃនេះ ដម្លោះរវាងក្រុមសាសនាអ៊ុស្លាម បានកាត់បន្ថយយ៉ាង ច្រើន ។ ជាច្រើននេះគឺដោយសារតែមានកណ្តាប់ក្សចម្បងតែមួយ សម្រាប់ចាមនៅពេលនេះ ពោលគឺកណ្តាប់ក្សប្រជាជនកម្ពុជា ។

ការអប់រំអ៊ុស្លាមកម្ពុជា មានកើតឡើងនៅក្នុងទម្រង់ជាច្រើន ដូចជាសាលាអាវ៉ាប់ សាលាម៉ាឡេស៊ី និងសាលាឯករាជ្យ ។ គោល បំណងរបស់ឪពុកម្តាយជនជាតិចាមសព្វថ្ងៃនេះ គឺដើម្បីផ្តល់ការ អប់រំល្អបំផុតសម្រាប់កូនៗ របស់ពួកគេនៅពេលដែលអាចធ្វើទៅ បានដែលរួមទាំងការអប់រំ សាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ។ ការបង្កើត ទម្រង់ខុសៗគ្នានៃសាលាអ៊ុស្លាមនៅកម្ពុជា បើទោះបីជា វាហាក់ បីដូចជាច្របូកច្របល់ខ្លះ នៅតែជារឿងល្អសម្រាប់សិស្សចាម សព្វថ្ងៃ ដោយសារសព្វថ្ងៃនេះ សាលាអ៊ុស្លាមកាន់តែច្រើនឡើង បានផ្តល់ការអប់រំទាំងសាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលរួមទាំងមជ្ឈ មណ្ឌលអ៊ុស្លាមកម្ពុជានៅខេត្តកណ្តាល វិទ្យាល័យចោមចៅនៅភ្នំ ពេញ និងសាលានៅតាមខេត្ត ។ មានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បី អនុញ្ញាតឲ្យសិស្សចាមបន្តថ្នាក់ខ្ពស់សិក្សានៅក្នុងស្រុក ក៏ដូចជា នៅបរទេស តាមរយៈអាហារូបករណ៍ ។ ប៉ុន្តែ សិស្សចាមនៅក្នុង ប្រព័ន្ធអប់រំរដ្ឋ នៅតែទទួលបានការអប់រំរដ្ឋនៅមានកម្រិតនៅឡើយ ដោយសារកត្តាដូចជាកង្វះខាតភាពស្ម័គ្រចិត្តនាពេលខាងក្រោយ កង្វះ ការប្រើប្រាស់ភាសាចាមដើម្បីបង្រៀន និងកង្វះខាតក្រុមចាមនៅ តាមសាលារដ្ឋ ។

បិទរបស់ការអប់រំអ៊ុស្លាមនៅកម្ពុជា គឺ លី មូសា ដែលបាន នាំយកទម្រង់ដើមបំផុតនៃការអប់រំអ៊ុស្លាម តាមរបៀបចម្រុះចម្រាស មកកាន់កម្ពុជានៅក្នុងទសវត្សរ៍១៩៥០ ប៉ុន្តែទម្រង់នេះ បានរីករាល ដាលតួរសម នៅក្នុងទសវត្សរ៍១៩៦០ និង១៩៧០ ។ បើទោះបីជា កាត់ត្រូវទទួលរងនូវការជំទាស់នៅក្នុងអំឡុងពេលរបស់គាត់ ភារកិច្ច

ពលរបស់ លី មូសា លើសហគមន៍ចាមសព្វថ្ងៃនេះ ក៏ធំធេង សម្បើមណាស់ ដែលពិបាកនឹងវាស់ស្ទង់ ។ ទទាហរណ៍ច្បាស់មួយ គឺការបាត់បង់ជាសន្ធិមៗនូវការប្រតិបត្តិអ៊ុស្លាមរួមបញ្ចូលនៅក្នុង ចំណោមទាំងចាមជនបទ និងទីក្រុង ដែល លី មូសា បានព្យាយាម យ៉ាងខ្លាំងដើម្បីលុបបំបាត់ ។ គំនិតទំនើបដែលគាត់បាននាំយកមក កាន់សហគមន៍ចាម នៅតែមានដដែល ។

អត្តសញ្ញាណបន្ទាប់បន្សំសំខាន់ៗបីរបស់ចាម ពោលគឺ សាសនា នយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានប្រែប្រួលនៅក្នុងរយៈ ពេលនេះ (ទសវត្សរ៍១៩៩០ និង២០០០) ពីកាលពីទសវត្សរ៍ ១៩៨០ ។ ដោយឡែកនៅក្នុងទសវត្សរ៍១៩៨០ មានការផ្លាស់ប្តូរ ជាច្រើនទៅលើអត្តសញ្ញាណទាំងនេះ ដោយសារតែអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍ដោយខ្មែរក្រហម និងគោលនយោបាយផ្ទាល់របស់ សាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ទៅលើជនជាតិចាម នៅទសវត្សរ៍ ១៩៩០ និង២០០០ ការផ្លាស់ប្តូរនេះ បានកើនឡើង ។ វាបាន នាំទៅដល់ដម្លោះសាសនា ទម្រង់ផ្សេងៗនៃអត្តសញ្ញាណនយោបាយ ភាពសម្បូរសប្បាយជាងមុន និងភាពមិនច្បាស់លាស់ ។ នៅក្នុង ផ្នែកជាច្រើន ការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ បាននាំមកឲ្យសហគមន៍ចាមនូវ ការលើកកម្ពស់សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមច្រើនជាងអ្វីដែលពួកគេធ្លាប់ ជួបប្រទះ នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ពួកគេនៅកម្ពុជា ដោយសារ មានសាលាទាំងសាសនា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ជំនួយសកល ការធ្វើឲ្យ រស់ឡើងវិញនូវសាសនាអ៊ុស្លាមសកល និងសេរីភាពធ្វើដំណើររវាង ប្រទេសកាន់សាសនាអ៊ុស្លាមដើម្បីការអប់រំ ការងារ និងពាណិជ្ជកម្ម ហើយភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើដំណើរទាំងនោះ បាននាំមកនូវ បច្ចេកវិទ្យាទូរគមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន ។ ប៉ុន្តែ ការផ្លាស់ប្តូរនេះមិន មែននាំមកតែភាពវិជ្ជមានសុទ្ធសាធ្នោះទេ ។ ការផ្លាស់ប្តូរនេះបាន នាំមកនូវគ្រោះថ្នាក់ ដែលរួមមានដម្លោះជាមួយក្រុមខ្មែរជនជាតិភាគ ច្រើន ដោយសារតែការកែប្រែទូលំទូលាយ និងមិនអាចទស្សនាយ បាននូវអត្តសញ្ញាណសាសនាដែលមានជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយ កេរវ៉ាកម្មអ៊ុស្លាម និងត្រូវបានប្រកាន់អំពី ការកាន់កាប់ដម្លោះនៅថៃ ភាគខាងត្បូង ។ សំណួរសំខាន់អំពីថាតើចាមមានជាប់ពាក់ព័ន្ធជា មួយ ឬមានទំនាក់ទំនងជាមួយកេរវ៉ាកម្មអ៊ុស្លាម គឺនឹងត្រូវពិភាក្សា នៅជំពូកបន្ទាប់ ។ (កៅលេងក្រោយ) អេង កុកថាយ

អាថ៌កំបាំងរបស់ ប៉ុល ពត

ក្រោយថ្ងៃជ័យជម្នះ ១៧/មេសា ១៩៧៥ ភ្លាម ព្រឹត្តិការណ៍ ក្នុងប្រទេសបានប្រែប្រួលក្រឡាប់ចាក់ផ្ទុយស្រឡះពីបំណងរបស់ ប្រជាជនទៅវិញ។ បន្តប្រតិកិរិយា ប៉ុល ពត, អៀង សារី, ខៀវ សំផន បានចាប់ផ្តើមកសាងសង្គមមួយដែលពុំធ្លាប់មានក្នុងប្រវត្តិ សាស្ត្រ គឺសង្គមគ្មានទីក្រុង គ្មានសិទ្ធិ គ្មានផ្សារផ្សេង គ្មានប្រាក់កាស និងគ្មានក្រសារ។ នយោបាយ “ដឹកស្មៅដឹកទាំងបួស” ដំបូងរបស់ ប៉ុល ពត គឺការបណ្តេញដោយបង្ខំក្នុងអំឡុង៧/២ ម៉ោងនូវបណ្តាជន ទាំងអស់ឲ្យចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងដទៃទៀត។ ប្រទេសជាតិ ស្ថិតនៅឯកោ កាត់ផ្តាច់ពីពិភពខាងក្រៅទាំងស្រុង។ ខាងក្នុងប្រទេស ប៉ុល ពត បានបំផ្លាញរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមទាំងមូល និងខ្សៀនសេដ្ឋកិច្ច ជាតិរហូតដល់បូសគល់។ រដ្ឋធានី និងទីក្រុងដទៃទៀត បានប្រែក្លាយ ទៅជារហោស្ថាន ដែលមានតែផ្ទះទេ គ្មានមនុស្សនៅ។

ទោសទុក្ខដ៏រូបរបស់ ប៉ុល ពត, អៀង សារី មិនអាចរៀបរាប់ ឲ្យអស់ទេ។ ប្រជាជនខ្មែរ បានឃើញជាក់នឹងភ្នែកនូវការកាប់សម្លាប់ មនុស្សរបស់គេ គឺសាហាវព្រៃផ្សៃជាងយុគសម័យកណ្តាល និង ជាងពួកហ្វាស៊ីស អ៊ីត្លេ ទៅទៀត។ ក្រុម ប៉ុល ពត បានប្រកាស ក្តែងៗថា ទោះជាត្រូវស្លាប់រាប់លាននាក់ ដើម្បីកសាងសង្គម និយមតាមរបៀបខ្លួនក៏ត្រូវតែធ្វើដែរ។

សៀវភៅ “ជីវិតអាថ៌កំបាំងរបស់ ប៉ុល ពត” ដែលលោក អ្នកកំពុងកាន់ក្នុងដៃនេះ គឺជាការដកស្រង់ខ្លះៗ ចេញពីឯកសារ មួយចំនួនរបស់កម្ពុជា និងបរទេស ដែលរៀបរាប់ពីសោកនាដកម្ម យ៉ាងជូរចត់របស់ប្រជាជាតិកម្ពុជា ជាពិសេស គឺជីវប្រវត្តិសកម្ម ភាព និង ទុក្ខាយកលដ៏ខ្មោចនឹករបស់ជនកាន់អំណាចផ្តាច់ការ ប៉ុល ពត។ ថ្វីបើប្រទេសកម្ពុជាត្រូវ បានរំដោះផុតពីអ្វីៗ ដែលគួរឲ្យរន្ធត់

ប៉ុល ពត

ញាប់ញ័រនៃរបបគ្រប់គ្រងរបស់ ប៉ុល ពត រយៈពេលជាង៣០ឆ្នាំ ហើយក៏ដោយ ក៏បញ្ហាបរិហារបកអាគ្រាតបទឧក្រិដ្ឋរបស់ក្រុមនេះ មិនបានបាត់បង់នូវសារសំខាន់ និងភាពមុតស្រួចក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល នេះសោះឡើយ ។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សៀវភៅនេះ ជាការក្រើនរម្យកម្ពុជាទៀត ចំពោះអ្នកស្និទ្ធស្នាលដែលស្នេហា មូលហេតុយុត្តិធម៌ និងវឌ្ឍន ភាពសង្គម តែជាប់រម គឺចំពោះអ្នកដែលចង់ច្រាសខ្មោចនយោ បាយឲ្យរស់ឡើងវិញថា ប្រជាជនកម្ពុជាដ៏សែនមហានុភូត វេទនា បានឆ្លងកាត់អតីតកាលដ៏ក្លាយទុរន្តបែបណា ហើយថារបៀបគ្រប់ គ្រងរបស់ ប៉ុល ពត មានគ្រោះថ្នាក់សម្លាប់បែបណាសម្រាប់ប្រជា ជនទាំងអស់នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ ជាពិសេស គឺសម្រាប់ប្រជាជន ខ្មែរទាំងមូល ។

អ្វីដែលបានកើតឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជាក្រោមការគ្រប់ គ្រងរបស់ ប៉ុល ពត ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ មិនត្រូវឲ្យកើត មានឡើងវិញជាដាច់ខាត ។

១) ពីគ្រួសារស្និទ្ធរាជវាំង ក្លាយជាជនគួរឲ្យខ្លាច

ប៉ុល ពត កើតនៅថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩២៨ ឆ្នាំរោង នៅភូមិព្រៃស្បូវ ស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ មានឈ្មោះកំណើត ថា សាឡុត ស ក្នុងគ្រួសារម្ចាស់ដីភូមិមួយដែលមានទស្សនៈ អភិរក្សនិយម ។ គាត់ជាកូនទី៧ ក្នុងចំណោមបងប្អូន៨នាក់ ។ ឪពុកឈ្មោះ ភេម ឡុត និងម្តាយឈ្មោះ សុក ណែម ។ ឪពុក របស់គាត់ គឺជាមនុស្សមានមុខមាត់ម្នាក់នៅក្នុងភូមិ ហើយមាន ទំនាក់ទំនងផ្នែកសង្គម និងនយោបាយជាមួយព្រះបរមរាជវាំងនៅ ឯរាជធានីទៀតផង ។ ក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៣០ ស្តេចមុនី វង្ស បានយាងទៅខេត្តកំពង់ធំ ហើយបានយាងទៅលេងផ្ទះរបស់ គ្រួសារឪពុកគាត់ដែរ ។ ប៉ុល ពត តែងតែបដិសេធជាជនិច្ចកាលថា ខ្លួនមិនមែនជា សាឡុត ស ទេ ប្រហែលដោយសារប្រវត្តិនៃការ សិក្សា និងគ្រួសាររបស់គាត់មានភាពមិនសមស្របនឹងទស្សនៈ វណ្ណៈអធន កុម្មុយនិស្ត ហើយក៏ប្រហែលជា ដោយសារការឆ្លរ ចាត់តាំង និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់គាត់អាចរីកលូតលាស់ល្អតែក្នុង សភាពលាក់ការណ៍បំផុតប៉ុណ្ណោះ ។ សូម្បីក្រោយពីគាត់បានឡើង កាន់តំណែងជានាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បន្ទាប់ពី

ថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ក៏ដោយ ក៏មតិភាគច្រើននៅតែមិនទាន់ ប្រាកដថា គាត់ជានរណាដែរ ។

ស មានបងប្អូនជីដូនមួយម្នាក់ឈ្មោះ យុន មាយ ជា មហេសីមួយអង្គក្នុងចំណោមមហេសី សំខាន់ៗ របស់ស្តេច មុនីវង្ស ចំណែកបងស្រីជីទួតមួយរបស់ ស ឈ្មោះ ឡុត សារួន ក៏ជាស្ត្រី របស់ស្តេចដែរ ។ ឡុត សួន ដែលជាបងបង្អស់របស់ ស បានផ្តើម ចូលធ្វើការនៅការិយាល័យពិធីការនៅក្នុងរាជ ធានីឆ្នាំ១៩៣០ ម៉្លេះ ។ ទំនាក់ទំនងទាំងនេះ ហាក់ដូចជា កើតមានឡើងដោយសារតែ បងស្រីរបស់ ភេម ឡុត (ឪពុក ស) ឈ្មោះ អ្នក ចេង ដែលកាលពី ដំបូងធ្វើការជាអាជ្ញាធរម្នាក់នៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ហើយក្រោយ មកទៀតបានរៀបការនឹងឈ្មោះ ឈឹម ឡុត ជាលេខាធិការរបស់ រ៉េស៊ីដង់បារាំងមួយរូប ។ កូនស្រីរបស់ ឡុត និង ចេង គឺជាធីតាឈ្មោះ ម្នាក់នៅក្នុងរាជ ធានីឈ្មោះ មាយ ជាមហេសីដំបូងរបស់ស្តេច មុនីវង្ស ដែលមានកូនប្រុសជាមួយព្រះអង្គ តែកូនប្រុសនេះ ពុំមាន សិទ្ធិបន្តរាជ្យបានឡើយ កូនប្រុស នោះឈ្មោះ កុសុរៈ តាមសម្តី របស់ ឡុត សួន និងនាង សាក់ ស៊ីស្បៀង អតីតតារាភាពយន្តខ្មែរ (សព្វថ្ងៃរស់នៅប្រទេសបារាំង ដែលផ្តល់បទសម្ភាសន៍កាលពីថ្ងៃ ទី២៧-០១-៨០) ។

នៅឆ្នាំ១៩២៨ មាយ បាននាំ ឡុត សួន ឲ្យចូលធ្វើការឲ្យ នាងនៅក្នុងរាជ ធានី ។ សួន បានរៀបការ ជាមួយនឹងស្រីប្រាជ្ញាម្នាក់ឈ្មោះ ជា សាមី (កើតថ្ងៃទី១៣-៨-១៩១៩ ឪពុកឈ្មោះ ជា ម្តាយ ឈ្មោះ តូច នៅភូមិព្រៃចារ ឃុំស្នួរ ព្រៃ ស្រុកជើងព្រៃ ខេត្តកំពង់ចាម ទទួលមរណភាពកាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៥) ។ ចំណែកបងស្រី ជីទួតមួយរបស់ ស ឈ្មោះ ឡុត សារួន បានមកកាន់រាជធានីក្នុង វ័យ១៥ឆ្នាំ ហើយក្រោយមកមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ក្លាយទៅជាស្ត្រីម្នាក់ ក្នុងចំណោមស្ត្រីទាំង៣០ នៅ៤០ រូបរបស់ស្តេច មុនីវង្ស ដែរ ។ ឆ្លាត របស់នាង គឺ អ្នកម្នាង មានន័យថា នាងជាកូនរាស្ត្រសាមញ្ញម្នាក់ ដែលត្រូវបានគេទទួលឲ្យធ្វើជាអាជ្ញាធរ ។

កាលពីឆ្នាំ១៩៧៨ ប្រហែលជាក្នុងការព្យាយាមបិទបាំង ប្រវត្តិ និងឈ្មោះពិតប្រាកដរបស់ខ្លួន នោះ ប៉ុល ពត បាននិយាយ ប្រាប់អ្នកកាសែតយូហ្គោស្លាវីថា “ខ្ញុំជាកូនកសិករម្នាក់ កាលនៅ ក្មេង ខ្ញុំជួយធ្វើស្រែឪពុកម្តាយ ប៉ុន្តែក្រោយមក ដោយយោងទៅ

តាមទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ ខ្ញុំបានទៅរស់នៅក្នុងវត្តដើម្បីរៀនសូត្រសរសេរ រៀនអានខ្ញុំនៅវត្តអស់៦ឆ្នាំ ហើយបួសជាលោកសង្ឃបាន២ឆ្នាំ ។ ដូច្នេះទៅ វិញ បើតាមសម្តីរបស់ ឡុត ស្ទង់ ថា “ស មិនដែលធ្វើ ស្រែនៅឯដូរឡើយ” ។

អាយុ៦ឆ្នាំ ស បានត្រូវឪពុកម្តាយបញ្ជូនមកកាន់ទីក្រុង ភ្នំពេញ ហើយធ្វើជាកូនសិស្សលោកនៅវត្តបុរាណី អស់រយៈពេល៦ឆ្នាំ ដែលជាវត្តធម្មយុត្តិកនិកាយរាជានិយម ។ ដោយសារ យុន មាយ ជួយជ្រោមជ្រែង ក្នុងអាយុ៨ឆ្នាំ ស បានចាប់ផ្តើមចូលរៀននៅ សាលាកាតូលិកមួយឈ្មោះ សាលា មីស្ស (Miche) ហើយរៀនក្នុង សាលានេះអស់រយៈពេល៦ឆ្នាំ ។ នៅភ្នំពេញ ស បានរស់នៅក្នុង ផ្ទះដ៏ធំមួយ តាមផ្លូវត្រសក់ផ្លែមង្គល ឡុត ស្ទង់, ជា សាមី និង យុន មាយ ។ សាក ស៊ីស្សាន ដែលមានទំនាក់ទំនងដ៏ជិតស្និទ្ធជា មួយរាជវាំង ហើយដែលរស់នៅជាប់នឹងផ្ទះនោះ និយាយរម្ងឹក រឿងនេះថា “ស្ទង់ មធឿត សម្លេងណាស់ គាត់មិនដែលលេង ល្បែងស៊ីសង់ ឬអនុញ្ញាតឲ្យក្មេងៗដូចជាខ្ញុំជាដើម ទៅលេងជិតផ្ទះ គាត់ឡើយ ប៉ុន្តែប្រពន្ធគាត់ ជា សាមី បានលេងល្បែងស៊ីសង់ជា មួយខ្ញុំខ្លះៗដែរ” ។

ស ពុំមែនជាមនុស្សចំណាប់ចំនួនម្នាក់ទេ ។ គាត់ជាប់ចិត្តជា ពិសេសក្នុងការកូតវិយុទ្ធស័ង លេងបាល់បោះ និងបាល់ទាត់ ។ អាយុបាន១៤ឆ្នាំ សាឡុត ស ដែលប្រហែលជាប្រឡងធ្លាក់សញ្ញា បត្របឋមសិក្សាមិនបានចូលរៀននៅសាលាស៊ីសុវត្ថិនោះ បាន ត្រឡប់ទៅរៀននៅអនុវិទ្យាល័យព្រះសីហនុ ដែលទើបបង្កើតថ្មីនៅ ក្រុងកំពង់ចាមវិញ ។ គាត់រៀននៅទីនោះអស់រយៈពេល៦ឆ្នាំទៀត ។ នៅឆ្នាំ១៩៤៤ ក្នុងអាយុ១៩ឆ្នាំ គាត់បានរើលមកក្រុងភ្នំពេញវិញ ហើយបានសុំចូលរៀននៅសាលាបច្ចេកទេសមួយ ខាងជំនាញ ជាងឈើ ក្រោមការមើលខុសត្រូវរបស់បងគាត់ គឺ សាឡុត ស្ទង់ ដែលជាបុគ្គលិកក្នុងកង ផ្នែកពិធីការរបស់ព្រះបរមរាជវាំង ។ គាត់បានចាកចេញពីសាលាបច្ចេកទេសដោយពុំមានទទួលសញ្ញា បត្រ បញ្ចប់ការសិក្សាឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ ស បានចងសម្ព័ន្ធមិត្តជាមួយ អៀង សារី ដែលជាកូនអ្នកមានទ្រព្យ សម្បត្តិម្នាក់ (ឪពុកម្តាយនៅខេត្តត្រាវិញ រៀនណាមខាងត្បូង) និងជាសិស្សដ៏ឆ្នើមលើសគេ នៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ ។ សារី

បានធ្វើសកម្មភាពនយោបាយក្នុងផ្ទៃបក្សថ្មីមួយឈ្មោះ “ប្រជា ធិបតេយ្យ” ដែលមិនយូរប៉ុន្មាន គណបក្សនេះបានទទួលជោគជ័យ យ៉ាងសម្បើម ក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រចូល រដ្ឋសភាជាតិ ។

បន្ទាប់ពីមានភាពច្របូកច្របល់ផ្នែកនយោបាយនៅក្រុង ភ្នំពេញមួយរយៈមក នៅឆ្នាំ១៩៤៩ ស បានមានវាសនាទៅបន្ត រៀនសូត្រនៅប្រទេសបារាំងទៀត ។ តើដោយអត្តភាពហេតុអ្វីទៅ ដែល ស បានក្លាយទៅជាជនជាតិខ្មែរដំបូងម្នាក់ ក្នុងចំណោមជន ជាតិខ្មែរដំបូងៗដែលបានទទួលអាហារូបករណ៍ទៅសិក្សានៅប្រទេស បារាំង បើទុកជាលទ្ធផលនៃការសិក្សារបស់គាត់ គ្មានបានទទួល សញ្ញាបត្រមួយណាសោះនោះ? វាទំនងជាមានការជួយទប់ទល់ យល់ព្រមផ្តល់ឲ្យដោយក្រសួងអប់រំ ដែលត្រូវបានកាន់កាប់ ដោយ ពួកប្រជាធិបតេយ្យក៏មិនដឹង ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រហែលជាមានការ ជួយធ្វើអន្តរាគមន៍ពីសំណាក់បងស្រីដ៏ដូនមួយគាត់ ឈ្មោះ យុន មាយ ហើយមើលទៅ ។ ចំណុចក្រោយនេះដូចជាទំនងជាជាក់ ។

ស បានឡើងជិះកប៉ាល់មួយគ្រឿងឈ្មោះ ហ្សាម៉ាអ៊ិក (Jamaïque) ឆ្ពោះទៅទីក្រុងម៉ារីស៊ី មុននឹងទៅដល់ទីក្រុងប៉ារីស ។ នៅទីក្រុងនេះ ស បានចូលរួមជាមួយនិស្សិតខ្មែរមួយក្រុមតូច ដែលមាននិន្នាការឆ្វេងនិយម ។ ក្នុងចំណោមនោះ មាននិស្សិត មួយចំនួន ដែលក្រោយមកបានក្លាយទៅជាជនម៉ាកស៊ីសនិយម និងជាមេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាដ៏ឆ្នើមៗ ដូចជា អៀង សារី អនាគតទបនាយករដ្ឋមន្ត្រី កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, ហ៊ុយ ន់ ជន វ៉ាទីកាល់ម៉ាកស៊ីសនិយមឯករាជ្យម្នាក់ ។ ក្រុមនេះ ថែមទាំងបាន បង្កើតមូលដ្ឋានផ្សេងៗសម្រាប់អ្វីដែលនឹងក្លាយទៅជាមជ្ឈមណ្ឌល ម៉ាក-លេនីន របស់ជនជាតិកម្ពុជា នៅទីក្រុងប៉ារីសទៀតផង ។

សម័យដែល ស ទៅដល់ស្រុកបារាំង គឺជាសម័យដែលលទ្ធិ ស្តាលីននិយមកំពុងទទួលជោគជ័យយ៉ាងខ្លាំង ជាសម័យជ័យជម្នះ របស់ ម៉ៅ និងសង្គ្រាមនៅកូរ៉េ ។ នៅអាយុ២១ឆ្នាំ ស បានធ្លាក់ទៅ ក្នុងសភាពពុះកញ្ជ្រោលនៃការធ្វើសកម្មភាពនយោបាយនៅ សង្គ្រាមឡាតាំង (Latin) នៃទីក្រុងប៉ារីស ដោយមិនយកចិត្តទុកដាក់ នឹងការរៀនសូត្រនៅសាលាវិទ្យុ-អគ្គិសនីឡើយ ហើយក៏ត្រូវរដ្ឋា ភិបាលកាត់ផ្តាច់ អាហារូបករណ៍គាត់ចោល ។ គាត់ចូលចិត្តអាន

ស្នាដៃរបស់អ្នកកវីនិពន្ធបារាំងដូចជា ហ្វែរឌីណង់ (Hugo) វ៉ែរឌីណេ (Verlaine) រ៉ាំបូដ (Rimbaud) ព្រមទាំងស្នាដៃកាល់ម៉ាក និងលេនីន ជាងគេ ហើយចូលចិត្តពិភាក្សាអំពីបដិវត្តន៍ជាមួយបណ្តាមិត្តភក្តិ កម្ពុជារបស់គាត់ដែរ ។ នៅរដូវក្តៅ ឆ្នាំ១៩៥០ ស បានចាក ចេញពីប៉ារីសទៅធ្វើការងារជាមួយហ្វេនីស្ទូតមួយក្រុមនៅក្បែរ ទីក្រុង ហ្សាក្រែប (Zagreb) បច្ចុប្បន្នជាជនជាតិរបស់សាធារណរដ្ឋ ក្រូអាស៊ី (Croatie) ប៉ុន្តែ កាលណោះ ជាទីក្រុងមួយនៃសាធារណ រដ្ឋសហព័ន្ធយូហ្គោស្លាវី ។ ក្នុងការស្នាក់នៅប្រទេសយូហ្គោស្លាវី គាត់បានសង្កេតឃើញថា ការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ប្រទេសនេះ ក្នុងការ ដឹកនាំស្ថាបនាបច្ចេកវិទ្យាមួយនឹងតាមរយៈការកែទម្រង់ទៅតាមស្ថាន ភាពជាក់ស្តែងរបស់ប្រទេសខ្លួននោះ បានធ្វើឲ្យ ស ចាប់អារម្មណ៍ យ៉ាងខ្លាំង ។ គាត់បានវិលត្រឡប់មកប្រទេសបារាំងវិញ ប្រកប ដោយបុកពាឡើងក្រអឺតក្រទម ។ ការរៀនសូត្ររបស់គាត់ ពុំបាន សម្រេចលទ្ធផលល្អប្រសើរទេ ព្រោះគាត់គិតតែរៀនធ្វើនយោបាយ ហើយពុំបានទទួលសញ្ញាបត្រណាមួយឡើយ ។ ស ជាមនុស្សមិន សូវចេះនិយាយស្តី តែប្រកបដោយលក្ខណៈជាអ្នកគិតគូរវែងឆ្ងាយ និងមានបុគ្គលិកលក្ខណៈស្អាតបរិសុទ្ធ ។ គាត់មានសេចក្តីទុកចិត្តលើ ខ្លួនឯងយ៉ាងនឹងន ដែលនាំឲ្យគេចូលចិត្តធ្វើតាមគាត់គ្រប់ពេល វេលា ។ ប៉ុន្តែ គាត់បានក្លាយទៅជាគ្រូម្នាក់ខាងច្រើនកុម្មុយនីស្ត ហើយដែលគាត់បានយកមកអនុវត្តនៅប្រទេសខ្លួនឯងផ្ទាល់យ៉ាង ចម្លែកក្នុងឆ្នាំ១៩៥២ ។

ដោយមានការជួយជ្រោមជ្រែងពីសំណាក់លោក ម៉ូ រីស៍ ថូរ៉េ (Maurice Thorez) អគ្គលេខាធិការកុម្មុយនីស្តបារាំងដែលបាន បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីលទ្ធិកុម្មុយនីស្ត នោះ គាត់បានសុំចូលបក្សនេះ ដើម្បីរៀបចំខ្លួនក្នុងការប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងនឹងអាណានិគមនិយម ។ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៥២ គាត់ បានចុះផ្សាយអត្ថបទមួយក្នុងទស្សនាវដ្តីជាភាសាខ្មែរឈ្មោះ “ខេមរនិស្សិត” ក្រោមចំណងជើងថា “រាជាធិបតេយ្យ ឬ ប្រជា ធិបតេយ្យ” ក្នុងគោលបំណងបរិហាររិះគន់របបគ្រប់គ្រងរបស់ សម្តេច សីហនុ ដែលមានខ្លឹមសារខ្លះៗថា “រាជាធិបតេយ្យ គឺជា ដំបៅចំបាមុខមួយ និងស្អុយក្រក ។ អ្នកបដិវត្តន៍បារាំង រុស្ស៊ី និងចិន បានជំនួសរបបនេះ ដោយប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងមួយ មិនអាច

ប្រៀបធៀបបាន និងមានរស្មីថែមទាំងដូចពេជ្រ” ។

នៅទីក្រុងប៉ារីសនេះហើយ ដែល ស បានជួបនឹង អៀង សារី, ជួន ប្រសិទ្ធ ហើយបានក្លាយទៅជាមិត្តភក្តិនឹងគ្នាយ៉ាងជិត ស្និទ្ធបំផុត ។ ក្រុមទាំងនេះ បានរស់នៅជុំគ្នានៅផ្ទះលេខ២៨ វិថី សាវ័នអង់ដ្រេ ដេហ្សារ៉េ សង្កាត់ឡានកាន់ក្នុងអគារមួយដែល អៀង សារី, ជួន មុំ, ជួន ប្រសិទ្ធ និង ឱក សាកុណ ព្រមទាំងនិស្សិត ខ្មែរក្រហមផ្សេងៗទៀតបានរស់នៅតាមសម័យកាលខុសៗគ្នា ។ មិនយូរប៉ុន្មាន មានស្រ្តីខ្មែរម្នាក់បានចូលមករួមរស់នៅជាមួយ ក្រុមគេដែរឈ្មោះ ខៀវ ធីរិទ្ធ ជាកូនស្រីរបស់ចៅក្រមខ្មែរម្នាក់ ដែលបានរៀបការជាមួយ សារី នៅទីនោះតែម្តង ព្រោះអ្នកទាំងពីរ បានភ្ជាប់ពាក្យលើកជំនួនតាំងពីមុនពេលចេញដំណើរទៅស្រុក បារាំងម្ល៉េះ ។

ខៀវ ប៉ុណ្ណារី ដែលជាបងស្រីបង្កើតរបស់ ធីរិទ្ធ បានធ្វើ ដំណើរទៅកាន់ទីក្រុងប៉ារីសជាមួយប្អូននាងដែរ ។ នាងបានជួប ស្គាល់ សាឡុត ស នៅរាល់សម័យប្រជុំនៃមជ្ឈមណ្ឌលនិស្សិត និយម ដោយ ធីរិទ្ធ ជាអ្នកណែនាំឲ្យចូលរួមជាមួយនឹងគេ ។ ស ធ្លាប់បានសរសេរអត្ថបទជាច្រើនចុះផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្តី “ខេមរ និស្សិត” ដោយប្រើហស្សនាមថា “ខ្មែរដើម” ។ ចំណែកនិស្សិត ដទៃទៀត ក៏ប្រើឈ្មោះជាហស្សនាមដែរ ដូចជា “ខ្មែរឯករាជ្យ” “ពលករខ្មែរ” ព្រោះដើម្បីកុំឲ្យគេកាត់ថាជាអាហារូបករណ៍របស់ ខ្លួន ។ ការប្រើហស្សនាមខ្មែរដើម បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវកំនិត ជាតិនិយមដ៏ខ្លាំងក្លាបំផុត និងអំនួតក្មេងក្មាន់ខុសប្លែកពីធម្មតារបស់ សាឡុត ស ។ សាឡុត ស និង ប៉ុណ្ណារី បានរៀបការយកគ្នាជាប្ដី ប្រពន្ធ នៅថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៥៦ ពេលត្រឡប់ពីប្រទេស បារាំង មកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញវិញ ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៥២ ពេលដែលគាត់ឡើងជិះកប៉ាល់ឈ្មោះ ហ្សាម៉ាអ៊ុក ដើម្បីត្រឡប់មកកម្ពុជាវិញ គឺ ស មានខួរក្បាលដុក ពេញទៅដោយកំនិតស្រមៃស្រមៃពីការបដិវត្តន៍ជាស្រេច ក្រោយ ពេលដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាគាត់ផ្ដាច់អាហារូបករណ៍របស់គាត់ ដោយសារប្រឡងយកសញ្ញាបត្រផ្នែកវិទ្យុ-អគ្គិសនី របស់គាត់ មិនបានជោគជ័យ៣លើកជាប់គ្នា (១ឆ្នាំម្តង) និងការធ្វើឲ្យមាន ភាពរំជើបរំជួលផ្នែកនយោបាយនៅទីនោះ ។ ប៉ុណ្ណារី ក៏ត្រូវបាន

បង់អាហារូបករណ៍ដែរ ដោយសារការធ្វើសកម្មភាពនយោបាយរបស់នាង ប៉ុន្តែបងប្អូននាងអាចនៅបន្តរៀនសូត្របានក៏ដោយសារប្រាក់កាសដែលឪពុកម្តាយនាងធ្វើទៅឲ្យ ។ សារី និងប្រពន្ធកាត់បានរស់នៅក្នុងអគារនោះដដែល ដើម្បីនាងរៀនបញ្ចប់ប្រឡងយកសញ្ញាបត្រអក្សរសាស្ត្រផ្នែកភាសាអង់គ្លេសនៅសាលាស័រ។ បោះ ។ ចំណែក សារី បានបោះបង់ការសិក្សារបស់ខ្លួនចោលដើម្បីធ្វើសកម្មភាពបដិវត្តន៍វិញ ។ ជាមួយ ជួន មុំ កាត់ធ្លាប់បានទៅចូលរួមមហាស្រពយុវជនកុម្មុយនីស្តអន្តរជាតិជាច្រើន ដែលគេរៀបចំឡើងនៅទីបង្គំ ។ មុំ ដែលធ្វើព្រលឹងយកន្តើយនឹងការកាបសង្កត់ផ្សេងៗរបស់ក្រុងភ្នំពេញ បានតាំងលំនៅស្ថានជាស្ថាពរនៅក្រុងប៉ារីស ហើយបានក្លាយទៅជានិមិត្តរូបមួយប្រៀបដូច “ឪពុកធម៌គេ” សម្រាប់និស្សិតកម្ពុជាដទៃទៀត ដែលបានសុំចូលជាសមាជិកប្រជុំនិស្សិតនិយមនេះកាន់តែច្រើនឡើងៗ ហើយក្រោយមកទៀត ក្រុមអ្នកទាំងនេះខ្លះបានក្លាយទៅជាមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែរដូចជា សុន សេន និង ហ៊ុយន៍ ជាដើម ។

ខ្មែរក្រហមដំបូងបង្អស់ក្នុងចំណោមខ្មែរក្រហម ដែលចាកចេញពីក្រុងប៉ារីស មកកម្ពុជាវិញ គឺ សាឡុត ស ដែលបានមកដល់នៅខែមករា ១៩៥៣ ហើយបានក្លាយទៅជាជនកុម្មុយនីស្តដំបូងម្នាក់ក្នុងចំណោមជនកុម្មុយនីស្តដំបូងៗ ដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលពីពួកកុម្មុយនីស្តបារាំង ។ ស បានទៅរស់នៅជាមួយបងប្រុសកាត់ឈ្មោះ ឡុត ស្ទង់ ដដែល ហើយ ស បាននិយាយប្រាប់ ស្ទង់ ពីការធ្វើកម្មសិក្សារបស់ខ្លួនក្នុងកងពលស្ថាបនាដូរមួយនៅប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងសម័យប្រជុំជាសម្ងាត់មួយរបស់ក្រុមអ្នកតស៊ូកម្ពុជានៅប្រទេសអេស្ប៉ាញ ព្រមទាំងបាននិយាយសរសើរសហភាពសូវៀតមិនដាច់ពីមាត់ ដែលធ្វើឲ្យបងរបស់កាត់ឡើងឆ្ងល់ក្នុងចិត្តជាខ្លាំង ។ ស្ទង់ បានសន្និដ្ឋានថា ពេលដែល ស រស់នៅជាមួយកាត់កាលរៀននៅអនុវិទ្យាល័យបច្ចេកទេសក្នុងក្រុងភ្នំពេញ គឺ ស បានចំណាយពេលវេលាទាំងស្រុងទៅក្នុងការសិក្សារបស់ខ្លួន ។ ក្រោយមក ស្ទង់ បាននិយាយទៀតថា “ស ជាយុវបុរសម្នាក់ដែលគួរឲ្យស្រឡាញ់ចូលចិត្តភាពសាមញ្ញ ទស្សនាវិញ្ញាណ និងឆឹងមិនចូលចិត្តនយោបាយ ហើយពុំចេះដើរត្រែស្រី និងដឹកស្ករឡើយ ។ វាប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រណាស់ គឺជាក្មេងប្រសើរល្អ

ម្នាក់” ។ ពេលមកដល់ក្រុងភ្នំពេញ ស គឺជាសមាជិកម្នាក់របស់បក្សកុម្មុយនីស្តបារាំងស្រេចទៅហើយ ហើយពុំទាន់មានការទាក់ទងនឹងបក្សណាមួយរបស់កម្ពុជានៅឡើយទេ ។ ដូច្នេះ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន ស បានសម្រេចចិត្តទៅចូលរួមជាសម្លាត់ក្នុងចលនា “រណសិរ្សឯកភាព៧ស្សរៈ” (ជាចលនាដែលបង្រួបបង្រួមគ្នារវាងក្រុមខ្មែរ៧ស្សរៈ និងចលនាកុម្មុយនីស្តខ្មែរក្រោមការត្រួតរបស់វៀតណាម) ស្ថិតនៅភាគខាងកើតប្រទេសតាមរយៈបងប្រុសរបស់កាត់ម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ឡុត ឆាយ ដែលជាអ្នកនាំចូល ដោយបោះបង់ប័ណ្ណបក្សកុម្មុយនីស្តបារាំងចោល ប្តូរយកប័ណ្ណបក្សកុម្មុយនីស្តឥណ្ឌូចិនដែលកំពុងធ្វើសកម្មភាពលួចលាក់វិញ ក្នុងសាធារណរដ្ឋមួយដែលមានកម្ពុជា ១០ នាក់ និងវៀតណាម១០ នាក់ ។ ស បានត្រូវគេដាក់ឲ្យធ្វើការលើការងារមួយដែលគាត់វិនិច្ឆ័យថា ប្រៀបដូចជាការងាររបស់ពួកកម្មករលីសែនអ៊ីចីនដែរ ។ ធីរិទ្ធ ប្អូនថ្ងៃកាត់ បាននិយាយឲ្យដឹងថា ស នឹកឈឺចិត្តណាស់ ដែលរូបគាត់ត្រូវគេចាត់ទុកដូចជាកសិករ សាមញ្ញម្នាក់ ហើយគាត់មើលឃើញថា មេដឹកនាំទាំងប៉ុន្មានរបស់កាត់សុទ្ធតែជនជាតិវៀតណាម ពុំមែនជនជាតិកម្ពុជាដូចគាត់ ។ នាងបានបន្ថែមទៀតថា “នេះជាការសាកល្បងលំដាប់មួយដែលធ្វើឲ្យគាត់នឿយលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ។ ពួកវៀតណាមបានដាក់និស្សិតក្រុងប៉ារីសទាំងអស់ឲ្យធ្វើការដោយឡែកពីគ្នា គឺឲ្យទទួលបន្ទុកចិញ្ចឹមមាន់ ទា ជ្រូក លាងសម្អាតបង្គន់ ។ ជួនកាល សាឡុត ស មានករណីយកចិត្តត្រូវសែនអាចម៍ជំនួសពួកវៀតណាមទៀតផង គេមិនប្រគល់កិច្ចការនយោបាយឲ្យធ្វើទេ” ។

ស ត្រូវបានទទួលបញ្ជាឲ្យត្រឡប់ចូលមកក្រុងភ្នំពេញវិញជាមួយបេសកកម្មពង្រឹងជំហរក្រុមប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីយកឈ្នះក្នុងការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំ១៩៥៥ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សម្តេច សីហនុ បានធ្វើឲ្យខូចកម្រោងការកាត់ទាំងអស់ ។ ក្រោយឆ្នាំ១៩៥៤ អង្គការចាត់តាំងចេញមុខដ៏សំខាន់របស់ចលនា៧ស្សរៈ បានក្លាយខ្លួនទៅជា “ក្រុមប្រជាជន” ដែលមានការទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ ។ ឆ្នាំ១៩៥៥ សម្តេចព្រះមហាក្សត្របានតម្រូវឲ្យមានការរៀបចំបោះឆ្នោតសម្តែងឆន្ទៈ ដោយប្រជាពលរដ្ឋ បន្ទាប់មកព្រះអង្គបានដាក់រាជ្យ ដើម្បីថ្វាយទៅព្រះបិតា សុរាម្រិត ឡើង

សោយរាជ្យវិញ មុននឹងដឹកនាំធ្វើយុទ្ធនាការសម្រាប់កណ្តាប់ក្ស
សង្គមរាស្ត្រនិយមរបស់ព្រះអង្គម្តង ដែលបានទទួលសំឡេងទុកចិត្ត
៨០ ភាគរយ ហើយបានទទួលការអំណោយសំខាន់នៅក្នុងសភាជាតិ ។
ត្រូវចាប់ខ្លួន ត្រូវវាយប្រហារដោយពួកប៉ូលីស ក្រុមប្រជាធិប
តេយ្យបានត្រូវគេកម្ទេចខ្ចាត់ខ្ចាយអស់ ដូចសម្រាប់អ្នកកែ
ទម្រង់នយោបាយ ត្រូវបិទជារៀងរហូត ។ អំណឹះតទៅ ការតស៊ូ
ដើម្បីអំណាច បានដាក់ឱ្យសម្តេច សីហនុ ប្រឈមមុខនឹងក្រុម
កុម្មុយនីស្តដែលគេចង់ទៅធ្វើសកម្មភាពដោយលួចលាក់វិញ ។

“ក្រុមប្រជាជន” បានសហការជាមួយក្រុមនយោបាយ
ខ្មែរផ្សេងទៀត ក្នុងគោលដៅប្រឆាំងនឹងកាកសំណល់នៃអាណា
និកម្មបារាំងនៅកម្ពុជាផង ហើយប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលរបស់សម្តេច
សីហនុ ផង ។ ស បាននៅបម្រើការងារអស់ជាច្រើនខែជាមួយ
បណ្តាក្រុមខ្មែររៀតមិញ និងក្រុមឥស្សរៈដែលមានក្រុមខ្លះបាន
មកចូលរួមក្នុងចលនាតស៊ូរ៉ាឡីកាល់ឆ្នើមនិយមដ៏ធ្ងន់រលុងក្រោមការ
ដឹកនាំរបស់ “ក្រុមប្រជាជន” ដែរ ។ ប៉ុន្តែ ការដណ្តើមបានឯករាជ្យ
របស់កម្ពុជាពីបារាំងនៅឆ្នាំ១៩៥៣ បានធ្វើឱ្យ ស កាន់តែចូល
ជ្រៅទៅក្នុងអង្គការចាត់តាំងរបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ
ដែលជាគណបក្សកុម្មុយនីស្តខ្មែរដំបូងបង្អស់បង្កើតឡើងនៅថ្ងៃ
២៨ មិថុនា ១៩៥១ ។ ក្រោយឯករាជ្យ ប៉ុល ពត មិនសប្បាយចិត្ត
នឹងការបន្តឥទ្ធិពលដ៏ខ្លាំងក្លារបស់វៀតណាមមកលើបក្សប្រជាជន
បដិវត្តន៍ខ្មែរ និងមកលើកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរបស់បក្សនេះទេ ។
ការស្តាប់ឆ្លើយរបស់ សាឡុត ស ចំពោះនិស្សិតបញ្ញវន្ត និងបណ្តាអ្នក
នយោបាយដែលដណ្តើមដល់ប្រយោជន៍ និងអំណាចរឹតតែខ្លាំង
ឡើងនោះ បានបណ្តាលឱ្យគាត់ធ្វើការកែទម្រង់មូលវិវត្តនិយម
(វ៉ាឌីកាល់) យ៉ាងឈោរឈៅបែបអន្តរោម័តិវិញ ពេលគាត់បាន
ឡើងកាន់អំណាច ។

ក្រោយមក សាឡុត ស ដែលនៅតែស្ថិតនៅក្នុងទីក្រុង
ភ្នំពេញនោះ បានទៅប្រកបវិជ្ជាជីវៈជាក្រុមប្រឹក្សានាយករដ្ឋមន្ត្រី
ប្រវត្តិវិទ្យា និងភូមិវិទ្យា នៅវិទ្យាល័យឯកជនមួយឈ្មោះ “កម្ពុជ
បុត្រ” ។ សមត្ថភាព និងអាកប្បកិរិយាមិត្តភាពរបស់គាត់ បានធ្វើ
ឱ្យគេឯងគ្រប់គ្នាកោតសរសើរស្វែង ។ គាត់ច្រើនស្លៀកខោបារាំង
ជើងវែង និងពាក់អាវស៊ីម៉ែដ៏ខ្លីពណ៌សជានិច្ច ។ គាត់បង្រៀនដោយ

ធ្វើភ្នែកព្រឹមៗ ហាក់ដូចជានាំសិស្សឱ្យស្ទុះទៅជាមួយក្នុងភាព
ស្រណោះស្រណោកនឹងរឿងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ដែរ ។ ជុំវិញរូប
គាត់ គេសង្ស័យថា គាត់ជាជនកុម្មុយនីស្តម្នាក់ ប៉ុន្តែមេរៀនទាំង
ឡាយរបស់គាត់ពុំដែលបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការនិយាយយោងពី
មនោគមន៍វិជ្ជារបស់គាត់ទាល់តែសោះ ។ ប្រពន្ធរបស់គាត់ ខៀវ
ប៊ុណ្ណារី ដែលមានអាយុបង់គាត់៧ឆ្នាំនោះ បានធ្វើជាក្រុបគ្រៀន
ខាងអក្សរសាស្ត្រនៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិដ៏ល្បីល្បាញ ។ នាង
ជាបញ្ញវន្តស្រីម្នាក់ដែលមានចរិតប្រាកដប្រជា និងមានរាងស្អាត ។
គូស្វាមីភរិយានេះ បានធ្វើឱ្យអ្នករស់នៅជិតខាងឡើងឆ្ងល់ជាខ្លាំង
ដោយសារអ្នកទាំងពីរបដិសេធមិនជួលខ្ញុំបម្រើ ។ អ្នកទាំងពីរ គិត
ថា សារសំខាន់ គឺ បក្ស ។ ក្រោយបំពេញការងាររួច សាឡុត ស
ដែលបណ្តាមិត្តជិតស្និទ្ធរបស់គាត់ស្គាល់ក្រោមឈ្មោះសម្ងាត់ថា
“ប៉ុល” នោះ តែងតែទៅកាន់កន្លែងណាត់ជួបគ្នាជារៀងៗ ដើម្បី
ធ្វើសិក្ខាសាលាល្បិចលាក់ជាមួយ សារី និង នួន ជា ដែលជាមិត្តថ្មី
ម្នាក់ (សូមបញ្ជាក់ថា ប៉ុល ពត ធ្លាប់ប្រើឈ្មោះសម្ងាត់ប្រហែល
១៦ ឈ្មោះ៤ ឈ្មោះ) ។ គាត់ក៏បានជ្រើសរើសក្រុមគ្រូបង្រៀន
ព្រះសង្ឃ និងក្រុមនិស្សិត ដែលស្តាប់ឆ្លើយអំពើអយុត្តិធម៌ និង
រហ័សប្របង្គាប់ការឱ្យចូលរួមក្នុងចលនារបស់គាត់ដែរ ។ ក្នុងបទ
សម្ភាសន៍មួយនៅឆ្នាំ១៩៧៦ ប៉ុល ពត បាននិយាយថា “កាល
ណោះ មិនសូវមាននរណាស្គាល់ខ្ញុំទេ ទោះបីក្រុមសម្ងាត់របស់ លន់
នល់ ដែលគាមដានខ្ញុំ ក៏មិនដឹងថា ខ្ញុំជាអ្វីដែរ” ។

ទូ សាមុត ដែលធ្លាប់ធ្វើជាប្រធាន “រណសិរ្សឯកភាព
ឥស្សរៈ” ហើយដែលក្រោយមកធ្វើជាអគ្គលេខាបក្សប្រជាជន
បដិវត្តន៍ខ្មែរនោះ ក៏មានគំនិតដូច សាឡុត ស ដែរ គឺមានចំណាប់
អារម្មណ៍ខ្លាំងក្នុងការកសាងបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរឱ្យក្លាយទៅ
ជាអង្គការខ្មែរមានទ្រង់ទ្រាយធំបរិសុទ្ធមួយ ដែលមានលទ្ធភាព
ប្រមូលរាល់សមាសភាពអ្នកប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលពីក្នុងចំណោមប្រជា
កសិករ បណ្តាកម្មករទីក្រុង និង បណ្តាបញ្ញវន្ត ដែលមិនពេញចិត្តនឹង
របបរបស់សម្តេច សីហនុ ។ ការងារនេះ បានបណ្តាលឱ្យមានភាព
តានតឹងជាមួយក្រុមវៀតណាម ដែលនៅតែព្យាយាមត្រួតត្រា
លើចលនាតស៊ូខ្មែរឆ្នើមនិយម និងដែលប្រឆាំង សម្តេច សីហនុ ។

(តទៅលេខក្រោយ) រដ្ឋ រ៉េនឌាន

01200436

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des Tribunaux cambodgiens

ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
Office of the Co-Investigating Judges
Bureau des co-juges d'instruction

សំណុំរឿងលេខៈ ០០២/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក - អ.ស.ជ.ស

ចំពោះមុខ : សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
កាលបរិច្ឆេទ : ថ្ងៃទី ០៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦
ភាសា : អង់គ្លេស/ខ្មែរ [អង់គ្លេស ភាសាដើម]
ចំណាត់ថ្នាក់ក្នុងកសារ : [សាធារណៈ]

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

លេខៈ ០២៨៦/៧

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): ០៥/០២/២០១៦
ម៉ោង (Time/Heure): ០៩:៤៥
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANNARA

ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃបែកសំណុំរឿងទាក់ទង អ៊ីម ចែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤

ធ្វើដូនៈ

សហព្រះរាជអាជ្ញា	សហមេធាវីនីមួយៗបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី	
ជា លាង	ផេត វណ្ណឈី	Ferdinand DJAMMEN-NZEPA
Nicholas KOUMJIAN	ហុង គីមសួន	Nicole DUMAS
មេធាវីការពារក្តីអា អា	គីម ម៉េងយ៉ី	Isabelle DURAND
ឪ លុជ្យ	ឡា ជុនធី	Françoise GAUTRY
Richard ROGERS	សំ សុភក្ត	Emmanuel JACOMY
Göran SLUTER	ស៊ិន ស៊ីវ៉ន	Martine JACQUIN
មេធាវីការពារក្តីអ៊ីម ចែម	ទី ប្រីនណា	Christine MARTINEAU
ប៊ីត ហ្វានលីម	វ៉ែន ពៅ	Barnabe NEKUI
John R.W.D. Jones	Linda BEHNKE	Lyma NGUYEN
មេធាវីការពារក្តីអ៊ីម ទិក្ស	Laure DESFORGES NZEPA	Beini YE
សូ មូស្សូវី	Herve DIAKIESE	
Suzana TOMANOVIĆ		

01200437

០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស លេខ៖ ១២៩៦/១

I. ប្រតិទិន្នន័យ

១. នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (“ស.ច.ស”) បានជូនដំណឹងជាសាធារណៈទៅភាគី និងមេធាវីរបស់ភាគីទាំងអស់អំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ហើយបានផ្តល់ពេលវេលាជូនពួកគាត់រហូតដល់ថ្ងៃទី ០៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម (“សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរ”)។^១ នៅថ្ងៃដែលនេះ

[កោសលុប]

ស.ច.ស បានស្នើ ភាគីទាំងអស់ សុំដាក់នៅត្រឹមថ្ងៃទី ១១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ នូវសារណាដែលខ្លួនអាចមានអំពីការបំបែកចេញនូវសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម (“សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណង [កោសលុប] ”)^២។

២. នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ សហព្រះរាជអាជ្ញា ដោយកត់សម្គាល់ថា មានភាពមិនច្បាស់លាស់រវាងសំណើជាភាសាអង់គ្លេស និងជាភាសាខ្មែរនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណង [កោសលុប] ក៏បានដាក់សំណើសុំការបញ្ជាក់ទាក់ទងនឹងសំណើដែល ស.ច.ស បានស្នើឡើង^៣។ នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ ស.ច.ស បានផ្តល់ការបញ្ជាក់តាមសំណើនេះ ហើយបានពន្យារពេលកំណត់ដាក់សារណាដែលបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណង [កោសលុប] រហូតដល់ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦^៤។

^១ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D285 សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥។

^២ [កោសលុប]

^៣ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D286/1 សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំការបញ្ជាក់លើសារណាដែលបានស្នើដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងរបស់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥។

^៤ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D286/1/1 ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំការបញ្ជាក់លើសារណាដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានស្នើនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងរបស់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ថ្ងៃទី ០៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ពោធិ៍សែនជ័យ ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១ ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨៤១។

01200438

០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស លេខ: ០២៩៦/៧

៣. នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ មេធាវីការពារក្តី បានដាក់សារណាគាំទ្រការបំបែក
សំណុំរឿង អ៊ីម ថែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤^៥។ នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦
សហព្រះរាជអាជ្ញា បានជូនដំណឹង ស.ច.ស ថា ខ្លួនមិនជំទាស់នឹងការបំបែក
សំណុំរឿងនេះទេ^៦។

II. ពិភាក្សា

៤. មាត្រា ១៤ (៣)(គ) នៃកកិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយឆ្នាំ ១៩៦៦
ចែងថា ក្នុងការសម្រេចសេចក្តីចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយប្រឆាំងមកលើខ្លួន ជន
គ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយឥតពន្យារពេល ។ វិធានផ្ទៃក្នុង ២១(៤)
តម្រូវថា ការសម្រេចសេចក្តីលើការចោទប្រកាន់ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវធ្វើការ
ជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប។ ដោយយល់ឃើញថា កិច្ចស៊ើបសួរលើការចោទ
ប្រកាន់ប្រឆាំង អ៊ីម ថែម បានបញ្ចប់ហើយខណៈដែលកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងជនត្រូវចោទ
ផ្សេងទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ នៅបន្តដំណើរការនោះ ទើប យើង យល់ឃើញថា ជា
ការត្រឹមត្រូវ និងដើម្បីជាប្រយោជន៍ភាគីទាំងអស់ គឺត្រូវបំបែកសំណុំរឿង អ៊ីម ថែម
ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤។

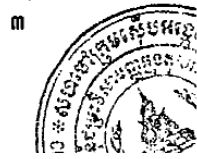
៥. [កោសលុប]

៦. [កោសលុប]

៧. [កោសលុប]

^៥ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D286/3 សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្តីពីការបំបែកសំណុំរឿងប្រឆាំង អ៊ីម
ថែម ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D286/3/2 ការឆ្លើយតបរបស់សហ
ព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តី ស្តីពីការបំបែកសំណុំរឿងប្រឆាំងនឹង អ៊ីម ថែម ថ្ងៃទី ២២ ខែ
មករា ឆ្នាំ ២០១៦។

^៦ [កោសលុប]
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ពោធិ៍សែនជ័យ ភ្នំពេញ
ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១ ទូរសព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨៤១។

01200439

០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស លេខៈ ១១៩៦/៧

[កោសលុប]

តាមសំណើបេក្ខជនរើ យើង៖

- ៧. **បន្ទាប់ពី** បំបែកសំណុំរឿងប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤។
- ៨. **បន្ទាប់** ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវធ្វើការចាត់ចែងដែលចាំបាច់ដើម្បីបង្កើតសំណុំរឿងថ្មី ដាក់លេខ ០០៤/០១ ដែលអាចចូលពិនិត្យមើលបានពីសំណាក់ភាគីទាំងអស់ ដែលបច្ចុប្បន្ននេះមានសិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៤។
- ៩.

[កោសលុប]

- ១០. **ជូនដំណឹង** មេធាវីការពារក្តី យ៉ឹម ទិត្យ និងមេធាវីការពារក្តី អេក អាន ថា ពួកគាត់ទទួលបានសិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៤/០១ ពីព្រោះថា ការដាក់ឯកសារ និងសេចក្តីសម្រេចដែលចេញនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះនាពេលអនាគតអាចពាក់ព័ន្ធនឹងការតំណាងឱ្យកូនក្តីរបស់ខ្លួននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៤/០១ មិនមែនមានន័យជាស្វ័យប្រវត្តិថា មានសិទ្ធិដាក់សារណា ឬសំណើនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះទេ។

^១សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ ចេញដីកានេះរួមគ្នា ប៉ុន្តែ ដើម្បីទុកជាកំណត់ហេតុ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ កត់សម្គាល់ថា ឯកសារនានាដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ គួរដាក់លេខរៀងបន្តពីឯកសារចុងក្រោយដែលបានដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងមុនពេលការណែនាំដែលរងរបស់ចៅក្រម Siegfried Blunk ដោយមិនបញ្ចូលឯកសារដីកា និងដីកាសម្រេចដែលចេញដោយចៅក្រមប្រជុំ Laurent Kasper-Ansemet ។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៩ សង្កាត់ ទោមចៅ ខណ្ឌ ពោធិ៍សែនជ័យ ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១ ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៨១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៨៤១។

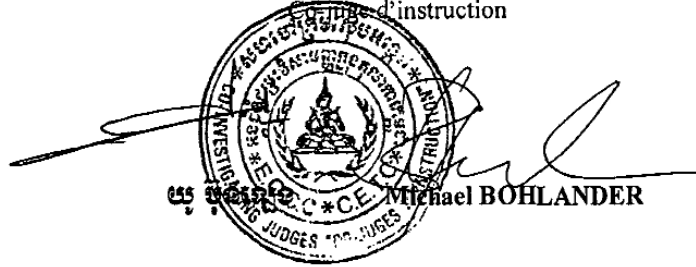
01200440

០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស លេខ: ០២៩៦/៧
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

Co-Investigating Judges

and instruction

ឈ្មោះ មីកែល ប៉ូឡង់ដឺរ Michael BOHLANDER
JUDGES

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្ទះជាតិលេខ៥ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ពោធិ៍សែនជ័យ ភ្នំពេញ
ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១ ទូរសព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៩៨៤១។

៥

ការយល់ដឹងចំពោះសាសនាសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩)

អស់រយៈពេល២០ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមការងាររបស់ខ្លួនក្រោមគោលបំណងប្រាកដប្រជាមួយក្នុងការប្រមូលស្តុកស្តុនានាដែលបន្សល់ទុកដោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលគ្រប់គ្រងអំណាចអស់រយៈពេលជាង២០ឆ្នាំ ។ ការប្រមូលនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការប្រមូលជំងឺក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

ភាពជោគជ័យក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក៏មួយផ្នែកបានមកពីការចូលរួម និងសហការពីប្រជាជនទូទាំងប្រទេស អាជ្ញាធរគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ព្រមទាំងមន្ទីរក្រសួងនានា ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលិកដែលធ្វើការលើការប្រមូលព័ត៌មាន គឺស្មានស្មើតែជាអ្នកមានជំនាញច្បាស់លាស់ ។ ជាការពិតណាស់ បុគ្គលិកភាគច្រើនដែលធ្វើការនៅមជ្ឈ

មណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សុទ្ធតែទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់អនុបណ្ឌិត និងបណ្ឌិតពីសាកលវិទ្យាល័យនានាលើពិភពលោក ហើយអ្នកទាំងនោះបានយកចំណេះវិជ្ជាដែលខ្លួនបានរៀនមកចែករំលែកក្នុងកិច្ចការដែលខ្លួនកំពុងបំពេញនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងវិវត្តន៍ទៅជាវិទ្យាស្ថានស្ទើរតែជាក់លាក់ដែលមហាជនទូទៅអាចចូលសិក្សាស្រាវជ្រាវបានទៅលើប្រធានបទថ្មីៗជាច្រើនលើសពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទៅទៀត ។

ស្ថិតនៅលើទឹកក្តោងផ្ទៃមួយ យើង (បុគ្គលិក និងប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា) កំពុងតែធ្វើដំណើរយ៉ាងរលូនឆ្ពោះទៅកាន់គោលដៅដែលបានក្រោងទុកអស់រយៈពេលជាង២០ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ។ ការធ្វើដំណើរមគ្គុទ្ទេសក៍នេះ ពិតជាបានបង្ហាញពីសាមគ្គីភាពដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន ។ យើងធ្វើការទាំងអស់គ្នាសប្បាយជាមួយគ្នា ហូបចុកជាមួយគ្នា និងដំណើរកំសាន្តទាំងអស់គ្នា

កម្មវិធីបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពីឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩) ដល់សិស្សានុសិស្សថ្នាក់ទី១២ នៅវិទ្យាល័យដង្កូន

ទៅកាន់តំបន់កំសាន្តល្បីៗ ។ ទាំងអស់នេះ បានជំរុញឲ្យយើងទាំងអស់ គ្នាបន្តស្ថិតនៅក្រោមក្តោងទឹកដីមួយ ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់មហាសាគរ ឆ្ពោះទៅកាន់កោះសន្តិភាព កោះផ្សះផ្សា និងទប់ស្កាត់អំពើអមនុស្ស ធម៌ យោធា និងប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត ។

ឆ្នាំនេះ មិនខុសពីឆ្នាំមុនៗ ឡើយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បាននិងកំពុងបន្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួនយ៉ាងរលូនជាមួយនឹងការគាំ ទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងពីសំណាក់ប្រជាជនគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ មន្ត្រីរាជការ ទូទៅ និងសិស្សានុសិស្សថ្នាក់វិទ្យាល័យ និងថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យ ក៏ ដូចជាក្រុមប្រៀនក្នុងទូទាំងប្រទេស ។ ទោះបីយើងកំពុងឆ្ពោះទៅ មុខ និងចាក់បូសក្នុងវិស័យអប់រំពីអំពើប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យ យើងក៏មិនបានបំភ្លេចទេនូវការប្រមូលប្រមូលព័ត៌មាន បន្ថែមទៀតទាក់ទងនឹងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយការសាប ព្រួសថ្នាលអប់រំ និងការចងចាំ គឺជាគោលដៅសំខាន់មួយទៀត របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត ។

និយាយពីការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ សិស្សវិទ្យាល័យទូទាំង រាជធានីភ្នំពេញនឹងបានទទួលទាំងចំណេះដឹងផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងចំណេះដឹងពីយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការកសាងសន្តិភាព ការផ្សះផ្សា និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា តាមរយៈការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏មានសារៈសំខាន់មួយនេះ ។ ការចុះជួបផ្ទាល់ជាមួយសិស្សានុសិស្សដែលកើតក្រោយរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យប្រហែលជិត២០ ឆ្នាំ គឺពិតជាធ្វើឲ្យប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ ស្ថិតនៅក្នុងចិត្ត និងអារម្មណ៍របស់ក្មេងៗទាំងនោះ ហើយក៏ជាមេរៀន ដ៏មានអត្ថន័យបំផុត សម្រាប់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយទាំងអស់ ក្នុងការ គ្រឹះរិះពិចារណាយ៉ាងល្អិតល្អន់អំពីមូលហេតុ និងបុព្វហេតុដែលធ្វើ ឲ្យមានការកាប់សម្លាប់មនុស្សប្រមាណពីរលាននាក់ ។

ទាហានជាក់ស្តែងមួយ ត្រូវបានលាតត្រដាងពីការយល់ ដឹងរបស់សិស្សានុសិស្ស ព្រមទាំងបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បន្ទាប់ពីក្រុមការងារកម្មវិធីស្តីពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យ នៅកម្ពុជាបានចុះផ្ទាល់ទៅកាន់វិទ្យាល័យក្នុងរាជធានី ភ្នំពេញចំនួនបី គឺវិទ្យាល័យ ជា ស៊ីម បឹងកេងកង ទួលស្វាយព្រៃ និង ទួលទំពូង ។ លទ្ធផល បានបង្ហាញឲ្យឃើញថា សិស្សានុសិស្ស១០០ ភាគរយ ជឿជាក់ថាមានរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យកើតឡើងក្នុង

ចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ និងបានដឹងថាមានអំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម ធ្ងន់ធ្ងរកើតឡើងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ តាមរយៈការ និយាយប្រាប់ពីឪពុកម្តាយ ដ៏ដូនជីតា និងក្រុមគ្រួសារ ព្រមទាំងការ អាន និងទស្សនាខ្សែភាពយន្តឯកសារតាមទូរទស្សន៍ មានសិស្សានុ សិស្សលើសពី៩០ ភាគរយ បានរៀនពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យមុនពេលអ្នកទាំងនោះទទួលបានការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រ នេះនៅតាមសាលារៀន ។ លើសពីនេះទៀត ការស្ទាបស្ទង់មតិបាន បង្ហាញថា មានសិស្សានុសិស្សប្រមាណ៧០ ភាគរយ គិតថា ខ្លួនមាន ការប៉ះពាល់អារម្មណ៍បន្តិចបន្តួច បន្ទាប់ពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ យោងតាមការបញ្ចេញមតិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ សិស្សបានឲ្យដឹងថា ការប៉ះពាល់អារម្មណ៍របស់ខ្លួន គឺដោយសារ អ្នកទាំងនោះបាននិយាយថា ខ្លួនមានអារម្មណ៍អាណិតអាសូរចំពោះ ជនរងគ្រោះដែលជាឪពុកម្តាយ ដ៏ដូនជីតា និងក្រុមគ្រួសារ ដែលទទួល ការលំបាកពន់ពេកពីរបបនេះ នៅពេលដែលខ្លួនកំពុងសិក្សាស្វែង យល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សិស្សានុសិស្សទាំងអស់គិតថា ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យ គឺពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ព្រោះអាចធ្វើឲ្យខ្លួនបានដឹង កាន់តែច្រើនពីប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ និងទទួលបានវិធីក្នុងការទប់ស្កាត់ របបនេះកុំឲ្យកើតឡើងជាថ្មីម្តងទៀត ។

ជាការពិតណាស់ ការផ្តល់នូវការធ្វើបទបង្ហាញពីប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងពីសារៈសំខាន់ក្នុងការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មិនត្រឹមតែធ្វើឡើងនៅតាមវិទ្យាល័យក្នុង រាជធានីភ្នំពេញប៉ុណ្ណោះទេ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ទាំងអស់ក៏ទទួលបានចំណេះដឹងនេះដូចគ្នាដែរ ។ នេះមិនមែនជា លើកទី១ ទេ បន្ទាប់ពីឆ្នាំ២០០៩ ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាភាគច្រើនត្រូវបានអញ្ជើញឲ្យចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាល គ្រូបង្គោលថ្នាក់ជាតិ ដែលរៀបចំដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ។ សកម្មភាពនេះ សរុបញ្ជាក់ឲ្យ ឃើញពីសកម្មភាពដ៏មានសារៈសំខាន់មួយក្នុងចំណោមសកម្មភាព ជាច្រើនដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានធ្វើឡើង ដើម្បីលើក ទឹកចិត្តដល់បុគ្គលិកទាំងអស់ ក្នុងការនាំយកចំណេះដឹងពីប្រវត្តិ សាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្រក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រាប់

ដល់អ្នកដទៃ ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រទេសកម្ពុជា ។

ការស្ទាបស្ទង់មតិត្រូវបានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការធ្វើបទបង្ហាញ មួយជាមួយនឹងបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួន២២នាក់ កាលពីថ្ងៃសុក្រទី៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ ។ លទ្ធផលបានបង្ហាញថា បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួន៧៣ភាគរយ មានចំណេះ ដឹងជ្រៅជ្រះពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង៩ភាគរយ មានចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះ និងអាចបង្រៀនអ្នកដទៃបាន ។ ទោះជាយ៉ាង នេះក្តី ក៏មានបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាប្រមាណ១៤ភាគ រយទៀត នៅមានកម្រិតទាបនៅឡើយក្នុងការយល់ដឹងពីប្រវត្តិ សាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ មានសំណួរពីរទៀតដែលត្រូវបាន សួរនៅក្នុងការស្ទាបស្ទង់មតិ ហើយចម្លើយបានបង្ហាញថា បុគ្គលិក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាទាំងអស់ (១០០ភាគរយ) ពិតជាមាន ការជឿជាក់ថា មានអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរបានកើតឡើងនៅក្នុង របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងថាការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ គឺមានសារសំខាន់ណាស់ ។

ដើម្បីបង្រៀនអ្នកដទៃពីប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ ក៏ដូចជាប្រាប់ អ្នកដទៃពីវិធានការជាយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់អន្តរជាតិ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ គ្រប់រូបត្រូវយល់ដឹងពីមូលហេតុសំខាន់ក្នុងការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ សំណួរចម្បងមួយ “តើការសិក្សាប្រវត្តិ សាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យអាចជួយជំរុញឲ្យមានការកសាង សន្តិភាព ការផ្សះផ្សា ព្យាបាលរបួសដូចគ្នាអ្នកដែលរស់រាន មាន ជីវិតក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍នាពេលអនាគតបានដែរឬទេ? ត្រូវបានចោទសួរ ទៅកាន់បុគ្គលិកទាំង២២រូប និងផ្តល់ឱកាសឲ្យគាត់បញ្ចេញមតិទៅ លើសំណួរនេះដោយសេរី ។ លទ្ធផលវិជ្ជមានត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឃើញ ថា បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាទាំងអស់បានឯកភាពថា ការសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺពិតជាអាចជួយ ក្នុងការកសាងសន្តិភាព ផ្សះផ្សា និងទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ ។ ប៉ុន្តែភាគរយនៃការឯកភាពបានធ្លាក់ចុះ៥ភាគរយវិញ ចំពោះការណ៍ដែលថា ការសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិប តេយ្យ អាចជួយឲ្យមានការព្យាបាលរបួសដូចគ្នាអ្នកដែល

រស់រានមានជីវិតក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ មានន័យថា មានតែបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួនតែ៩ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះដែលយល់ដឹងថា ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រនេះគឺពិតជាអាច ជួយព្យាបាលរបួសដូចគ្នាអ្នកដែលកើតមាននៅក្នុងខ្លួនជនរងគ្រោះ រាប់សិបឆ្នាំកន្លងមកហើយ ។

ក្នុងការធ្វើបទបង្ហាញនាព្រឹកថ្ងៃសុក្រនោះ ក៏មាននិយាយពី ដំណាក់កាលទាំង៨របស់សាស្ត្រាចារ្យ ស្ថេន តុន ដែលនាំឲ្យកើត មានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងវិធីទប់ស្កាត់មិនឲ្យកើតមានអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍តាមរយៈការការពារដំណាក់កាលទាំងនោះ តាំងពីថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។ ដំណាក់កាលទាំងនោះរួមមានបីដំណាក់កាល ធំៗគឺដំណាក់កាលប្រកាសអាសន្ន ដំណាក់កាលក្នុងអំឡុងពេល កើតឡើងនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងដំណាក់កាលបន្ទាប់ពី អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ដំណាក់កាលប្រកាសអាសន្ន គឺជាអ្វី ដែលនឹងឈានទៅដល់ការកើតអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ហើយក៏ ជាដំណាក់កាលសំខាន់បំផុតក្នុងការទប់ស្កាត់ឲ្យទាន់ពេលវេលា ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបសារសំខាន់ក្នុងការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ត្រូវតែផ្ដោតសំខាន់ទៅលើ៖ ១) សិក្សាដើម្បី រកមូលហេតុដែលនាំឲ្យកើតរបបខ្មែរក្រហម ការបែងចែកក្រុម មនុស្ស ការឲ្យនិមិត្តសញ្ញា ការប្រៀបធៀបមនុស្សទៅនឹងសត្វ ឬ រុក្ខជាតិ ការរៀបចំគម្រោងសម្លាប់ (ការសម្លាប់) ២) សិក្សាដើម្បី យល់ពីមូលហេតុនៃការកើតអំពើឧក្រិដ្ឋដែលប៉ះពាល់ដល់ការអភិ វឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ សេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ និងប្រពៃណីវប្បធម៌ ៣) សិក្សាដើម្បីចេះគិតគូរឲ្យស៊ីជម្រៅការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស និង ការប្រើប្រាស់អំពើអមនុស្សធម៌មកលើជនរងគ្រោះ ក្នុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនដែល ចំពោះអ្នករស់រានមានជីវិត ៤) សិក្សាដើម្បីទប់ស្កាត់របបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យកើតឡើងសារជាថ្មីនាពេលអនាគត និងដើម្បីចូល រួមអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសតាមរយៈការកសាងសន្តិភាព និងការផ្សះផ្សាពី កម្រិតមូលដ្ឋានដល់ថ្នាក់ជាតិ និង៥) សិក្សាដើម្បីវិភាគលើព្រឹត្តិការណ៍ នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើពិភពលោក តាមរយៈការសិក្សា ប្រៀបធៀបពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅប្រទេសផ្សេងទៀត ។

ដេង ពន្យារ៉ាស៊ី

ដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សាទៅតំបន់ចុងក្រោយ របស់ខ្មែរក្រហមអន្តរជាតិ

នៅពេលដែលពួកគេទៅដល់តំបន់អន្តរជាតិ យើងតែងតែ
នាំគ្នាគិតថាជាតំបន់ដែលត្រូវរក្សា ភ័យខ្លាច ដោយសារតែប្រវត្តិ
នៃអំពើហិង្សា និងជាសមរភូមិប្រយុទ្ធជ័យវិជ័យ ដែលគ្រប់គ្រង
ដោយកងទ័ពខ្មែរក្រហមក្រោមការដឹកនាំរបស់ តាម៉ុក ។

ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីការចុះចូលរបស់អតីតយោធាខ្មែរក្រហមទាំង
នោះជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលនៅឆ្នាំ១៩៩៨ អន្តរជាតិដែល
ស្ថិតនៅជាប់ព្រំប្រទល់ខេត្តស៊ីសាកេត ប្រទេសថៃ បានប្រែក្លាយ
ទៅជាគោលដៅដេញតាមយុទ្ធសាស្ត្រប្រជាជនមកតំបន់ផ្សេងៗ
ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាចូលទៅប្រកបរបររកស៊ី និងធ្វើអាជីវកម្ម ដោយ

សារតែតំបន់នេះមានផ្ទៃដីធំទូលាយ និងសម្បូរទៅដោយធនធាន
ព្រៃឈើ និងរ៉ែ ។ ចំណែកស្រុកយ៉ាងច្រើនចូលមកតំបន់អន្តរជាតិ
នេះ គឺមានចំនួនច្រើនលើសលប់ពីភាពភ័យខ្លាចរបស់ប្រជាជន
ដែលបានដឹងពីប្រវត្តិហិង្សា និងជម្លោះក្នុងតំបន់នេះ កាលពីមុន
ទៅទៀត ។

ចោះប៊ីយ៉ាងណា រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ដោយ
សារការគ្រប់គ្រងមិនសូវមានតម្លាភាព និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរាប់
រហ័សក្នុងប្រទេសរួមជាមួយការធ្វើវិនិយោគបានធ្វើឲ្យមានការ
ស្រូបទាញប្រភពធនធានក្នុងតំបន់នេះលើសប្រមាណដែលអាច

ថ្មី លន់ អតីតយោធាខ្មែរក្រហម និងជាមេភូមិ បានដឹកនាំសិស្ស និស្សិត ទស្សនកិច្ចអតីតផ្ទះរបស់តាម៉ុក ទៅបឹងអន្តរជាតិ ស្រុកអន្តរជាតិ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ

សិស្សនិស្សិត ចុះសម្ភាសប្រជាជននៅភូមិទឹកដុំ ឃុំត្រពាំងប្រើយ ក្រុងអន្លង់វែង អំពីជីវិតកសិ និងប្រវត្តិរឿងរ៉ាវនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

នឹងប៉ះពាល់ដល់ការអភិវឌ្ឍ និងប្រវត្តិសាស្ត្រ នៅក្នុងតំបន់នេះទៅ ថ្ងៃអនាគត ។

ដូច្នេះ ដើម្បីថែរក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងតំបន់នេះកុំឲ្យបាត់បង់ ក៏ដូចជា ប្រភពធនធានធម្មជាតិដែលនៅសេសសល់ មជ្ឈមណ្ឌល សន្តិភាពអន្លង់វែង រួមសហការជាមួយក្រសួងទេសចរណ៍ អាជ្ញាធរ ខេត្ត និងស្រុក បានរៀបចំដំណើរទស្សនកិច្ចសន្តិភាពទៅកាន់តំបន់ អន្លង់វែង រយៈពេលបួនថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី១៥ ដល់ ថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ សម្រាប់សិស្ស និង និស្សិតនេះឡើង ។

ដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សានេះ មានគោលបំណងអប់រំសិស្ស និស្សិត អំពីជម្លោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ការផ្សះផ្សា និងសន្តិភាព នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងនាំសិស្សនិស្សិតទៅកាន់តំបន់កាន់កាប់ចុង ក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហមនៅតំបន់អន្លង់វែងផ្ទាល់ ។ ដំណើរទស្សន កិច្ចសិក្សានេះ នឹងធ្វើឲ្យសិស្សចេះត្រិះរិះពិចារណា ចេះបង្ហាញមតិ ផ្ទាល់ខ្លួន ធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងសាកសួរសំណួរទៅកាន់អតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងជនរងគ្រោះដែលរស់នៅតំបន់នេះ ។

បើតាមលោក លី សុខឃាង អ្នកសម្របសម្រួលកម្មវិធី

ដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សានៅតំបន់អន្លង់វែង មានប្រសាសន៍ថា កម្មវិធី នេះនឹងធ្វើឲ្យសិស្សយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ពីតំបន់អន្លង់វែង និងផ្តល់ ឱកាសឲ្យសិស្ស និស្សិត ពិភាក្សា និងចែករំលែកនូវចំណេះដឹងផ្ទាល់ ខ្លួនទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ និងទីតាំងរបស់ខ្មែរក្រហម ។ លោកបន្ត ថា សិស្ស និស្សិត ដែលចូលរួមក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សានេះ មាន ចំនួន១២នាក់ ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសមកពីសកលវិទ្យាល័យ នានា ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមមាន សកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ សកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ សកលវិទ្យាល័យបាត់ដំបង និង វិទ្យាល័យអន្លង់វែង ។

១) ឈ្មោច ដែលនិ សិស្សថ្នាក់ទី១២ មកពីវិទ្យាល័យ អន្លង់វែង បាននិយាយថា ខ្ញុំបានដឹងរឿងរ៉ាវខ្មែរក្រហមតិចតួចពី ឪពុករបស់ខ្ញុំ ដែលជាអតីយោធារបស់ខ្មែរក្រហមនៅខេត្តសៀមរាប កាលពីមុន ។ ដូច្នេះ បន្ទាប់ពីការចូលរួមក្នុងកម្មវិធីដំណើរទស្សនកិច្ច ពីសន្តិភាពនៅតំបន់អន្លង់វែងនេះ នឹងធ្វើឲ្យខ្ញុំយល់ដឹងច្រើនជាងមុន ពីគំនិតដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហមដែលធ្វើឲ្យប្រទេសមិនរីកចម្រើន និង បណ្តាលឲ្យមានសង្គ្រាមកើតឡើង ។

២) ញ៉ែម បរមី សិស្សថ្នាក់ទី១២ មកពីវិទ្យាល័យអន្លង់វែង បានលើកឡើងថា ដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ នឹងធ្វើឲ្យខ្ញុំយល់ដឹងកាន់តែ ច្រើនពីទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រនៅក្នុងតំបន់អន្លង់វែង ការតស៊ូរបស់ ខ្មែរក្រហម ការរស់នៅរបស់ប្រជាជន និងធនធានព្រៃឈើនៅក្នុង តំបន់អន្លង់វែង ។

៣) ថូ លន់ អតីយោធាខ្មែរក្រហម បានមានប្រសាសន៍ថា ដំណើរទស្សនកិច្ចនេះមានសារសំខាន់ ឲ្យសិស្សយល់ដឹងពីប្រវត្តិនៅ តំបន់អន្លង់វែងនេះ ទុកជាមេរៀន បទពិសោធន៍ ដើម្បីមានវិធានការ ទប់ស្កាត់កុំឲ្យរឿងរ៉ាវដូចក្នុងរបបខ្មែរក្រហមកើតឡើងម្តងទៀត ។

ដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សានេះ នឹងបើកឲ្យមានការពិភាក្សា រវាងសិស្ស និស្សិត ជាមួយជនរងគ្រោះ និងអតីតកម្មាភិបាលដែល ជាការរួមចំណែកក្នុងដំណើរការផ្សះផ្សាជាតិ និងថែរក្សាសន្តិភាព ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ ក៏ជាការទាក់ទាញភ្ញៀវ ទេសចរណ៍ឲ្យចូលមកទស្សនានៅអន្លង់វែងដើម្បីធានាឲ្យមានការ អភិវឌ្ឍន៍ជាទីកន្លែងតំបន់ក៏ដូចជាសហគមន៍ទាំងមូល ។

សោម ប៊ុនថង

រសាត់តាមខ្យល់

(ភពីលេខមុន)

“ស្នែកខ្ញុំត្រូវទៅប្រជុំនៅមន្ទីរស្រុក តាំងក្រសាំង ខ្ញុំឲ្យគេទៅតាមមិត្តភក្តិមកកាន់សក់ឲ្យខ្ញុំបន្តិច!!!” ។ មិត្តស្នេង និយាយសិន តែមិនទាន់ដុតពីមាត់ខ្ញុំ តែដង្ហើមបង្ហាញពីការភ័យខ្លាច ដែលពេលនោះធ្វើឲ្យកាត់ភ្នែកឆ្អឹងយ៉ាងខ្លាំង រហូតដល់ឆ្ងាយសំណួរសួរមកកាន់ខ្ញុំវិញភ្លាមៗថា៖ “យ៉ាងម៉េចមិត្តភក្តិមក?” ។ “បាទ!... ខ្ញុំភ័យ ហើយមួយជីវិតខ្ញុំនេះ មិនដែលភ័យដូចពេលនេះទេ! ខ្ញុំបន់មែនមែនអស់ហើយ តើខ្ញុំមានកំហុសអី ខ្ញុំកន្ត្រៃមួយចប់ដូចតែកន្ត្រៃមិនឃើញសោះ ថ្ងៃក្រោយបើបងឲ្យគេទៅតាមហៅខ្ញុំ សូមបងប្រាប់ផងថា ហៅទៅកាន់សក់ដល់អត់ដឹងរឿងអីចឹង ខ្ញុំភ័យខ្លាំងណាស់ ភ័យស្ទើរលោះព្រលឹងអស់ហើយ” ។

ឮខ្ញុំនិយាយដូច្នេះ មិត្តស្នេង និងមិត្តយោធាដែលបានទៅហៅខ្ញុំពីស្រែបែរជានាំគ្នាសើចស្ទើរចុកពោះ ហើយបន្តិចក្រោយមក មិត្តស្នេង ក៏បាននិយាយមកកាន់ខ្ញុំតាមសម្រួលថា៖ “ខ្ញុំតែធ្វើការទៅ ចិត្តដូចមិត្តភក្តិ អត់មានអ្នកណាធ្វើអីមិត្តភក្តិទេ” ។

កាត់សក់ឲ្យមិត្តស្នេង បណ្តើរ មិត្តស្នេង និយាយលេងជាមួយខ្ញុំពីនេះពីនោះបណ្តើរ កាត់បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំពីរឿងដែលកាត់ត្រូវរៀបចំក្រសារពេលខាងមុខនេះ រៀបចំក្រសាររួមជាមួយ

កាត់នៅក្នុងអង្គភាពចល័តស្រុកយើងនេះ មានរហូតដល់ទៅ៩គូ ហើយតាមសហករណ៍នានា ក៏អង្គការមានដែនការបើកទូលាយក្នុងការរៀបចំក្រសារនេះដែរ ព្រោះគោលនយោបាយរបស់អង្គការ គឺមិនមានប្រកាន់និន្នាការថ្មីចាស់អីទៀតទេ ពោលគឺ បងប្អូនអ្នក១៧ មេសា អាចរៀបការជាមួយអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ អ្នកមូលដ្ឋានចាស់ ក៏អាចរៀបការជាមួយអ្នកថ្មីបានដែរ ។

មិត្តស្នេង នៅបានសួរខ្ញុំថា តើខ្ញុំហ្នឹងមានសម្លឹងឃើញមិត្តភក្តិណាសម្រាប់ជាគូរអនាគតហើយឬនៅ? ខ្ញុំបានតបទៅកាត់វិញថា នៅទេមិនទាន់ឃើញទេ! ។ បន្ទាប់ពីនោះស្រាប់តែមិត្តស្នេង នឹកឃើញដល់រឿងសេង ដោយស្ងាត់មានតែខ្ញុំពីរនាក់នឹងកាត់ មិត្តស្នេង បានឆ្លើយមាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា៖ “និយាយតាមគ្រង់ចុះ ខ្ញុំនឹកស្រណោះ នឹកអាណិតមិត្តសេង ដែរ តែខ្ញុំមិនដឹងជាធ្វើយ៉ាងម៉េច សេង មានចិត្តស្ងួតបូតហើយទិតុំធ្វើការណាស់ ខ្ញុំនៅចាយប៉ះដែលខ្ញុំនឹងមិត្តរៀម នាំ សេង ពីខ្ទមទៅប្រគល់ឲ្យយោធាឃុំសម្លាប់ យប់នោះដោយពួកយោធាមិនទាន់មកដល់ ខ្ញុំ និងមិត្តរៀម បាននាំមិត្តសេង ចូលទៅព្រៃខាងក្រោយ ហើយឲ្យ សេង អង្គុយចាំនៅក្រោមដើមគ្រប់ែកព្រៃមួយដើមក្បែរកូនដំបូកក្នុងមួយ” ។

ពេលដែលសេងដាក់ក្នុងអង្គុយដល់ដី កន្លែងដែល សេង អង្គុយនោះចំសំបុកស្រមោចខ្មៅ សង្ហារ! មិត្តភក្តិដឹងទេ តែមួយប៉ប្រិចភ្នែក ហួសសង្ហារវាទិចសេងឡើងខ្មៅពេញខ្លួនរហូតដល់ក្បាល សង្ហារទិចមួយមេៗឈឺក្តៅ ហើយពិត តែដោយភ័យខ្លាំងពេកខ្ញុំឃើញ សេង អង្គុយស្ងៀមមិនហ៊ានកម្រើកខ្លួនបន្តិចសោះ ។

អ្នកទាំង៩គូដែលនឹងត្រូវរៀបការ ក្នុងពេលឆាប់ៗ ខាងមុខនេះ មានអ្នក១៧មេសា ៣គូដែរ ក្នុងចំណោមនោះ ដែលពួកគេបានសម្លឹងឃើញគ្នាយូរហើយ ។ អាពាហ៍ ខ្ញុំ អាជ្ញន និង អាទៀន ពុំដែលនឹកនាខ្មោយខ្វល់ដល់រឿងអត់ប្រយោជន៍នេះទេ ទោះបីជាអាទៀន មាននារីៗអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ជាច្រើននាក់តាមចោមរោមស្រឡាញ់វាក៏ដោយ ។

ចំណែកអាស្រ័យ និងណារី ជាអ្នកថ្វីសំនៅក្នុងប្រាសាទជាមួយ គ្នាបានលួចស្រឡាញ់គ្នា ដឹងចិត្តដឹងថ្លើមគ្នាឈូរណាស់មកហើយ ។ ពេលដែលវាបាននាំខ្ញុំទៅលេងក្នុង វាបានណែនាំឲ្យខ្ញុំបានស្គាល់ណារី ដែលមានបូកពារយ៉ាងស្អាតបូកសុភាពរាបសារ ហើយឪពុកម្តាយអាស្រ័យ និងឪពុកម្តាយ ណារី ចុះឡើងទៅមករាប់អានគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ។

ល្បងជុន ក៏អីចឹងដែរ ញញឹមញញែមមិនដាច់ពីមាត់នាង បូដល ដែលរស់នៅមួយមួយមួយមេម៉ាយនៅក្នុងស្រែដង្កោរ ជាមួយវាដែរនោះ វាបានលួចស្រឡាញ់គ្នាដឹងពីយូរណាស់មកហើយ ។ អ្វីដែលធ្វើឲ្យល្បង ជុន រីករាយរកទីបំផុតគ្មាននោះ គឺទាំងអស់អំណាច ក្នុងទាំងចាស់ទុំទាំងសាមីខ្លួន បានយល់ព្រម និងឯកភាពគ្នាអស់ ហើយ ។

អស់ជាច្រើនថ្ងៃដែលអាស្រ័យ បានមកសំរុកកន្លែងខ្ញុំ អាស្រ័យ កើតទុក្ខពិបាកចិត្តរកកិត្តិយស អាស្រ័យ បាននិយាយ ប្រាប់ខ្ញុំថា រូបវាពុំមានសង្ឃឹមបន្តិចសោះថានឹងបានរៀបការជាមួយ ណារី ជាទីស្រឡាញ់របស់វានោះឡើយ ណារី ក៏កំពុងពិបាកចិត្តយ៉ាង ខ្លាំងដែរ ហេតុអ្វីក៏មានរឿងបែបនេះកើតឡើងទៅកើត? ។

អាស្រ័យ បានរៀបរាប់ប្រាប់ខ្ញុំទាំងទឹកមុខក្រៀមក្រំទៀតថា ពេលដែលឪពុកម្តាយវាបានចូលទៅស្តីដណ្តឹង ណារី ស្រាប់តែឪពុក ម្តាយ ណារី បានឆ្លើយប្រាប់មកវិញថា គួរឲ្យសោកស្តាយណាស់ដែល គាត់ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធបាន យល់ព្រមលើក ណារី ឲ្យទៅមិត្តហាក់ កូន ប្រុសច្បងប្រធានក្រុមប្រាសាទយើងនេះបាត់ទៅហើយ ហើយគេ ទាំងពីរនាក់បានរៀបចំគ្រួសារនៅនឹងសហករណ៍ក្នុងនាពេលពីរ សប្តាហ៍ខាងមុខនេះ... ។

ខ្ញុំនឹកអាណិត អាស្រ័យ ខ្លោចចិត្តខ្ញុំបានព្យាយាមអន្ទរលោង លោមវារហូត វាទៅតែចង់ជួប ណារី ម្តងទៀតជាចុងក្រោយមុន ពេលនាងរៀបការជាមួយមិត្តហាក់ ព្រោះវាដឹងច្បាស់ថានាងអត់ ស្រឡាញ់មិត្តហាក់ទេ នាងរៀបការទាំងបង្ខំ ។

ខ្ញុំនៅបានពន្យល់ប្រាប់អាស្រ័យ ថា បើរឿងរ៉ាវវាជ្រុលទៅ ជាអីចឹងទៅហើយនោះ វាគួរព្យាយាមខំកាត់ចិត្តកាត់ថ្លើម ដើម្បីកុំ ឲ្យក្លាយទៅជារឿងអាស្រ័យអ្វីផ្សេងទៀត ដែលអាចកើតមានឡើង ចំពោះរូបវាជាយថាហេតុ គេថាវាបាត់បង់បុគ្គលិកវាជួស វាគួរ តែបំភ្លេច ណារី បណ្តើរៗទៅ ហើយចាប់ផ្តើមជាថ្មីសម្លឹងរកមើល

នារីណាម្នាក់ ដែលអាចធ្វើជាកូនអនាគតជំនួស ណារី បាន ។

ចំពោះយោបល់ខ្ញុំលើកនេះ អាស្រ័យ បានបដិសេធយ៉ាង ដាច់ខាត ដោយវាទៅតែនិយាយដដែលៗថា ក្នុងបេះដូងវា គឺមាន តែ ណារី ម្នាក់គត់គ្មាននារីណាផ្សេងទៀតឡើយ ។ នៅនឹងអង្គភាព ចល័តស្រុកថ្ងៃរៀបចំគ្រួសារ សាមីខ្លួនទាំង៤កូន ក្នុងសម្លៀកបំពាក់ថ្មី ខោខ្មៅអាវខ្មៅ បង់កក្រមា បានមកជួបជុំគ្នានៅនឹងមុខមន្ទីរ ។ ខ្ញុំបាន ឃើញតែប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះពួកខ្ញុំបានចុះទៅដកស្ទូងដូចថ្ងៃធម្មតា តែខ្ញុំគ្រាន់តែបានដឹងថាថ្ងៃរៀបគ្រួសារនេះ នៅរោងបាយចុងភៅមាន ធ្វើម្ហូបពិសេសសម្រាប់ពួកគេ ហើយយប់ថ្ងៃដំណេកនោះ ពួកគេ ត្រូវបានបែងចែកឲ្យទៅសម្រាកនៅនឹងផ្ទះរបបបួនប្រាំខ្លួនឆ្ងាយ បន្តិចពីមន្ទីរ ដែលទើបតែសង់ហើយថ្មីៗ ដោយមានខណ្ឌជញ្ជាំងជា បន្ទប់ៗដង ។ ខ្ញុំក៏បានទទួលដំណឹងពីការដ្ឋានតែងតែរកមកដែរថា នៅតាមសហករណ៍ក្នុងនាពេលពីរថ្ងៃបំប្រែគ្រួសារជាច្រើនក្នុងដែរ តែសុទ្ធជាអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ទាំងអស់ គ្មានអ្នកថ្មីមួយក្តីឡើយ ។

ក្នុងចំណោមនោះមិត្តសាយ រៀបការជាមួយនារីអ្នកក្នុង ឈើទាលដូចគ្នា ហើយដែលត្រូវជាសាច់ឈាមខាងឪពុកគាត់ផង ។ ការពិតមិត្តសាយ ក៏ជួបរឿងខកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងដូច អាស្រ័យ ដែរ ដោយ មិត្តសាយ បានលួចស្រឡាញ់នារីម្នាក់កូនអ្នកដើមក្នុងឈើទាលយូរ ណាស់ហើយ តែឪពុកមិត្តសាយ បានចូលស្តីដណ្តឹងនាងយឹតពេល បន្តិច ព្រោះឪពុកម្តាយនាងបានលើកនាងឲ្យទៅអ្នក១៧/មេសាម្នាក់ នៅឯក្រុមទឹកសង្កែហួសបាត់ទៅហើយ ។

មិត្តប៉ាច ដែលមុននេះប៉ុន្មានខែ បានស្ម័គ្រចិត្តទៅវិវិយនឈ្មាន ពានទឹកដីធ្វើជាកម្លាំងយុវជនទាំងអស់ ក្នុងឃុំកំពង់ថ្មនោះ បានវិញ ត្រឡប់មកក្នុងវិញដោយត្រូវរូបសំណាកដ៏ឆ្អែកឆ្អើលដោយ ឈើប្រគំមួយកូន បានរៀបគ្រួសារជាមួយនារីម្នាក់នៅក្នុងឃុំដែរ ។ ថ្ងៃជុន រៀបគ្រួសារខ្ញុំបានច្បាប់ពេញមួយថ្ងៃពីមិត្តរៀម ដើម្បីទៅ ចូលរួម ។ ពីការដ្ឋានចល័តស្រុកសន្ទុកនៅក្នុងស្រែដង្កោរ មានចម្ងាយ ឆ្ងាយគួរសមដែរ ផ្ទះ ជុន ស្ថិតនៅចុងភូមិឯ នាយឆ្ងាយផុតគេជាប់នឹង មាត់ព្រៃ ។

ក្រៅពីខ្ញុំ គ្មានវត្តមានមិត្តភក្តិផ្សេងទៀតទេ ។ អាពន្ធក អាជ្ញន អាឡើន ក៏មិនឃើញ ចំណែកអាស្រ័យ មិនបាច់និយាយទេ គ្រាន់តែ បានដឹងថា ណារី បានរៀបការជាមួយមិត្តហាក់ រួចហើយវាពិបាក

ចិត្តស្មើភ័យ ។

ពេលមកដល់ផ្ទះ ដុន ខ្ញុំបានឃើញចាស់ទុំប្រុសស្រីបួនប្រាំនាក់ ប្រធានភូមិស្រែដង្កោ មិន ម្តាយ បូជល ។ ចាស់ៗស្រីៗកំពុងតែ ដណ្តើមជាមួយមីងម្តាយ ដុន នៅឯចង្រ្កាន ឪពុកដុនកំពុងអង្គុយ គួរសមជាមួយចាស់ៗប្រុសៗ នៅលើខាងមុខកណ្តាលផ្ទះ ខ្ញុំមិន ឃើញមានវត្តមាននាង បូជល និង ដុន ឡើយ ។

ថ្ងៃរៀបចំក្រសាររបស់ដុន នេះ សហករណ៍ឧបត្ថម្ភមាន មួយកូ អង្គរម៉ែកំប៉ង់ និងបន្ទប់ឆ្ការខ្លះពីរោងបាយរួមសម្រាប់ ទទួលភ្ញៀវដែលមានគ្នាទាំងអស់ប្រហែល១០នាក់ ។ មួយស្របក់ ក្រោយមក ខ្ញុំបានឃើញ ដុន បណ្តើរនាង បូជល ឡើងមកទាំងទឹក មុខញញឹមរីករាយ ។

ខ្ញុំអង្គុយនៅជ្រុងម្ខាងចោលភ្នែកទៅកាន់នាង បូជល ជាញឹក ញយពីមុនមកខ្ញុំមិនដែលបានឃើញនាងម្តងណាសោះ ទើបតែ ពេលនេះដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំងនឹងរូបសម្ផស្សដ៏សែន ស្រស់ស្អាតរបស់នាងរហូតដល់លួចសរសើរសំណាង ដុន មិនដាច់ ។ ដុន និង បូជល អង្គុយបត់ជើងទន្ទឹមគ្នា លើកដៃសំពះជិះបស្សរបស់ ចាស់ៗ ទាំងប្រុសស្រី ហើយពេលដែលមីង ម្តាយដុន និងដណ្តើមស្រីកំពុង តែដណ្តើមនៅក្នុងចង្រ្កាន អុំៗប្រុសៗក៏បានសំណេះសំណាលគ្នា លេង ពីនេះពីនោះមិនដាច់ ។

ពេលជាមួយគ្នានេះដែរ អុំប្រុសម្នាក់ដែលអង្គុយជាប់ឪពុក ដុន ក៏បានសួរទៅកាន់ បូជល ថា “នាងកូនក្រមុំ សព្វថ្ងៃតើនាងខ្លាច ឈឺឆ្លងដែរ?” ចំពោះសំណួរនេះ ឪពុកដុនបានផ្ទុះសំណើចមុនគេ រួចអីៗផ្សេងៗទៀតនាំគ្នាសើចបន្ត បូជល អង្គុយស្ងៀមក្សែរដុន ដោយពុំបានចាប់ភ្នែកនឹងគិតដល់រឿងអីផ្សេងទៀតនោះ នាងក៏បាន ឆ្លើងតបទៅអុំៗវិញថា៖ “ចាស់ខ្លាច” ។

បូជល ឆ្លើយមិនទាន់ផុតពីមាត់ដង អុំប្រុសម្នាក់ទៀតក៏បាន និយាយទៅកាន់នាងថា៖ “ខ្លាចអីបើអាសត្ត អត់ឆ្អឹងអីចឹងនោះ” ។ នៅពេលពួកគាត់បានផ្ទុះសំណើចព្រមគ្នាលើកក្រោយនេះ បាន ធ្វើឲ្យមីងម្តាយ ដុន ដែលបានផ្សេងត្រចៀកស្លាប់នៅក្នុងចង្រ្កានដែរ នោះទ្រាំសឹងតែពុំបាន គាត់បានចោលភ្នែកសម្លក់សម្លឹងមកខាង ក្រោយជាញឹកញយ ។ ដោយមិនយល់ពីន័យបញ្ជីតបញ្ជៀនរបស់ អីៗ ដុន និង បូជល អង្គុយស្ងៀមហើយឆ្ងល់មិនដឹងជាពួកគាត់នាំគ្នា

សើចពីរឿងស្តីដង ។

ស្ងប់ពីសំណើចពួកគាត់បានបន្តិច អុំប្រុសដដែលនោះក៏បាន និយាយបន្ថែមទាំងសើចបណ្តើរដងថា៖ “ខ្លាចតែដំបូងទេនាង បន្តិច ទៀតដល់ពេលដឹងចិត្តទៅនោះ នាងច្បាស់ជាប្របាច់កាន់វាលេង ដាស់ៗដៃហើយ” ។ លើកនេះពួកគាត់ផ្ទុះសំណើចសើចពួកគាត់តែខ្លាំង ជាងមុនទៅទៀត ខ្ញុំឃើញមីងម្តាយដុន ទាំមាត់សង្កៀតធ្មេញស្ទុះពី ចង្រ្កានមក មកដល់ពេលដែលគាត់និយាយហាក់ដូចជានិយាយ ចំពោះតែប្តីគាត់ម្នាក់ថា៖ “មើបកញ្ជាស់ព្រើលឯង ខ្ញុំសម្លក់សឹងតែ ជ្រុះគ្រាប់ភ្នែកប៉ុណ្ណឹងហើយនៅតែមិនញិនទៀត?” ។

ល្ងាចថ្ងៃដដែលនោះ ខ្ញុំបានវិលត្រឡប់មកការងារចល័ត វិញ បានទាំងដំឡូងស្មៅរមួយថ្នកយកមកធ្វើអា ជ្រូក និងមិត្តរៀម ផង ។ ក្រោយពីរៀបក្រសាររួចហើយ មិត្តស្មៀង ប្រធានអង្គភាព ចល័តស្រុកសន្ទុក បានរំសាយវិលត្រឡប់ទៅរស់នៅភូមិវិញ ។ មិត្ត អេង អតីតយោធាមានភូមិកំណើតនៅភូមិឈើទាល ឃុំកំពង់ថ្ម ជាបងប្រុសបង្កើតរបស់មិត្តហេង ប្រធានភូមិឈើទាលត្រូវបានចាត់ តាំងឲ្យមកធ្វើជាប្រធានអង្គភាពចល័តស្រុកសន្ទុកជំនួសមិត្តស្មៀង ។

មុនពេលមិត្តអេង ចូលមកកាន់មុខតំណែងថ្មីនេះ នៅឯភូមិ ឈើទាល ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញគាត់ម្តងម្កាលដែរ ហើយថ្ងៃដែលគាត់ បានមកដល់អង្គភាពចល័តស្រុកនេះដំបូង ពេលដែលបានជួបខ្ញុំនៅ រោងបាយ គាត់បានស្គាល់ខ្ញុំយ៉ាងច្បាស់ ដែលខ្ញុំធ្លាប់បានគិតថា ប្រហែលជាតាមរយៈឪពុកម្តាយបងប្អូនមិត្តសាយ និងក្រុមគ្រួសារ ម៉ែឡាញ់ ។

ថ្ងៃមួយមុនពេលថ្ងៃត្រង់ ខ្ញុំត្រូវបានគេចាត់តាំងឲ្យសែន អ្នកជំនីទៅមន្ទីរពេទ្យស្រុកនៅឯតាំងក្រសាំង អ្នកជំនីនោះគឺអាកា បួនដំដូនមួយបងឆោម ឆារី វាក្មេកប្រកាច់ប្រកិនដោយសារពុល សំបកដំឡូងមីដែលចុងកៅបកចោលនៅឯ រោងបាយយកមកស្មោរ បង់អំបិល ហើយហូបម៉ាឆ្អែតតាំងពោះនោះ បន្តិចមក អាកា វិលមុខ ឈឺក្បាល ចង្អោរក្អកក្អាតក្អាត ។

ខ្ញុំមិត្តឆាន់មិត្តភក្តិមិត្តអុល ត្រូវសែន អាកា ផ្លាស់ប្តូរក្លាយមក មកមន្ទីរពេទ្យស្រុក ដោយដើរកាត់ព្រៃខាងក្រោយអង្គភាពចល័ត ស្រុកយ៉ាងយូរទើបឆ្លាយមកដល់ភូមិប្រាសាទ រួចចេញពីភូមិប្រាសាទ ដើរតាមបណ្តោយថ្នល់ជាតិរហូតដល់តាំងក្រសាំង ។ ដាក់ អាកា

ចូលពេទ្យហើយ មិត្តភាព មិត្តភាព និងមិត្តភាព ដែលទាំងបីនាក់ ធ្លាប់មានអតីតភាពជាយោធា បាននាំខ្ញុំទៅរករបបប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងនៅ ឯមន្ទីរយោធាស្រុកសន្តិ ។

នៅនឹងមន្ទីរយោធាស្រុក មិត្តភាព បានចូលទៅជួបយោធា ម្នាក់រាងទាប ឆាប់ប្រហែល ២៨-២៩ឆ្នាំ ។ ក្រោយមកទើបខ្ញុំបានដឹងថា មិត្តនោះ គឺប្រធាន យោធាស្រុកសន្តិ ឈ្មោះមិត្តមៀន ។

ចេញពីមិត្តមៀន មក មិត្តភាព បាននាំខ្ញុំដើរតម្រង់ទៅ រោងបាយយោធាមួយខ្នងសង់បណ្តោយថ្ងៃ នៅមិនឆ្ងាយពីទីនោះ ។ មិត្តភាព បានប្រាប់ខ្ញុំថា រោងបាយយោធានេះត្រូវបានគេហៅគ្រប់ មាត់ថា៖ “រោងបាយតាពុំ” ព្រោះទាំងប្រពន្ធទាំងកូន តាពុំទាំងអស់គ្នា នៅធ្វើការដាំស្រូវក្នុងរោងបាយនេះតាំងពីកើតរោងបាយដំបូងម្ល៉េះ ។ តាពុំ នៅមានកូនស្រីម្នាក់ស្លាតណាស់ ជាកូនបងប្អូនស្រី ឈ្មោះ សមិទ្ធិ ហៅមិត្តធី ។ ធ្វើការក្នុងអង្គភាពចល័តស្រុកសន្តិដែរ ។ កាលពី មិត្តពៅ នៅធ្វើជាប្រធាន ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញមិត្តធី ទស្សនាហ៍ឡើង ចុះមន្ទីរមិត្តពៅ ជាញឹកញយ ។ ថ្ងៃត្រង់នោះទំនងបែបតាពុំ មិនទាន់ បានដាំស្រូវល្អល្អនៅឡើយ គាត់ក៏បានលើកបបរទាបមួយឆ្នាំង និងសាច់ជ្រូកល្អិតមួយបានមកឲ្យខ្ញុំដែលកំពុងតែអង្គុយរង់ចាំ នៅនឹងតុមួយ ។ រាប់ឆ្នាំហើយដែលខ្ញុំពុំដែលបានហូបសាច់ជ្រូកល្អិត ដ្បងយ៉ាងដូច្នេះទេ តាមស្មានមើលទៅប្រហែលជា តាពុំ រំលឹកសាច់ ជ្រូកនេះទុកស្ន តែស្មានទាន់គាត់ ក៏ដួសដាក់ឲ្យខ្ញុំហូបតែម្តង ។

សាច់ជ្រូក តាពុំដាក់មួយបានមកអស់ គាត់ដួសថែមមួយបាន ទៀតអស់ទៀត ទំរាំតែឲ្យខ្ញុំឆ្អែតអស់សាច់ ជ្រូកល្អិត តាពុំ ដល់ទៅ បីបាន ។ និយាយតាមត្រង់ទៅ ហូបនៅរោងបាយ តាពុំនៅពេលនោះ ខ្ញុំដូចជាអៀនខ្លួនខ្លាំងណាស់ ជាញឹកញយខ្ញុំបង្កំចាំមើលមិត្តភាព មិត្តភាព និងមិត្តភាពដែរ តែមិត្តទាំងបីនាក់នោះលូកញាប់ដៃជាន់ខ្ញុំ ទៅទៀត ។ ដើម្បីទប់ទល់អង្គភាពឲ្យបានម្ចាស់ការលើសនេះ ឲ្យបាន មួយកម្រិតថែមទៀត ថ្ងៃមួយ មិត្តភាព បានប្រកាសបង្កើតក្រុមដាំ បន្លែមួយសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់រោងបាយឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់និងជាប្រចាំ ។

រូបខ្ញុំត្រូវបាន មិត្តភាព ដកចេញពីក្រុមមិត្តរៀម និងយុវជន អ្នកថ្មីម្នាក់ទៀតឈ្មោះ លី ត្រូវបានដកចេញពីក្រុមបញ្ចូលមក ក្រុមដាំបន្លែ ដែលមានគ្នាតែពីរនាក់គត់ ។

លី ជាកូនចៅចិន មកពីភូមិព្រៃក្នុងឃុំកំពង់ថ្មដែរ តែពីមុនមក ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់លីទាល់តែសោះ ។ ក្នុងវ័យប្រហែល២០ឆ្នាំ លី មានបុគ្គលស្នូតបូកចិត្តសរសើរស្រស់ស្អាត ។ មិត្តភាព បានប្រគល់ គោមួយនីមួយៗ រនាស់មួយសម្រាប់ខ្ញុំ និងលីម្ចាស់ការ ការក្នុង លើករងបន្លែ ចំណែកគ្រាប់ពូជ មិត្តភាព បានចេញលិខិតមួយច្បាប់ ឲ្យខ្ញុំ សម្រាប់កាន់ដើរទៅសុំគ្រាប់ពូជបន្លែផ្សេងៗពីតាមសហករណ៍ នានាទូទាំងឃុំកំពង់ថ្ម ។

ដោយ លី មកពីកងក្លោងស្រាប់ ក្នុងការក្នុងរាស់យើងអត់មាន ការលំបាកទេ ។ លី ជាកូនអ្នកផ្សារ តែការកិច្ចដាំបន្លែថ្មីនេះ លី ហាក់ ដូចចំណាប់ខ្លាំងណាស់ ។ ក្រុមដាំបន្លែស្នាក់នៅនឹងខ្ទមស្លឹកតូចមួយ ជញ្ជាំងធ្លុះធ្លាយ មានកម្រាលរនាបកូនឈើកម្ពស់ប្រហែលជាន់ កន្លះម៉ែត្រផុតពីដីស្ថិតនៅកណ្តាលវាលឆ្ងាយពីរោងយុវជន យុវនារី ឆ្ងាយដាច់តែឯង នៅពីមុខខ្ទមមានដំបូកធំមួយដែលខ្ញុំ និងលីបាន កាប់ពង្រាបមួយចំហៀងសម្រាប់ធ្វើជាថ្នាលបណ្តុះគ្រាប់ពូជ ។

ជាញឹកញយ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅរកគ្រាប់ពូជតាមភូមិនានា និងដើម្បីបានឆ្លៀតឱកាសហួសទៅសួរសុខទុក្ខ ពូជន និងមីនណាវុន ផង ដែលពេលនោះស្ថានភាពជីវិតរបស់គាត់កាន់តែធ្ងន់មែនទែន ហើយ ចំណែកមីនណាវុន ផ្ទៃពោះក៏កាន់តែចាស់ខែ ។

ថ្ងៃមួយនោះខ្ញុំបានទទួលដំណឹងពីការចាប់ខ្លួនមិត្តលីម ប្រធាន ឃុំកំពង់ថ្ម “ក្បត់” ។ សម្រាប់រូបខ្ញុំមិនគួរឲ្យជឿ មិត្តលីម ជាមនុស្ស សុភាពរាបសារបដិវត្តន៍ ចុះប្រឡូកការងារដកស្ទួយជាមួយប្រជាជន តាំងពីព្រលឹមទល់ព្រលប់ ម៉េចក៏ប្រែក្លាយទៅជាជនក្បត់នឹងអង្គការ បដិវត្តន៍ទៅវិញ? ។

គ្រាប់ពូជបន្លែដែលខ្ញុំរកបានពីភូមិមក មានដូចជាគ្រាប់ឈ្នោត គ្រាប់ត្រឡាច ល្ពៅ ននោង ត្រសក់ និងគ្រាប់ស្ពៃជាដើម ត្រូវបាន លី យកទៅដាក់បណ្តុះក្នុងកន្លែងស្លឹកត្នោតនៅដំបូក ហើយស្រោច ទឹកព្រឹកល្ងាចជាប្រចាំ ។

ដើម្បីវាលធំតាមបណ្តោយមាត់ប្រឡាយ ទល់មុខនឹងរោង បាយត្រូវបានលើកជារងដាំត្រសក់ដែលរងនីមួយៗមានប្រវែង ប្រហែល១០ ម៉ែត្រតម្រៀបគ្នាជាជួរត្រង់ភ្លើង ។ តាមបណ្តោយជើង ទំនប់ ខ្ញុំ និង លី បានដឹករណ្តៅជ្រៅបន្តិចដាក់ដីដីដំបូក និងកម្ទេចឈើ រួចដាំកូនឈ្នោតរាប់សិបរណ្តៅ ។ សម្រាប់ទប់ទល់នឹងសត្វល្អិត និង

សត្វអណ្តើកមាសដែលស៊ីបង្ហាញដំណាំ មិត្តអេង នៅបានប្រកល់ឲ្យ
ពួកខ្ញុំនូវថ្នាំសម្រាប់សត្វល្អិត និងស្នប់មួយសម្រាប់បញ្ចេញការពារ
ផង ។

ក្រៅពីថែទាំស្រោចទឹកដំណាំខ្ញុំ និង លី មានការកិច្ចមួយទៀត
គឺត្រូវប្រមូលដីលេខមួយជារៀងរាល់ព្រឹក តាមបង្គន់នានានៅពេល
ដែលកម្លាំងពួកយុវជន យុវនារីចេញទៅធ្វើការអស់ ។ ដំបូងយើង
ទៅកើបដោះពីរោងបាយឲ្យបានច្រើនដាក់នៅក្នុងមួយ ខ្ញុំ និងលី សែន
ក្នុងដោះនិងក្នុងទទេមួយទៀត ដើរតម្រង់ទៅបង្គន់ ។ យើងយកដោះ
បាចទៅលើលាមកស្រស់ៗទាំងនោះ ហើយយកចបទៅកាយចូក
ដាក់ក្នុងក្នុងមួយទៀត យើងធ្វើដូច្នេះគ្រប់បង្គន់មិនឲ្យមានសេសសល់
លាមកបង្គន់ឡើយ ។

ដង្កូវ និងលាមកស្រស់ៗ ដែលយើងប្រមូលបាន យើងយក
មកចាក់ទុកក្នុងក្នុងដំបូង ហើយលាយជាមួយនឹងទឹកកូរឲ្យសព្វរួច
ដួសយកមកស្រោចបន្ថែមពីរដងក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ពេលស្រោចដីលេខ១
ម្តងៗ ជួនពេលនឹងកម្លាំងយុវជន យុវនារីទាំងអស់ត្រូវចុះទៅហូប
បាយ ហើយដោយរោងបាយស្ថិតនៅយ៉ាងជិតបង្គន់នោះ ដី
លេខ១ ចោលក្នុងយ៉ាងស្តុយ រហូតដល់ពេលខ្លះស្តុយទ្រាំសឹងពុំបាន
ពួកយុវជនយុវនារីមួយចំនួនបានមកសូមឲ្យខ្ញុំ និងលី លែងស្រោច
ពេលណាផ្សេងខុសពីពេលបាយ ។

ដោយភូមិខ្ញុំកសិករនៅមិនឆ្ងាយប្រមាណពីអង្គភាពចល័ត
ស្រុកនោះ មានថ្ងៃខ្លះ ខ្ញុំ និងលី ត្រូវទៅប្រមូលដីលេខ១ពីភូមិខ្ញុំ
ទៀតផង ។ ដោយនៅតាមភូមិមានបង្គន់ខ្លះដឹកជ្រៅត្រឹមចន្លោះ យើង
មានជួបការលំបាកខ្លះ ដោយម្នាក់ត្រូវចុះទៅក្រោម និងម្នាក់ទៀត
ចាំយោងនឹងក្នុងក្នុងមួយឡើងមកលើ ។

លី មិនដែលឲ្យខ្ញុំចុះទៅក្រោមទេ នៅខាងក្រោមខ្ញុំឃើញ លី
ហាក់ដូចជាស្ម័គ្រខឹងណាស់ ។ ចំពោះខ្ញុំរឿងស្តុយ រឿងខ្ពើម ខ្ញុំអាច
ជម្នះបាន តែដង្កូវលាមករស់រវើកវាឡើងចុះពាសពេញមាត់បង្គន់
ធ្វើឲ្យខ្ញុំព្យាបាតព្រិសម្បូវយ៉ាងខ្លាំង ។ ពេលខ្លះមានភ្លៀងធ្លាក់ យើង
ទៅប្រមូលដីលេខ១ពីបង្គន់តាមភូមិទាំងភ្លៀង លី ចុះទៅក្នុងបង្គន់
ដែលមានទឹកភ្លៀង និងលាមកត្រឹមក្បាលដង្កូវ លី ឈរត្រាំទឹកលាមក
រង់ចាំខ្ញុំម្នាក់ក្នុងទៅពេលយោងឡើងមកលើវិញ ទោះជាខ្ញុំ
យោងដោយថ្មមៗយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅមានពេលខ្លះក្រឡកក្នុង

ខ្ទាត់ទឹកលាមកស្រក់ទៅលើ លី នៅឯក្រោមស្រក់ប្រឡាក់ក្បាល និង
ប្រឡាក់សព្វទាំងខ្លួន ។

ពេលស្រក់ទៅលើក្បាល លី ម្តងៗ លី នៅបាននិយាយលេង
សើចនឹងខ្ញុំថា៖ “អូ! ត្រជាក់អីម៉ែនទេ ត្រជាក់ប្រៀបបានដូចទឹក
អម្រឹត” លុះប្រមូលដីលេខ១ បានពេញក្នុងស្រួលបួលហើយ ខ្ញុំ និង
លី ក៏បាននាំគ្នាសែនក្នុងលាមកនោះត្រឡប់មកការដ្ឋានវិញ ។

យប់ឡើងនៅជ្រុងម្ខាងពីមុខខ្លួន លី បានដុតភ្លើងមួយភ្នំក្នុង
សម្រាប់ទប់ទល់នឹងធាតុអាកាសត្រជាក់ស្រឹក លាយលំនឹងខ្យល់
ជំនោរខែកក្កដាបក់មកយ៉ាងរំលោភ ។ នៅពីក្រោយខ្លួនកន្លែងចងកោ
មានដុតភ្នំភ្លើងធំមួយទៀត ដែលមានកល់ឈើធំៗ មានបុសច្រងេង
ច្រងាងបីបួនកល់កំពុងតែឆេះដាច់រហូតទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ជួនកាល
ពេលធ្លាក់ខ្យល់មកម្តងៗ ដូចត្រូវគេបក់ដុំឆេះចេញជាអណ្តាតភ្លើង
ភ្លឹបភ្លើងៗដោយឯកឯង ។

ពេលរំលងអាធ្រាត្រ លី ទស្សន៍ក្រោមទៅមើលគោជា
រឿយៗ ខ្ញុំក៏ដូច្នេះដែរ ។ យប់ខ្លះជួននឹងយប់ខែកើតពេញបូរមីដងខែ
មូលក្រឡង់រះចំពីលើដំបូលខ្ទមចោលរស្មីយ៉ាងភ្លឺថ្លា កណ្តាលរាត្រីដ៏
សែនស្ងាត់ជ្រងំខ្ញុំឈរសម្លឹងដងខែតែម្នាក់ឯង សម្លឹងយ៉ាងយូរ ពេល
នោះជាមួយនឹងពន្លឺដងខែភ្លឺថ្លា ខ្ញុំមានអារម្មណ៍យ៉ាងត្រេកត្រអាល ។

ប្រមាណជាមួយខែក្រោយមក បន្ថែមស្តុ សាឡាត់ ត្រសក់
យើងបានផ្គត់ផ្គង់ឲ្យរោងបាយជាបណ្តើរៗ ហើយចំណែកត្រឡាច
និងឃ្លោក កំពុងតែបោះដៃដែលខ្ញុំ និងលី ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើច្រើនឆាប់
យ៉ាងណាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ល្ងាចថ្ងៃមួយនៅពេលដែលខ្ញុំកំពុង
តែរែកទឹកពីមាត់ស្ទឹងមកស្រោចរណ្តៅឃ្លោកតាមបណ្តោយជើង
ទំនប់ ជាថ្ងៃដំបូងខ្ញុំបានជួបនាង មូល សុភារី “ជាកូនស្រីលោកទុក្ខម
មន្ត្រី មូល ហៀង អភិបាលខេត្តកោះកុង” នាងកំពុងតែដើរលើខ្នង
ទំនប់ឆ្ពោះទៅកាន់ភូមិខ្ញុំ ។

នាងបានប្រាប់ខ្ញុំថា នាងរស់នៅឯឃុំកោះ ហើយធ្វើដំណើរ
ទៅលេងបងប្រុសដ៏ដូនមួយរស់នៅឯភូមិខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានសួរនាង
ត្រឡប់ទៅវិញថា នៅឃុំកោះមានស្គាល់ប្អូនឆាវ៉ាក់ទេ? នាងបាន
ឆ្លើយថា ឆាវ៉ាក់ ត្រូវជាបងប្អូនដ៏ដូនមួយនឹងនាង ហើយនាងម្នាក់
ទៀតដែលរួមដំណើរជាមួយគឺជាប្អូនស្រីបង្កើតរបស់ឆាវ៉ាក់ ។

កូនឃ្លោក កូនត្រឡាច ត្រូវនឹងដីលេខ១ កំពុងតែដុះលូត

លាស់យ៉ាងល្អ ដើម្បីនឹងបានឡើងទ្រើតឲ្យទាន់ពេលវេលា មិត្តអេង បានចាត់តាំងបង្កើតក្រុមមួយទៀត ដែលមានរូបខ្ញុំ ព្យាមកពីភូមិភាគ បូព៌ាចំនួនប្រាំមួយនាក់ និងបង នឿន មកពីភូមិខ្វែក ដើម្បីទៅកាន់ កូនឈើពីក្នុងព្រៃត្រើយម្ខាងឆ្ងាយបន្តិចពីភូមិស្រែដង្កោរ ។

ប្រចាំក្រុមកាប់កូនឈើ បងនឿន ត្រូវបានចាត់តាំងធ្វើជា ចុងកៅ ខ្ញុំ និងព្យា អ្នកបូព៌ាទាំងប្រាំមួយនាក់ ត្រូវចុះជាប់ជាមួយមិត្ត យោធាតំបន់ម្នាក់ទៀតជាអ្នកនាំផ្លូវចូលព្រៃទៅកាប់កូនឈើ យើង ស្នាក់នៅនឹងរោងពួកយោធាតំបន់ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃរហូតដល់កាប់កូន ឈើគ្រប់ដែនការ មិត្តអេង មិនអនុញ្ញាតឲ្យរិលល្ងាចចុះឡើងៗទេ ។ អង្គភាពយោធាតំបន់ ស្ថិតនៅនឹងជើងទំនប់មានគ្នាប្រហែលជាង ២០ នាក់ ចាំយាមការពារក្បាលទំនប់ បើកបិទទឹកធំទីពីរឡប់ពីក្បាល ទំនប់១មករា ។ ក្បាលទំនប់បញ្ជាទឹកទីពីរនេះ បិទបើកទឹកស្រោចស្រព រហូតដល់ដី ស្រែឃុំកោះ ស្រុកសន្ទុក ។

ព្យាមកពីបូព៌ា មានទឹកមុខស្រពាប់ស្រពោនខ្មោចខ្លាំងយ៉ាង ខ្លាំងដោយត្រូវបែកពីប្រពន្ធកូន ម្យ៉ាងត្រូវមករស់នៅក្នុងកណ្តាប់ ដៃពួកយោធាតំបន់ ពួកគាត់ព្រួយព្រោះមិនដឹងជាវាសនាពួកគាត់ ក្លាយទៅជាយ៉ាងណាទៅថ្ងៃបន្តបន្ទាប់មកទៀតនោះ ។ ថ្ងៃដំបូងពួក យើងបានទទួលការបិទផ្អាកមួយសម្រាប់ចូលព្រៃកាប់កូនឈើ ហើយមុននឹងចូលព្រៃកាប់កូនសំលៀងឲ្យបានមុតបំផុត ។

យោធាតំបន់ម្នាក់ស្តាយកាំភ្លើងអាកា៤៧មួយដើម បាន នាំខ្ញុំ និងព្យា បូព៌ាចុះទូកម៉ាស៊ីនតូចមួយបើកចេញពីច្រាំងលឿនស្ទើរ តម្រង់ទៅព្រៃឯ ត្រើយម្ខាង ។ ចតទូកស្រួលបួលហើយ មិត្តយោធា បាននាំពួកខ្ញុំដើរចូលទៅក្នុងព្រៃជ្រៅបន្តិចដែលនៅទីនោះមានកូន ឈើតូចធំដុះច្រើនស្រឡះខ្ពស់ៗទៅលើ ហើយមិត្តយោធានោះបាន ប្រាប់ឲ្យពួកខ្ញុំដឹងថា ទីនេះជាមុខសញ្ញាដែលពួកយើងត្រូវកាប់ពេល កាប់កូនឈើបានហើយត្រូវលោះមែកឲ្យស្អាត រួចដង្ហូរយកទៅដាក់ ឯមាត់ស្ទឹងក្បែរកន្លែងចតទូក ។

តាមពិតមិត្តយោធាម្នាក់នោះ អត់នៅចុះជាប់ការងារជាមួយ ពួកខ្ញុំទេ ទុកឲ្យពួកខ្ញុំកាប់កូនឈើដោយម្ចាស់ការខ្លួនឯង ។ មុនពេល មិត្តយោធារិលត្រឡប់ទៅវិញ គាត់បានប្រាប់ពួកខ្ញុំថា ដល់ថ្ងៃត្រង់ គាត់នឹងបើកទូកមកយកពួកខ្ញុំទៅហូបបាយ ។ ករណីដែលមិត្តយោធា មិនចុះជាប់ជាមួយពួកខ្ញុំនោះ ធ្វើឲ្យព្យា អ្នកបូព៌ាបានផ្លូវស្រាលក្នុងចិត្ត

យ៉ាងច្រើន ហើយប្រហែលមកពីពួកគាត់នៅខាងនៅជាន់មុខក្នុងចិត្ត ទើបបណ្តាលឲ្យពួកគាត់ខំប្រឹងយ៉ាងខ្លាំង មិនទាន់បានសម្រាកថ្ងៃ ត្រង់ដង ពួកគាត់កាប់កូនឈើបានរាប់សិបដើម ។

សម្រាកហូបបាយថ្ងៃត្រង់រួច យើងត្រូវបានត្រឡប់មកកាន់ មុខសញ្ញាការងារវិញ រហូតដល់ល្ងាចទើបបានទូកមិត្តយោធាមក ទទួលពួកយើងដោយដង្ហែកកូនឈើដែលបានកាប់ពេញមួយថ្ងៃទាំង អស់ដាក់ទូក ហើយដឹកឆ្ពោះទៅកាន់អង្គភាពចល័តស្រុកតែម្តង ។ ពេលដង្ហែកកូនឈើចេញពីទូកដែលមាន លី និងព្យា មកពីបូព៌ាបីបួន នាក់ទៀតចាំដង្ហែកបន្តព្យា ដែលនៅក្នុងក្រុមកាប់ឈើជាមួយខ្ញុំ ពួក គាត់អត់មានឱកាសបានជួបឃើញមុខប្រពន្ធកូនទេ គ្រាន់តែដង្ហែក កូនឈើចេញអស់ពីទូក យើងត្រូវត្រឡប់មកវិញភ្លាម ។

មួយសប្តាហ៍ក្រោយមក លី និងព្យា បូព៌ាបានធ្វើទ្រើតតាម បណ្តោយជើងទំនប់ឆ្ងាយដាច់កន្ទុយភ្នែក ដែលពេលនោះកូនឈើ ត្រឡប់ចំពុលចេញក្តិបតូចៗព្យាណាស់ ។ លីបានបាញ់ថ្នាំការពារ ស្ទើរតែរាល់ល្ងាច តែទប់ទល់សឹងតែពុលឆ្មុះនឹងសត្វអណ្តើកមាស យ៉ាងច្រើន ។

ដោយប៉ុន្មានថ្ងៃមកហើយនេះ ធ្មេញបន្ទាប់ពីថ្ងៃមិថុល របស់ខ្ញុំបានឈឺចុកចាប់ពើតខ្ទោកៗយ៉ាងខ្លាំង ខ្ញុំហូបអីក៏មិនកើត ដេកក៏មិនបាន ក្នុងសភាពបែបនេះមិត្តយោធាតំបន់ដែលគ្រប់គ្រង ពួកខ្ញុំ បានចេញសំបុត្រមួយច្បាប់ ឲ្យខ្ញុំទៅដឹកធ្មេញនៅមន្ទីរពេទ្យ ស្រុកតាំងក្រសាំង ដោយផ្ញើដំណើរទៅមកតាមទូកម៉ាស៊ីនមួយក្រឡឹង របស់អង្គភាពយោធាតំបន់ដែលត្រូវទៅដឹកស្បៀងពីមន្ទីរយោធា ស្រុកតាំងក្រសាំងរាល់ថ្ងៃ ។

ខ្ញុំជិះនៅក្នុងទូកដែលមានមិត្តយោធាតំបន់ពីរនាក់ទៀតរួម ដំណើរមកជាមួយ តាមដងស្ទឹងតាំងក្រសាំងដែលទឹកកំពុងតែឡើង យ៉ាងពេញព្រៀប ។ តាមបណ្តោយមាត់ស្ទឹងទាំងសងខាងដែលមាន រុក្ខជាតិដុះយ៉ាងខ្សៀវស្រឡាត់ បែកមែកសាខាធ្លាក់សំប៉ុនប៉ះនឹង ខ្សែទឹកកំពុងហូរលាយឡើងសម្លេងបក្សាបក្សីហើរប្រដេញគ្នាពី មែកលើមួយទៅមែកលើមួយ ។ នេះជាលើកទីមួយហើយដែលខ្ញុំ បានផ្ញើដំណើរតាមស្ទឹងតាំងក្រសាំងដែលមានទេសភាពយ៉ាងស្រស់ ត្រកាលគួរជាទីគយគន់ជាប់ចិត្ត ។ ប្រមាណជាងមួយម៉ោងក្រោយ មក ទូកក៏បានចូលសំចតនៅនឹងគល់ស្ពានថ្មធំមួយ ។ មុនពេលបែក

នៅមន្ទីរពេទ្យ ពួកមិត្តយោធាបានប្រាប់ខ្ញុំថា ថ្ងៃស្អែកជួបគ្នានៅកន្លែង ដដែលរវល់ម៉ោងប្រាំបួនព្រឹក ។ កាលពីពេលដែលសែន អាកា (ពុលសំបកដង្កូវមី) មកមន្ទីរពេទ្យស្រុកតាំងក្រសាំងនេះ ខ្ញុំពុំបាន ចាប់អារម្មណ៍ទាល់តែសោះថា មន្ទីរពេទ្យស្រុកនេះមានអ្នកជំងឺយ៉ាង ច្រើនហូរហៀរដូច្នេះសោះ ។ តាមអក្ខរដែលសង់ពីឈើមានអ្នក ជំងឺក្មេងចាស់ប្រុសស្រីជាច្រើន ។

ក្រោយពីពេលប្រគល់សំបុត្រទៅមិត្តនារីសយ ជាអនុ ប្រធានពេទ្យស្រុករួចហើយ មិត្តសយ បានឲ្យខ្ញុំនៅរង់ចាំនៅក្នុង បន្ទប់មួយដែលស្ថិតនៅជ្រុងខាងលិចឆ្ងាយបន្តិចពីអគារផ្សេងៗ ទៀត ។

ពេលដែលខ្ញុំបានទៅដល់បន្ទប់តូចនោះ ខ្ញុំឃើញមានអ៊ីស្រី ចាស់ៗពីរនាក់កំពុងតែអង្គុយរង់ចាំនៅទីនោះ ។ នៅចំកណ្តាល បន្ទប់មានគុំធម្មយដែលមានប្រដាប់ប្រដាពេទ្យមួយថាសនៅដាច់ ជញ្ជាំងមានទូកញ្ចាស់មួយផង ។ បន្ទប់នេះហើយគឺជាបន្ទប់ព្យា បាលធ្មេញ ខ្ញុំចោលភ្នែកសម្លឹងជញ្ជីកញ្ចាយទៅកាន់កន្ត្រៃកាប ដង្កាប់ពេទ្យដែលដាក់តម្រៀបគ្នានៅក្នុងថាសដោយអារម្មណ៍ភ័យ ខ្លាច ។

មួយស្របក់ក្រោយមក មិត្តសយ ក៏បានមកដល់ អ៊ីស្រី ដែលអង្គុយរង់ចាំនៅកៅអីទីមួយបានចូលខ្លួន ហើយបានរៀប រាប់ប្រាប់ មិត្តសយ ពីស្ថានភាពជម្ងឺធ្មេញរបស់គាត់ ស្តាប់គាត់រៀប រាប់បណ្តើរ មិត្តសយ ឱនពិនិត្យមើលធ្មេញក្នុងមាត់គាត់បណ្តើរ ។ មួយស្របក់ក្រោយមកខ្ញុំឃើញ មិត្តសយ យកដង្កាប់លូកទៅកាប ចាប់ដកធ្មេញ គាត់ចេញពីមាត់ដោយពុំមានជួបការលំបាកអ្វីបន្តិច សោះ ។

ដល់វេនអ៊ីស្រីម្នាក់ទៀត គាត់កំពុងរៀបរាប់ប្រាប់ មិត្តសយ ដោយលូកដៃចូលទៅក្នុងមាត់ចាប់អង្រែបង្ហាញមិត្តសយ ឲ្យឃើញ ធ្មេញគាត់ដែលកំពុងតែឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំងនោះផង ។ គ្រាន់តែគាត់ ដកដៃចេញភ្លាម មិត្តសយ ក៏យកដង្កាប់ទៅចាប់ដកធ្មេញគាត់ចេញ តែធ្មេញអ៊ីស្រីលើកក្រោយនេះមិនស្រួលដកដូចអ៊ីស្រីម្នាក់មុនទេ ខ្ញុំឃើញ មិត្តសយ ប្រើកម្លាំងបាយម្តងជាពីរដងទើបដកបាន ។

ដកធ្មេញបានហើយខ្ញុំឃើញគាត់លូកដៃចូលទៅក្នុងមាត់ជា ថ្មីម្តងទៀត វិវាទជាមួយគ្នានោះស្រាប់តែពួកគាត់ លាន់មាត់ខ្លាំងថា:

“យី! ឡូយ អាធ្មេញឈឺម៉េចក៏មិនដក បែរជាដកអាធ្មេញជាទៅ វិញ?” គាត់និយាយបណ្តើរហារមាត់បង្ហាញមិត្តសយ បាន ឃើញធ្មេញនៅក្នុងមាត់គាត់ ខ្ញុំឃើញធ្មេញគាត់តាំងអស់ដោយ ពិសាស្វា ម្យ៉ាងមកកាន់ស្ទើរពណ៌ក្រហមពេញមាត់ដូចគ្នា ហើយ ត្រូវនឹងភ្នែកមិត្តសយ ស្រឡៅទាំងសងខាងផងនោះ ទើបអាច បណ្តាលឲ្យដកចេញយ៉ាងដូច្នេះ ។ ដោយខឹងខ្លាំងពេក មិនរង់ចាំឲ្យ មិត្តសយ បកស្រាយសិនទេ គាត់ក្រោកពីកៅអីស្ទុះចេញទៅក្រៅ បាត់ទៅ ខ្ញុំឃើញមិត្តសយ ស្ទុះទៅតាមក្រោយគាត់ ។ ខ្ញុំនឹកក៏ក្នុង ចិត្តតែម្នាក់ឯងថា ទំនងបែប មិត្តសយ ជាកូនក្មួយគាត់ដងក៏មិនដឹង បានជាគាត់ហៅមិត្តសយថា “ឡូយ” យ៉ាងដូច្នេះ ។

កាប់ដួនពេលដែលមិត្តសយ កំពុងតែឈរនៅខាងក្រៅ ខ្ញុំ បានឃើញមិត្តបិន ប្រធានពេទ្យស្រុកសន្ទុក កំពុង តែដើរតម្រង់មក បន្ទប់ព្យាបាលធ្មេញ ។ តាំងពីវិសាយពេទ្យអង្គភាពចល័តស្រុកមក នេះជាលើកទីមួយហើយដែល ខ្ញុំបានជួប មិត្តបិន សាជាថ្មី ។

ខ្ញុំបានរៀបរាប់ប្រាប់ មិត្តបិន ពីស្ថានភាពជំងឺរបស់ខ្ញុំ ។ ក្រោយពីបានពិនិត្យស្រួលចូលហើយ មិត្តបិន បានប្រាប់ខ្ញុំថាត្រូវ តែដកវាចេញ ទុកនៅទៀតមិនបានទេ ។ ពេលដែលអារម្មណ៍ខ្ញុំកំពុង តែនឹកខ្លាច នឹកភិតដល់ពេលដែលត្រូវដកធ្មេញនៅដូចមិត្តសយ មកឲ្យអ៊ីស្រីមុននេះ ខ្ញុំមិនដឹងជាអាចអត់ទ្រាំនឹងការឈឺចាប់បានឬ មិនបានទេនោះ ខ្ញុំឃើញមិត្តបិន កំពុងតែបើកទូរជាប់នឹងជញ្ជាំង រកបានថ្នាំស្លឹកមួយអំពូលយកមកបង្ហាញខ្ញុំ មិត្តបិន ពោលមកកាន់ ខ្ញុំ ទាំងសើចញឹមៗផងថា: “សំណាងមិត្តឯងណាស់ ថ្នាំស្លឹកនៅសល់ តែមួយអំពូលនេះគត់” ។

ដកធ្មេញរួចហើយ មិត្តបិន បានបញ្ជូនខ្ញុំទៅសម្រាកនៅ នឹងអគារមួយបែរមុខទៅថ្នល់ជាតិ ដែលក្នុងចំណោមនោះ ខ្ញុំឃើញ មានអ្នកជំងឺជាច្រើន ជាបុរសៗក្រាលកន្ទេលសម្រាកនៅនឹងក្រាល ភ្នំដង្កូវ ។ សម្រាកមួយយប់នៅនឹងមន្ទីរពេទ្យស្រុកនេះ ខ្ញុំបានជួប បានស្គាល់បងប្រុសម្នាក់ឈ្មោះជា ពន្លក ជាប្អូនបង្កើតរបស់លោក ស័ក្តិ៥ ជា តិមអេង ។ បងពន្លក ក្នុងវ័យប្រមាណ៤០ឆ្នាំបានសួរខ្ញុំ រកមិត្តភក្តិចាស់គាត់ម្នាក់ ធ្លាប់ធ្វើការជាមួយគ្នាឈ្មោះ ត្រី ឆេង ដែល រស់នៅឃុំកំពង់ថ្មជាមួយខ្ញុំដែរ ។ បងពន្លក គាត់រស់នៅឯឃុំកោះ ជាមួយប្រពន្ធ និងកូនស្រីគាត់ម្នាក់ ។

ស្រុកឡើងខ្ញុំបានលា បងពន្លក ដើម្បីមករង់ចាំទុកនៅឯមាត់ ស្ទឹងធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅការដ្ឋានកាប់កូនឈើវិញ ។ ដើរមកដល់ មាត់ទឹក បែងនូវស្រាប់តែខ្ញុំបានជួបមិត្តស្នេហ៍ អតីតប្រធានអង្គ ភាពចល័តស្រុក ដែលបន្ទាប់ពីរៀបគ្រួសារហើយ សុំអង្គការរំសាយ ហើយមករស់នៅភូមិជាប្រជាជនធម្មតាវិញ ។

ខ្ញុំបានសួរសុខទុក្ខគាត់ និងបានសួរពីការរស់នៅរបស់គាត់ ជាប្រជាជនមូលដ្ឋានភាគភូមិ ដែលខុសពីមុនរូប គាត់ធ្លាប់មានភ្នំ នាទីទទួលខុសត្រូវអង្គភាពចល័តស្រុកទាំងមូល ។ មិត្តស្នេហ៍ ដើម និយាយមកកាន់ខ្ញុំថា៖ “ពីមុនខ្ញុំឃើញពួកមិត្តឯងដែលជាប្រជាជន ១៧មេសាម្នាក់ៗ ទិតខំប្រឹងធ្វើការខ្លាំងណាស់ ខំនេះមិនមែនដោយ សារពួក មិត្តឯងយល់ជ្រួតជ្រាបពីមាត់ ពីគោលនយោបាយដឹកនាំ របស់អង្គការស្តីនោះទេ គឺពួកមិត្តឯងខំប្រឹងដោយសារ ខ្លាចអង្គការ យកទៅវ៉ៃចោលតែម្តង ។ ទីបំផុតពួកអ្នកថ្មីពុំមានកំហុសអ្វីទាំងអស់ នៅតែគេចមិនផុតពីអន្ទង់ ពីត្បូងចបរបស់អង្គការ ព្រោះពួកមិត្ត ឯងត្រូវបានអង្គការចាត់ទុកជាខ្លាំងរបស់បដិវត្តន៍ ចុះពួកខ្ញុំដែល ម្នាក់ៗ ធ្លាប់បានលះបង់អ្វីៗ ទាំងអស់ទាំងអាយុជីវិតដើម្បីបម្រើ បដិវត្តន៍ បម្រើប្រជាជនដើរតាមមាត់ដីត្រឹមត្រូវរបស់អង្គការជា ដើម តែមួយភ័យរៀបរៀង ទីបំផុតត្រូវបានអង្គការយកទៅសម្លាប់ ចោលទាំងខ្សែៗ ដោយចោទថា ជានុកក្នុងយួន ឬជាខ្សែរយៈក្បត់ នឹងអង្គការជាដើម ។

ខ្ញុំប្រាប់មិត្តឯងតាមគ្រង់ ខ្ញុំអស់មានជំនឿរលីងទៅលើ ការដឹកនាំរបស់អង្គការ ខ្ញុំក៏ប្រកបមករស់នៅក្នុងភូមិវិញយូរហើយ រហូតទាល់តែរៀបគ្រួសាររួចទើបខ្ញុំរំសាយមករស់នៅភូមិបាន ហើយតាំងពីថ្ងៃដែលខ្ញុំលែងបានធ្វើជាខ្ញុំកញ្ជះដាច់ថ្ងៃរបស់អង្គការ មក ខ្ញុំក៏អស់មានវាសនានឹងបានធ្វើជាម្ចាស់ស្រុក ម្ចាស់ប្រទេស ម្ចាស់លើវាសនាលើខ្លួនឯងស្តីតែនោះទៀតហើយ ហើយខ្ញុំក៏មិន សូវភ័យ មិនសូវព្រួយខ្លាចស្លាប់ដូចកាលនៅមានភ្នំនាទីធ្វើជាប្រធាន អង្គភាពចល័តដែរ” ។

រសៀលថ្ងៃនោះ ខ្ញុំបានត្រឡប់មកដល់ការដ្ឋានកាប់កូនឈើ វិញដោយពួកព្យា បានចេញទៅព្រៃកាប់កូនឈើអស់ហើយ ខ្ញុំក៏ នៅជួយដណ្តាំស្ទឹងឡើង ជាចុងភៅ ។ បងឡើង បានប្រាប់ខ្ញុំពី រឿងដែលអង្គការធ្វើការដោះដូរអ្នកដឹកនាំអង្គភាពចល័តស្រុកជា

ថ្មី មិត្តអេង ដែលជាប្រធានអង្គភាពចល័តស្រុកមិនទាន់បានបីខែ ស្រួលបួលផងត្រូវ ផ្លាស់ទៅធ្វើជាប្រធានឃុំកោះ ហើយមិត្តម្នាក់ មកពីអង្គភាពយោធាស្រុកឈ្មោះមិត្តរឿន ត្រូវមកទទួកនាទីជំនួស មិត្តអេង ។

មិត្តរឿនមានអាយុប្រហែល៣០ឆ្នាំ រាងស្តុមខ្ពស់ សក់ស្លឹក សម្បុរខ្មៅស្រអែម ស្បែកពាក់កណ្តាលយោធា មានដណ្តប់ក្រមា អំបោះមួយដាច់ខ្លួនរហូត គាត់ជាអ្នកភូមិព្រៃភ្នំយុំពង្ស បានទស្សនា ចុះឡើងអង្គភាពយោធាតំបន់ នៅនឹងកន្លែងដែលពួកខ្ញុំស្នាក់នៅ កាប់កូនឈើជាញឹកញយ ។ មូលហេតុដែលមិត្តរឿន ដណ្តប់ក្រមា ជាប់រហូត គឺមកពីគាត់មិនចង់ឲ្យគេឃើញដៃឆ្នែងរបស់គាត់ដែល ស្ថិតក្នុងព្រះពុទ្ធិពិការពិក័ណ្ឌិត ។

ដើមខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ យប់ៗ ឡើងខ្ញុំសម្គាល់ឃើញ សភាពការណ៍នៅក្នុងអង្គភាពយោធាតំបន់មានសភាពប្លែកគួរឲ្យ កត់សំគាល់ ពីមុនធ្លាប់តែមានសភាពយ៉ាងស្ងាត់ស្ងៀមធម្មតា តែរយៈក្លាយថ្ងៃចុងក្រោយនេះ ពេលយប់ៗ ឡើងមានឃើញឡាន ដឹកកម្លាំងយោធាមកឈប់សំចតលើខ្នងទំនប់មួយម៉ោងពីរម៉ោង ក្រោយមកទើប បើកចេញត្រឡប់ទៅវិញ ។ ស្ថានភាពដុំវិញចុង ក្រោយត្រូវឲ្យព្រួយបារម្ភនេះព្យាមកពីបុព្វហេតុម្នាក់ៗ ហាក់ដូចជា ត្រៀម ខ្លួន គ្មានហ៊ានដកមួយស្រឡេតឡើយគ្រាន់តែសម្ងំ ហើយពេល ដែលឃើញភ្លើងពិលពួកយោធាបញ្ឆោត ប្រដាប់គុកគ្នាលើខ្នងទំនប់ ខ្ញុំ ឃើញពួកគាត់បង្កើបក្បាលលបមើល ។ ខ្ញុំក៏មិនដេកដែរ ម្នាក់ៗស្ថិត នៅក្នុងសភាពយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន ។

យប់ថ្ងៃទី៦មករា ទាំងកណ្តាលអាធ្រាត្រ មានរថយន្ត ហ្សេ.អ៊ីម.សេ បីគ្រឿងបើកបន្តបន្តមកឈប់នៅលើខ្នងទំនប់ ត្រង់ទីបញ្ជាទឹក ។ មានយោធាជាច្រើននាក់អង្គុយនៅក្នុងរថយន្ត ហើយខ្ញុំឃើញយោធាបីនាក់ កាន់ពិលបញ្ឆោតដើរចុះមកក្រោម តម្រង់រោងអង្គភាពយោធាតំបន់ ។

ឃើញពួកយោធានៅក្នុងរោងជាមួយគ្នា ក្រោកប្រញាប់ ប្រញាល់រៀបចំអីវ៉ាន់យ៉ាងញាប់ដៃញាប់ជើង ពួកខ្ញុំស្រឡាំងកាំង ក្រោកពីដំណេកទាំងអស់គ្នាដែរ ។ បងឡើង សុះទៅចង្រ្កានរៀបចំ អង្គុយចានឆ្នាំង ខ្ញុំ និងព្យា ដែលមានកម្មសិទ្ធិតែមួយបង្កើតកូចបាន ត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេច ។ នៅជ្រុងម្ខាងជិតខ្ញុំបង្កើត ពួកមិត្តយោធា

មួយក្រុម កំពុងតែឈរដៃក្នុងដំណើរដែលថាៈ “កងទ័ពយួនវ៉ៃ ដាច់ភ្នំពេញហើយ!” ខ្ញុំបានឮមិត្តម្នាក់ទៀតដៃកហាក់ដូចជាប្រកែក គ្នាថា “តាមពិតយួនចូលភ្នំពេញតាំងពីប៉ុន្មានខែមុនដាច់ភ្នំពេញ ម្ល៉េះ” ។

ដោយយប់នោះជាយប់ដងឆ័ត ហើយមានផ្លាកភ្លៀងរលឹម ស្រីចៗមិនដាច់ដង ក្រៅពីភ្លើងពិលរបស់មិត្តនៅខាងក្រៅរោង ឆងឆ័ត ចាក់ភ្នែកពុំយល់ ។ មុនពេលឡើងឡាន មិត្តយោធាម្នាក់ ដែលគ្រប់ គ្រងក្រុមខ្ញុំបានមកប្រាប់ឲ្យពួកខ្ញុំរំលងទៅអង្គភាពចល័តវិញ ចំណែក ពួកកាត់ត្រូវធ្វើដំណើរជាមួយពួកមិត្តតាមរថយន្តបន្តទៅមុខទៀត ។

មិនបង្អង់មួយវិនាទីណាឡើយ បងទៀន ចាប់អម្រែកបាន ឆ្នាំងដាក់លើស្បូនពួកយើងនាំគ្នាចេញដំណើរភ្លាម ដោយដើរលើ ខ្នងទំនប់រហូតទាំងកណ្តាលយប់ដងឆ័ត កណ្តាលភ្លៀងធ្លាក់ ។ យើងដើរ មិនបានលឿនទេ ព្រោះដីទំនប់ត្រូវភ្លៀងស្អិតជាប់ជើងយ៉ាងបំបិបិ បំប៉ាច់ ។

ម៉ោងប្រមាណពីរទៀបភ្លឺ ទើបពួកខ្ញុំបានដើរមកដល់អង្គភាព ចល័តស្រុក ។ ពួកយុវជន យុវនារីតាមរោងកំពុងតែលង់លក់ដំណែក យ៉ាងស្តាប់ស្តាប់ និងក្នុងសភាពយ៉ាងធម្មតាស្ងាត់ស្ងៀមដូចជាពុំមាន រឿង អ្វីកើតឡើងសោះ ។ មុនពេលបែកគ្នាទៅកាន់រោងរៀងៗខ្លួន បងទៀន បានប្រាប់ឲ្យពួកខ្ញុំចូលទៅសម្រាកដូចធម្មតា កុំនិយាយ ស្តីឲ្យសោះ ប្រយ័ត្នគេថាជាខ្លាំងបំផុសបំផុលជាប់ឥតប្រយោជន៍ ចាំមើលសភាពការណ៍ព្រឹកស្អែកយ៉ាងម៉េចទៅវិញ...! ។ បង ទៀន នៅបានបន្ថែមទៀតថា បើគេសួរយើងត្រូវឆ្លើយឲ្យត្រូវគ្នាថា ពួកយើងអត់មានជីវិតអីទេ ស្រាប់តែពួកយោធាតំបន់ប្រាប់ឲ្យយើង ត្រឡប់មកអង្គភាពវិញទាំងយប់តែម្តង ។

លឺ កំពុងតែដេកលក់យ៉ាងស្រួល ពេលដែលខ្ញុំបានមកដល់ខ្ទម ខ្ញុំលូនចូលទៅសម្លឹងដេកទំរង់លក់ភ្លឺ ព្រោះខ្ញុំស្វាងឆ័យតាំងពីដើរអូស ជើងលើខ្នងទំនប់មកម្ល៉េះ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកលឺក៏បានភ្ញាក់ដឹង ខ្លួន បើកភ្នែកក្រឡេកមក ឃើញខ្ញុំ លឺ ស្ទុះក្រោកហើយ សួរខ្ញុំទាំង សើងម៉េចថាៈ “មកដល់ពីថ្មើរណា?” ។

ព្រឹកឡើង ខ្ញុំបានប្រាប់លឺពីដំណើរដែលយួនវ៉ៃចូលដល់ ភ្នំពេញហើយ យប់មិញពួកយោធាតំបន់នៅឯចុង ទំនប់ចេញដំណើរ ទាំងពាក់កណ្តាលអាធ្រាត្រមិនដឹងជាឆ្ពោះទៅកាន់ទីណាទេ ។ ចំពោះ

ដំណើរនេះ ខ្ញុំឃើញលឺពុំមានប្រតិកម្មអ្វីបន្តិចសោះ លឺ បែរជានិយាយ មកកាន់ខ្ញុំវិញថា ដោយត្រូវ សម្រុកស្ទឹងឲ្យហើយស្រែប៉ុន្មានហិកតា ចុងក្រោយ យើងត្រូវចុះទៅស្ទឹងនឹងគេដែរ ខ្ញុំតបទៅ លឺ វិញថាអីចឹង ស្អែក យើងចុះទៅស្ទឹងជាមួយគ្នាតែម្តង ។

ព្រឹកថ្ងៃពុធមករា ស្ទុះរកព្រៃជាសញ្ញាប្រមូលកម្លាំងចេញដំណើរ ទៅចុះដកស្ទឹងដូចថ្ងៃធម្មតា ។ ខ្ញុំ បងទៀន និងពួក កំពុងតែរួមដំណើរ ជាមួយនឹងកម្លាំងចល័តយុវជនយុវនារីឆ្ពោះទៅកាន់ស្រែដែលជា មុខសញ្ញាសម្រុកស្ទឹង ។ ពួកយុវនារីពង្រាយគ្នាចុះស្ទឹងតាមស្រែ ពួកយុវជនរែកសំណាបបោះពីក្រោយជាបណ្តើរៗ ។ ស្ទឹងហើយ ស្រែមួយចុះបន្តទៅស្រែមួយទៀត ចំណែកស្រែដែលមិនទាន់ស្ទឹង នៅប្រហែលជាដប់ស្រែលាតសន្ធឹងឆ្ងាយរហូតដល់មាត់ព្រៃឯឆាយ ។ ដល់ម៉ោងប្រហែលជាដប់ព្រឹក ស្រាប់តែពួកយើងមានការភ្ញាក់ផ្អើល យ៉ាងខ្លាំង យើងចោលភ្នែកស្រព្រម គ្នាសំដៅទៅមាត់ព្រៃឃើញពួក យោធាបួននាក់កាន់កាំភ្លើងនៅនឹងដៃសម្លៀកបំពាក់ប្រឡាក់ដុកឲ្យ ស្រម៉ក នាំគ្នារត់ចេញពីព្រៃមកទាំងគ្រហែបគ្រហែបភិតភ័យ ។

ពេលដែលពួកយោធាទាំងនោះរត់មកដល់ស្រែដែលពួក យើងកំពុងឈរមើលទាំងស្រឡាំងកាំង ទើបខ្ញុំមើលស្គាល់យោធា ម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះ គឺមិត្តមៀន ប្រធានយោធាស្រុកសន្ទុក ហើយយោធាបីនាក់ទៀតទំនងជាកងការពាររបស់គាត់ ។

ក្នុងសភាពយ៉ាងស្ងួនស្ងៀម ហើយដោយឃើញពួកយើងនៅ ឈរទ្រឹងកណ្តាលស្រែ មិត្តមៀនក៏បានស្រែកមកថាៈ “ពួកមិត្តឯង ទាំងអស់គ្នានៅស្ទឹងដល់ណាទៀត? ម៉េចក៏មិនប្រញាប់ប្រញាល់ បំបែកគ្នាត្រឡប់ទៅស្រុក ទៅភូមិរៀងៗខ្លួនទៅ! ពួកយួនវ៉ៃដល់ស្រុក តាំងក្រសាំងហើយ តាមបណ្តោយផ្លូវជាតិ ទី៣៥ក្រោះយួន បើក សម្រុកឡើងឆ្ងាយដី ប្រញាប់នាំគ្នាត្រឡប់ទៅផ្ទះរៀងៗខ្លួនទៅ” ។

សំដីមិត្តមៀន សឹងតែពុំទាន់ដុតពីមាត់ទាំងអស់គ្នាមិនថា អ្នក ចាស់អ្នកថ្មី ប្រធានកងឬប្រធានក្រុមទេ រត់ ប្រាសអោយរៀងៗខ្លួន រត់យ៉ាងប្រសាចដូចហ្វូងសត្វ អ្នកខ្លះរត់សំដៅទៅខ្ទម អ្នកខ្លះរត់សំដៅ ទៅរោងបាយ ជង្រកស្រូវប្រទះស្អីយកហ្នឹង ។

(តទៅលេខក្រោយ)
ម៉ុក ម៉ុនសូម៉ាខ

សង្ខេបការព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងអ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាល្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវឈ្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកគា អ៊ី ពូ ម៉ី ឬ ប្រាជ្ញាចង់ឲ្យឈ្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ ញាណសុជាតិ ទូរស័ព្ទលេខ ០៧០ ៩៨៨ ៦៦៦ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthsocheat@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍: ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្តមានទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍: លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម៖

១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ត្រូវជាអ្វី, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្តមានទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ទប់តម្កល់ការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ សហរដ្ឋអាមេរិក (USAID)
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៩១ពម.៩៩ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨

